

ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING

30-348 Kraków, ul. Chmieleniec 37/27, tel./fax: 12 263 63 33

<http://www.noworol.eu>, e-mail: konsulting@noworol.eu

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020

(PROJEKT)

Bieruń 2015

Spis treści

Spis treści.....	3
Wprowadzenie i geneza Opracowania	5
Opis powiązań programu na lata 2014-2020 – polityka regionalna i powiatowa	7
Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”	7
Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.....	8
Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020.....	9
Strategia Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego na lata 2014-2020	11
Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018.....	12
Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy z analizą pod kątem diagnozy i celów LPR.....	15
Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020.....	15
Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP).....	17
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020.....	19
Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021	20
Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń	22
Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2020.....	23
Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017.....	23
Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015.....	24
Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych	25
Struktura przestrzenna Miasta i zagospodarowanie terenu	25
Stan środowiska przyrodniczego.....	29
Ochrona zabytków.....	35
Mieszkalnictwo i infrastruktura.....	38
Sfera społeczna.....	45
Gospodarka.....	53
Analiza kluczowych czynników związanych z procesem rewitalizacji w Bieruniu	61
Czynniki wynikające z dokumentów planistycznych gminy	61
Czynniki wynikające z dokonanej analizy danych.....	62
Czynniki wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych.....	62
Zasięg przestrzenny obszaru/obszarów zdegradowanych.....	66
Uzasadnienie wyboru obszaru.....	66
Charakterystyka obszaru rewitalizacji.....	67
Wizja wprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego oraz zakładane cele Programu	69

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)	70
Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020	70
Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych	72
światlica „NADZIEJA”	73
światlica „NADZIEJA”	74
Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych	77
Obszary wspierające proces rewitalizacji w Bieruniu	77
Przedsięwzięcia rewitalizacyjne poza obszarem rewitalizacji	82
Mechanizmy zapewnienia komplementarności przedsięwzięć i działań	87
Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć	109
Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji	120
System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji	124
Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020	124
System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020	125
System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu	131
Ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji	131
Monitoring celów i efektów rzeczowych LPR MB	132
Zbiór wskaźników monitorowania i ewaluacji LPR MB	133
Zmiany LPR i modyfikacje systemu wdrażania	135
Spis tabel	136
Spis rycin	138
Załączniki:	139

Wprowadzenie i geneza Opracowania

1. Urząd Miejski w Bieruniu przystąpił do opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020 (dalej LPR). Na konieczność opracowania LPR składa się kilka przesłanek:
 - a. Nowa perspektywa finansowa UE na lata 2014-2020. Obecny okres programowania 2014 – 2020 posiada inną strukturę wsparcia rozwoju regionalnego przez Komisję Europejską i Rząd Polski. Program Rewitalizacji powinien być więc dostosowany do aktualnego systemu wsparcia odnowy i ożywienia obszarów zdegradowanych.
 - b. Wyznaczenie obszaru rewitalizacji na podstawie aktualnej diagnozy. Zgodnie z wytycznymi Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 lipca 2015 r.¹ niezbędnym elementem procesu delimitacji granic obszaru rewitalizacji jest sporządzenie aktualnej diagnozy danego terenu oraz analizy dotyczących go problemów społecznych.
 - c. Rola kwestii społecznych w rewitalizacji. W nowej polityce rewitalizacyjnej UE i państwa szczególnie nacisk kładzie się na działania w sferze społecznej. Kompleksowe działanie ma zapewnić lepsze wsparcie dla rozwiązywania problemów społecznych.
2. Na podstawie umowy z firmą Aleksander Noworól Konsulting wyłonioną jako wykonawca projektu LPR, proces opracowywania Programu obejmuje:
 1. Wykonanie diagnozy czynników i zjawisk kryzysowych oraz określenie skali i charakteru potrzeb rewitalizacyjnych, a także przeprowadzenie badań w formie zogniskowanego wywiadu grupowego i ankiety w celu pogłębienia diagnozy;
 2. Wykonanie projektu LPR oraz przeprowadzenie konsultacji społecznych;
 3. Opracowanie LPR, który będzie podlegać zatwierdzeniu uchwałą Rady Miejskiej w Bieruniu.
3. Niniejszy dokument wraz z załącznikiem pn. „Raport z konsultacji społecznych – część I” (raport z badania w formie zogniskowanego wywiadu grupowego oraz badania ankietowego), stanowi realizację działań obejmujących ww. etap 1 procesu powstawania LPR.
4. Opracowywany LPR stanowi:
 - a. Gminny Program Rewitalizacji w rozumieniu Wytycznych Ministra Infrastruktury i Rozwoju – Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 z dnia 3 lipca 2015 r. (http://www.rpo.malopolska.pl/download/program-regionalny/o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/wytyczne-w-zakresie-rewitalizacji-w-programach-operacyjnych-na-lata-2014-2020/2015/07/Wytyczne_dot_rewitalizacji_zatwierdzone_3VII2015.pdf)
 - b. Program Rewitalizacji w rozumieniu Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020 (RPO WSL) i Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 (SzOOP RPO WSL)

¹ *Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020*. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, Warszawa, 3 lipca 2015 r. , MIiR/H 2014-2020/20(01)/07/2015 , https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/6107/Wytyczne_dot_rewitalizacji_zatwierdzone_3VII2015.pdf

5. Autorzy diagnozy: Założenia LPR opracowane zostały przez firmę ALEKSANDER NOWORÓL KONSULTING na zlecenie Gminy Bieruń przez zespół autorski w składzie:
- a. Dr hab. inż. arch. prof. UJ i UEk w Krakowie Aleksander Noworól – główny konsultant,
 - b. Dr Kamilla Noworól – kierownik tematu,
 - c. Mgr Paweł Hałat,
 - d. Mgr Katarzyna Marchewczyk.

Opis powiązań programu na lata 2014-2020 – polityka regionalna i powiatowa

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”

Dokument ten jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „ŚLĄSKIE 2020”, przyjętej przez Sejmik Województwa Śląskiego uchwałą Nr III/47/1/2010 na posiedzeniu w dniu 17 lutego 2010 roku, który w swoich zapisach wyznacza strefy, cele i kierunki polityki rozwoju administrowanej w przestrzeni regionalnej. Oprócz dostosowania do ustaleń najważniejszych dokumentów krajowych i europejskich, celem aktualizacji było przeprowadzenie ponownej oceny zgodności polityki regionu ze światowymi trendami związanymi z rozwojem gospodarki opartej na wiedzy, dyfuzja rozwoju poprzez ośrodki metropolitalne, podnoszenie jakości życia przy uwzględnieniu wymogów wynikających z zasad zrównoważonego rozwoju. Nakreślono także wizję rozwoju, która wykracza poza horyzont czasowy Strategii. Na podstawie **wizji** wyznaczono **obszary priorytetowe, cele strategiczne i operacyjne**, a następnie określono **kierunki działań do roku 2020**. W dokumencie podtrzymuje się podział województwa na **4 obszary polityki rozwoju** tzw. **obszary funkcjonalne** sformułowane przez władze samorządowe województwa śląskiego w roku 2000. W rozdziale poświęconym diagnozie strategicznej, określono następujące cztery wymiary zrównoważonego rozwoju województwa śląskiego: środowiskowy, społeczny, gospodarczy i infrastrukturalny. Dzięki przeprowadzonej analizie pozycji zasobów i problemów województwa, oraz w oparciu o trendy i prognozy w dokumencie wskazano 4 podstawowe grupy wyzwań stojących przed polityką regionu, które determinują cele i kierunki rozwoju. Te wyzwania, rozwinięte szerzej i dookreślone w Strategii to: **spójność, konkurencyjność, równoważenie oraz synergia**. Szczególnie istotne są kwestie dotyczące wyzwań związanych z równoważeniem procesów rozwoju regionu, który mówi m.in. o **konieczności społecznej rewitalizacji miast, zahamowaniu procesu suburbanizacji w regionie, rewitalizacji obszarów przemysłowych i zdegradowanych, poprawy jakości przestrzeni miejskich, w tym centrów miast i dzielnic mieszkaniowych, czy przeciwdziałania przestrzennej i społeczno-gospodarczej degradacji obszarów zurbanizowanych**. Wizja rozwoju województwa śląskiego jest ujęta za pomocą trzech elementów, które wzajemnie się uzupełniają:

- wiodące idee rozwoju,
- wizerunek,
- organizacja i priorytety polityki rozwoju.

W punkcie dotyczącym wizerunku województwa śląskiego w perspektywie 2020+ została dookreślona wizja rozwoju województwa, która zakłada że „województwo śląskie będzie regionem zrównoważonego i trwałego rozwoju stwarzającym mieszkańcom korzystne warunki życia w oparciu o dostęp do usług publicznych o wysokim standardzie, o nowoczesnej i zaawansowanej technologicznie gospodarce oraz istotnym partnerem w procesie rozwoju Europy wykorzystującym zróżnicowane potencjały terytorialne i synergii pomiędzy partnerami procesu rozwoju.” W dokumencie stwierdza się, że osiągnięcie wizji wymaga skoncentrowania działań prowadzonych w regionie w czterech następujących obszarach priorytetowych:

- Obszar priorytetowy: (A) NOWOCZESNA GOSPODARKA

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem nowoczesnej gospodarki rozwijającej się w oparciu o innowacyjność i kreatywność.

- Obszar priorytetowy: (B) SZANSE ROZWOJOWE MIESZKAŃCÓW

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie.

- Obszar priorytetowy: (C) PRZESTRZEŃ

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni.

- Obszar priorytetowy: (D) RELACJE Z OTOCZENIEM

Cel strategiczny: Województwo śląskie regionem otwartym będącym istotnym partnerem rozwoju Europy.

W kontekście działań rewitalizacyjnych szczególnie istotny jest **Obszar priorytetowy (C)** dotyczący przestrzeni. W ogólnych zapisach dla tego obszaru priorytetowego stwierdza się, że w ośrodkach miejskich, przeważnie tych o charakterze przemysłowym, ma miejsce nagromadzenie negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych, przestrzennych i środowiskowych, które są powiązane z degradacją przestrzeni. Dlatego też w pełni uzasadnione są działania mające na celu przywrócenie ładu przestrzennego i utrzymanie wysokiej jakości środowiska miejskiego dostępnego dla wszystkich użytkowników. Działania te obejmują: rewitalizację, poprawę atrakcyjności i jakości przestrzeni publicznych oraz nadawanie nowych funkcji obszarom miejskim. W tym obszarze priorytetowym rewitalizacji dedykuje się cel operacyjny **C.3. Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni**.

W podrozdziale *Obszary strategicznej interwencji w ujęciu regionalnym* zaproponowano delimitację obszarów strategicznej interwencji. W punkcie ósmym tego podrozdziału delimitacja ta została przeprowadzona na podstawie wytyczenia obszarów wymagających rewitalizacji. W zapisach dla tego punktu zaznacza się, że obszary, które powinny zostać poddane odnowie, zdegradowane zostały głównie przez przemysł. Na tych obszarach występują przede wszystkim problemy związane z degradacją środowiska przyrodniczego oraz nasileniem negatywnych zjawisk społecznych. Autorzy strategii zauważają, że „upadek tradycyjnych gałęzi przemysłu i brak z tym związanych procesów restrukturyzacyjnych oraz lokowanie inwestycji na nowych terenach powoduje odpływ ludności, wyludnianie dzielnic i zniszczenia w tkance mieszkaniowej. Efektem niskiej przedsiębiorczości i słabej dynamiki miejsc pracy na tych terenach jest segregacja przestrzenna mieszkańców i powstawanie dzielnic biedy i wykluczenia społecznego. Główne wyzwania dla tych obszarów będą dotyczyć przywrócenia im funkcji zarówno społecznych jak i gospodarczych.” Można zatem stwierdzić, że proces rewitalizacji w kontekście rozwoju i poprawy przestrzeni województwa śląskiego jest bardzo istotny, dlatego też wykazuje się zgodność działań rewitalizacyjnych dla miasta Bierunia z kierunkiem działań rewitalizacji wyznaczonym przez władze na szczeblu wojewódzkim.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Dokument *Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego 2014-2020* ma na celu realizację wizji rozwoju całego regionu, która została zawarta w Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+” i stanowi jeden z najistotniejszych instrumentów polityki regionalnej. *Program* wraz z krajowymi programami operacyjnymi oraz Umową Partnerstwa tworzy spójny system dokumentów strategicznych i programowych na nową perspektywę finansową w latach 2014-2020. Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego składa się z trzynastu osi priorytetowych:

- Nowoczesna Gospodarka,
- Cyfrowe Śląskie,
- Konkurencyjność MŚP,
- Efektywność energetyczna, odnawialne źródła energii i gospodarka niskoemisyjna,
- Ochrona środowiska i efektywne wykorzystanie zasobów,
- Transport,
- Regionalny Rynek Pracy,
- Regionalne kadry gospodarki opartej na wiedzy,
- Włączenie społeczne,
- Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna,
- Wzmocnienie potencjału edukacyjnego,
- Infrastruktura edukacyjna,
- Pomoc techniczna.

W tym dokumencie zapisy dotyczące działań rewitalizacyjnych zostały uwzględnione w 10. Osi priorytetowej - *Rewitalizacja oraz infrastruktura społeczna i zdrowotna*, która to zawiera następujące priorytety inwestycyjne oraz cele szczegółowe:

- Priorytet inwestycyjny 9a - inwestycje w infrastrukturę zdrowotną i społeczną, które przyczyniają się do rozwoju krajowego, regionalnego i lokalnego, zmniejszania nierówności w zakresie stanu zdrowia, promowanie włączenia społecznego poprzez lepszy dostęp do usług społecznych, kulturalnych i rekreacyjnych, oraz przejścia z usług instytucjonalnych na usługi na poziomie społeczności lokalnych.

Zakłada się, że realizacja priorytetu inwestycyjnego 9a przyczyni się do osiągnięcia następujących celów szczegółowych: lepsza dostępność i efektywność systemu ochrony zdrowia oraz lepszy dostęp do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem.

- Priorytet inwestycyjny 9b - wspieranie rewitalizacji fizycznej, gospodarczej i społecznej ubogich społeczności i obszarów miejskich i wiejskich.

W zamierzeniach realizacja priorytetu inwestycyjnego 9b przyczyni się do osiągnięcia następującego celu szczegółowego: zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny.

Założono, że „realizacja PI 9b docelowo służy włączeniu społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne i zdegradowane, co przekłada się na zmniejszenie się ilości obszarów wymagających kompleksowej rewitalizacji. Wsparcie pozwoli na włączenie społeczności zamieszkujących obszary peryferyjne zdegradowane dzięki kompleksowej rewitalizacji zdegradowanych obszarów miejskich i wiejskich, postrzeganej w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym. Podejmowane w ramach rewitalizacji działania przyczynią się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz ożywienia gospodarczego i społecznego danego obszaru. W rezultacie ograniczone zostanie ryzyko ubóstwa i wykluczenia społecznego na tych obszarach.”

Województwo śląskie ma wysoki stopień uprzemysłowienia, przez co na jego terytorium znajdują się obszary znacznie zdegradowane. Dlatego też rewitalizacja miast, nadanie nowych funkcji terenom zdegradowanym i poprzemysłowym, jest ważnym wyzwaniem dla tego regionu. Obszary przeznaczone do rewitalizacji będą wyznaczane na podstawie kryteriów przestrzennych, ekonomicznych oraz społecznych ze szczególnym uwzględnieniem stopnia nasilenia problemów społecznych na danym obszarze. W ramach tego priorytetu inwestycyjnego wsparcie mogą uzyskać kompleksowe projekty rewitalizacyjne. Natomiast celem działań infrastrukturalnych będzie wsparcie społeczności zamieszkującej obszar zdegradowany poprzez zastosowanie instrumentów aktywizacji społeczno-zawodowej oraz uzupełniająco zdrowotnej i kulturalnej mniejszej skali. Projekty finansowane z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego będą realizowane w ścisłym połączeniu z działaniami podejmowanymi w ramach wsparcia Europejskiego Funduszu Społecznego, w szczególności przewidzianych w ramach priorytetu inwestycyjnego 9i oraz 9iv.

Strategia Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020

Strategia, w aktualnej w trakcie opracowywania LPR wersji, została ustanowiona uchwałą Walnego Zebrania Członków Subregionu Centralnego nr 12/2015 z dnia 05 sierpnia 2015 r. Dokument ten jest narzędziem dedykowanym wdrażaniu zintegrowanych inwestycji terytorialnych, podczas jego opracowywania uwzględniono wszelkie wymagania dotyczące tzw. strategii ZIT, a jego postanowienia dotyczą zakresu interwencji ZIT oraz projektów komplementarnych POIŚ. Na mocy Uchwały Zarządu Województwa Śląskiego nr 1276/261/IV/2013 z 11 czerwca 2013 roku cały obszar Subregionu Centralnego stanowi obszar podlegający interwencji z wykorzystaniem instrumentu ZIT. Strategia pełni rolę „strategii określającej zintegrowane działania służące rozwiązywaniu problemów gospodarczych, środowiskowych, klimatycznych, demograficznych i społecznych, które mają wpływ na obszary miejskie”. Cele wypracowane w Strategii pozostają w spójności z celami RPO. Ustalono iż w województwie śląskim, w ramach RPO, zintegrowane podejście terytorialne będzie wdrażane na obszarach funkcjonalnych czterech subregionów: Centralnego (ZIT) oraz Północnego, Południowego i Zachodniego (Regionalne Inwestycje Terytorialne). „Zgodnie z wytycznymi RPO, przy pomocy instrumentu ZIT, w oparciu o Strategię, wsparcie koncentrować się będzie na realizacji celów rozwojowych obejmujących następujące uzgodnione kierunki interwencji zgodne z celami RPO:

- zwiększenie potencjału inwestycyjnego na terenach *brownfield*,
- zwiększenie udziału energii pochodzącej z OZE,

- poprawa efektywności energetycznej w sektorze publicznym i mieszkaniowym,
- wzrost atrakcyjności transportu publicznego,
- zwiększenie ilości unieszkodliwionych odpadów,
- rozbudowa systemu oczyszczania ścieków,
- ochrona zasobów naturalnych,
- poprawa dostępu do usług społecznych oraz aktywizacja społeczno-gospodarcza na obszarach rewitalizowanych,
- zwiększenie dostępu do wychowania przedszkolnego oraz kształcenia zawodowego.”

Struktura terytorialna Subregionu Centralnego charakteryzuje się zróżnicowaniem pod względem powierzchni, demografii oraz pełnionych funkcji. Jak podkreśla się w Strategii, Subregion ten jest największy pod kątem powierzchni, najludniejszym i najbardziej gęsto zaludnionym obszarem w województwie śląskim oraz stanowi jeden z najsilniejszych gospodarczo organizmów. W rozdziale Gospodarka i rynek pracy w Subregionie Centralnym została poruszona kwestia zdegradowania terenu. Obszary, które wymagają rewitalizacji podzielono na 3 poziomy, a poziom I oznacza najwyższe nasilenie potrzeb rewitalizacyjnych. Cały Subregion Centralny cechuje się wysokim nagromadzeniem obszarów zdegradowanych, w szczególności tych I i II stopnia, które wymagają podjęcia wielokierunkowych działań, aby przywrócić pierwotne funkcje obszarów lub stworzyć warunki do realizacji nowych. **Podkreśla się także występowanie degradacji centrów, dzielnic miast, terenów i obiektów niewykorzystanych pod kątem społecznym czy gospodarczym.**

W Strategii w ramach rozdziałów poświęconych diagnozie strategicznej scharakteryzowano stan społeczeństwa, gospodarowanie zasobami czy mobilność w SC. Dzięki dokonanej analizie i zidentyfikowaniu siły i słabości Subregionu, możliwie było opracowanie analizy SWOT dla SC w kontekście realizacji ZIT.

Przedstawiono także obszary problemowe o dużym potencjale zmiany w SC dzięki zastosowaniu interwencji ZIT, w warunkach szans istniejących w otoczeniu, a są to:

- ograniczone zdolności adaptacyjne mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- niedopasowanie strukturalne rynku pracy,
- zdegradowane tereny i obiekty niewykorzystane społeczno-gospodarczo,
- dziedziczenie biedy i wykluczenia,
- zdegradowane dzielnice w ośrodkach postindustrialnych,
- zmniejszona aktywność zawodowa kobiet wychowujących dzieci, utrudniająca powrót na rynek pracy,
- niska efektywność energetyczna i zanieczyszczenie środowiska z powodu niskiej emisji,
- brak gotowości do wypełniania warunków ustalanych w dyrektywach środowiskowych,
- trudności w organizacji zarządzania zlewniowego,
- zagrożona bioróżnorodność środowiska,
- niezakończone procesy likwidacji azbestu,
- niewystarczająca infrastruktura w newralgicznych punktach przesiadkowych,
- niski poziom zintegrowania środków transportu publicznego
- kongestia potoków ruchu drogowego.

Strategia zawiera także wielotorową wizję – dotyczącą różnych aspektów realizacji ZIT, w kontekście działań rewitalizacyjnych brzmi ona następująco: „*Dzięki skoncentrowanym działaniom inwestycyjnym, w Subregionie udało się przeprowadzić procesy rewitalizacyjne na terenach, które ulegały stopniowej marginalizacji w poprzedzających dekadach. Coraz mniej jest dzielnic czy też osiedli, które wymagają gruntownej aktywizacji społeczno-gospodarczej ludności i odnowy tkanki urbanistycznej. Wysoka jest także dostępność do usług społecznych dla osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem. Zauważalne są również efekty działań, które ukierunkowane były na zapobieganie niszczeniu dziedzictwa przyrodniczego i ochronę bioróżnorodności.*”

Dokument ten ma za zadanie realizację dwóch celów strategicznych, dla których określono priorytety strategiczne służące grupowaniu działań i związane z nimi cele szczegółowe:

Cel 1 - Rozwój kapitału ludzkiego bazujący na zatrudnialności i spójności społeczno-gospodarczej SC

Priorytety:

- P1.1 Gospodarka i miejsca pracy – priorytet ten zawiera działanie bezpośrednio związane z rewitalizacją – Działanie D1.1.1 Przywrócenie funkcji gospodarczych na obszarach zdegradowanych
- P1.2 Aktywność społeczna i zapobieganie wykluczeniom – priorytet ten zawiera działanie bezpośrednio związane z rewitalizacją – Działanie D1.2.1 Wzmocnienie lokalnych potencjałów rozwoju oraz kompleksowa rewitalizacja. Do celów szczegółowych w tym Działaniu zaliczono: C1.2.1.1 Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny

Cel 2 – Zdrowe środowisko życia w SC dzięki zmniejszonej antropopresji

Priorytety:

- P2.1 Ochrona powietrza i efektywność energetyczna
- P2.2 Ochrona zasobów przyrody.

Przedstawione wyżej Działanie D1.2.1 ma na celu m.in. odnowienie zabudowy, wprowadzenie do niej nowych funkcji. Obejmuje projekty o większej i mniejszej skali. Realizowane są także działania społecznościowe, wspieranie inicjatyw lokalnych, aktywizacja zawodowa i wspieranie osób podlegających wykluczeniu, a także przygotowanie do radzenia sobie z przyszłymi wyzwaniem społecznymi np. starzenie się ludności – społeczeństwo seniorów. Konieczne jest zachowanie równowagi rozwoju i spójności przestrzennej, gospodarczej i społecznej całego obszaru SC. Jak zaznaczają autorzy Strategii: „Do każdego z działań Strategii przypisane są odpowiadające mu skwantyfikowane wiązki projektów. Każda z wiązek obejmuje interwencję w ramach pojedynczego lub komplementarnych PI. Podejście to umożliwia włączenie realizacji Strategii w system wdrażania EFRR i EFS w Polsce, gdyż wiązki projektów odpowiadają swoją szczegółowością poziomowi dezagregacji stosowanemu w RPO i POIŚ, tj. poziomowi PI, oraz opisywane są z wykorzystaniem wskaźników przyjętych dla RPO i POIŚ. Wiazki projektów cechują się wzajemną komplementarnością w układzie celów i priorytetów Strategii.” Dla rozwiązania problemu terenów zdegradowanych w dokumencie zadedykowano wiązki projektów: Rewitalizacja oraz Usługi społeczne.

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Bierunia na lata 2015-2020 uwzględnia zapisy Strategii ZIT SC i służyć będzie realizacji jej celów.

Strategia Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego na lata 2014-2020

Dokument powstał w oparciu o zrealizowane w 2013 roku sesje warsztatowe, w których udział wzięli reprezentanci biznesu, nauki, duchowieństwa, organizacji pozarządowych oraz wszystkich jednostek samorządu terytorialnego, będących w granicach administracyjnych powiatu. W pierwszym rozdziale zostaje przedstawiony wizerunek powiatu bieruńsko-lędzińskiego jako powiatu: zasobnego ekonomicznie i atrakcyjnego rezydencjalnie; o tradycyjnej strukturze gospodarczej; posiadający tereny do inwestowania; położonego na zielonych peryferiach Metropolii Górnośląskiej z trudnościami połączeń wewnętrznych; o silnej tożsamości, zapewniającego dostępność różnorodnych usług edukacyjnych i kulturalnych; o sprawnej administracji, otwartego na współpracę terytorialną i gospodarczą. Obecna pozycja powiatu, na tle powiatów ościennych, została oceniona jako dobra. W rozdziale dotyczącym wizji strategicznej rozwoju powiatu wyznaczono cztery fundamentalne procesy, które mają zapewnić dynamikę gospodarczą i urbanizację przestrzeni powiatu:

1. Procesy rozwoju funkcji rezydencjalnej zakładające napływ nowych mieszkańców, integrację społeczną oraz przemianę struktury przestrzennej powiatu;
2. Procesy rozwojowe w rekreacji i turystyce kojarzące ze sobą specyfikę lokalnej sieci osadniczej i wykorzystanie potencjału przyrodniczego oraz wyposażenia infrastrukturalnego powiatu;

3. Procesy rozwojowe mikro, małych i średnich firm łączące i wzmacniające społeczności lokalne i gospodarkę powiatu;
4. Procesy rozwojowe polegające na powstawaniu nowych aktywności w oparciu o potencjały: przedsiębiorczy, przestrzenny i infrastrukturalny powiatu.

Na bazie ustaleń dotyczących wizerunku i pozycji powiatu, a także uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych oraz wizji strategicznej rozwoju powiatu, określono cztery współzależne pola Strategii Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego, które każde z osobna dookreśla priorytet strategiczny oraz cele strategiczne:

- Społeczności lokalne i usługi społeczne

Priorytet strategiczny 1 – Inwestowanie w usługi społeczne i instytucje o randze powiatowej.

Cele strategiczne:

- 1.1 Elastyczna oferta edukacyjna dostosowana do zmieniającej się struktury gospodarki powiatu,
- 1.2 Dostępne dla mieszkańców usługi zdrowotne i opiekuńcze,
- 1.3 Nowoczesna infrastruktura instytucjonalna powiatu.

W ramach projektów proponuje się działania mające na celu rewitalizację terenów i obiektów przemysłowych na cele społeczne.

- Sektor przedsiębiorstw i gospodarka lokalna

Priorytet strategiczny 2 – Inwestowanie w rozwój technologiczny i rynkowy małych i średnich przedsiębiorstw w relacjach partnerskich z samorządami lokalnymi.

Cele strategiczne:

- 2.1 Konkurencyjne małe i średnie firmy na rynku ponadlokalnym,
- 2.2 Nowe, trwałe miejsca pracy w małych i średnich firmach,
- 2.3 Nowi inwestorzy wzbogacający lokalną tkankę gospodarczą.

- Infrastruktura i środowisko.

Priorytet strategiczny 3 – Wyposażenie terenów rekreacyjno-turystycznych i nowych terenów inwestycyjnych w infrastrukturę.

Cele strategiczne:

- 3.1 Tereny o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych przystosowane do aktywnego relaksu
- 3.2 Zrewitalizowane rekreacyjnie tereny przemysłowe, w tym pogórnice powiatu
- 3.3 Oferta inwestycyjna na nowych terenach położonych wzdłuż odcinków dróg przelotowych S1, DK 44

- Lokalna sieć osadnicza i tereny mieszkaniowe

Priorytet strategiczny 4 – Przyciąganie na teren powiatu nowych mieszkańców i zahamowanie odpływu ludzi młodych.

Cele strategiczne:

- 4.1 Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego na terenie powiatu
- 4.2 Uzbrojone tereny mieszkaniowe dostępne dla nowych oraz młodych mieszkańców powiatu
- 4.3 Zredukowana emisja z niskich źródeł, w tym poprzez wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Działania Gminy Bieruń w zakresie rewitalizacji przestrzeni miejskiej są zgodne z zapisami zawartymi w Strategii Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego na lata 2014-2020. Aspekty społeczne rewitalizacji w postaci propozycji projektów zostały ujęte w polu pt. *Społeczności lokalne i usługi społeczne*. Natomiast w obszarze *Infrastruktura i środowisko*, ze względu na specyfikę terenu ukształtowanego przez przemysł oraz górnictwo, rewitalizację właśnie takich terenów obrano sobie za jeden z celów.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018

Za punkt wyjścia do opracowania kolejnego *Programu* uznaje się przyjęty Uchwałą Nr XV/63/03 Rady Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego w dniu 18 grudnia 2003 roku „Program Ochrony Środowiska Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego do 2006 roku oraz cele długoterminowe do roku 2015” oraz *Raport* z jego realizacji, który został sporządzony za lata 2008-2009. Za bezpośredni cel

opracowania nowego *Programu* uznaje się konieczność realizacji założeń dokumentów strategicznych kraju ze szczególnym uwzględnieniem Polityki Ekologicznej Państwa. Natomiast **celem** Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego jest „**dążenie do sukcesywnej poprawy stanu środowiska w powiecie oraz ograniczenie negatywnego wpływu na środowisko źródeł zanieczyszczeń, ochronę i rozwój walorów środowiska oraz racjonalne gospodarowanie jego zasobami z uwzględnieniem konieczności ochrony środowiska**”.

Na podstawie diagnozy sytuacji środowiskowej przeprowadzonej dla powiatu, określono problemy środowiskowe. W grupie pierwszej znajdują się problemy najważniejsze i najpilniejsze do rozwiązania, nadano im priorytet pierwszy i są nimi: Powietrze atmosferyczne (P) - przekroczenia w powietrzu dopuszczalnych poziomów benzo(a)pirenu; Zasoby wodne (W) - mała ilość wód powierzchniowych charakteryzujących się dobrym stanem chemicznym, niewystarczający stopień skanalizowania, niewystarczające zabezpieczenie przeciwpowodziowe; Hałas (H) duża liczba mieszkańców narażona na ponadnormatywny poziom hałasu.

W drugiej grupie umieszczono problemy ważne, ale mniej pilne do realizacji niż te umieszczone w grupie pierwszej, dlatego nadano im priorytet drugi: Zasoby wodne (W) - niewystarczająca retencja wód opadowych i roztopowych; Ochrona Przyrody (OP) - proponowany przebieg drogi ekspresowej „S1” zagrażający bezpieczeństwu obszarów Natura 2000 oraz użytków ekologicznych „Stawy Jedlina”; Tereny przemysłowe (TP) - **duża powierzchnia terenów zdegradowanych i przemysłowych.**

Do grupy trzeciej zaklasyfikowano problemy ważne, ale najmniej pilne w ich realizacji z punktu widzenia całego Powiatu, nadano im priorytet trzeci: Powietrze atmosferyczne (P) - mały udział odnawialnych źródeł energii; Ochrona przyrody (OP) - słabe zalesienie Powiatu; Gleby użytkowane rolniczo (GL) - nadmierne zakwaszenie gleb.

W dokumencie został określony **cel nadrzędny**, który jest następujący: „**Rozwój gospodarczy przy zachowaniu i poprawie stanu środowiska naturalnego powiatu bieruńsko-lędzińskiego**”. Cele bardziej szczegółowe zostały określone na podstawie analizy stanu środowiska w oparciu o obowiązujące przepisy prawne oraz nowe wymagania prawne. Dodatkowo przy tworzeniu celów szczegółowych zwanych środowiskowymi, wzięto pod uwagę analizę problemów i ich hierarchię (co zostało analogicznie opisane wyżej). Dlatego też w następujących kategoriach problemowych wyróżnia się cele długoterminowe (do 2018 roku):

- Powietrze atmosferyczne (P)

Cel długoterminowy do roku 2018: Poprawa jakości powietrza oraz ograniczanie zużycia energii i wzrost wykorzystania energii z odnawialnych źródeł.

- Zasoby wodne (W)

Cel długoterminowy do roku 2018: Przywrócenie czystości wód powierzchniowych oraz ochrona jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

- Gospodarka odpadami (GO)

Cel długoterminowy do roku 2018: Minimalizacja ilości powstających odpadów, wzrost wtórnego wykorzystania i ograniczenie składowania pozostałych odpadów.

- Ochrona przyrody (OP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zachowanie, odtworzenie zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej.

- Tereny przemysłowe (TP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych powiatu bieruńsko-lędzińskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi.

TP 1. Rewitalizacja terenów przemysłowych i zdegradowanych

- Ochrona przed hałasem (H)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zmniejszenie uciążliwości hałasu do poziomu obowiązujących standardów.

- Elektromagnetyczne promieniowanie niejonizujące (PR)

Cel długoterminowy do roku 2018: Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

- Zapobieganie powstawaniu poważnych awarii przemysłowych (PPAP)

Cel długoterminowy do roku 2018: Ograniczenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych oraz minimalizacja ich skutków.

- Zasoby naturalne (ZN)

Cel długoterminowy do roku 2018: Zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi.

- Gleby użytkowane rolniczo (GL)

Cel długoterminowy do roku 2018: Racjonalne wykorzystywanie zasobów glebowych.

Dokument w swoich zapisach zawiera też proponowany zakres i strukturę gminnych programów ochrony środowiska. W Programie zauważono także problem bezpośrednio związany ze stanem środowiska, a dotyczący dużej ilości terenów poprzemysłowych i zdegradowanych, które powinny zostać poddane procesowi rewitalizacji.

Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy z analizą pod kątem diagnozy i celów LPR

Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020

Dokument ten stanowi Załącznik nr 1 do Uchwały nr VII/1/2010 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 29 lipca 2010 roku. Jest rezultatem współpracy władz miasta z przedstawicielami lokalnych grup obywatelskich i środowisk przedsiębiorczości. Strategia Rozwoju Miasta stanowi konsekwentne dążenia liderów lokalnych do podtrzymania walorów związanych z dotychczasowym dorobkiem miasta, przy jednoczesnym tworzeniu podstaw dla poprawy jego inwestycyjnej i mieszkaniowej atrakcyjności oraz poszukiwaniu nowych impulsów ekonomicznego rozwoju. W pierwszej części dokumentu zapisy przedstawiają etapy pracy nad sformułowaniem wizji rozwoju miasta oraz priorytetów rozwoju miasta. Opisano także wartości podstawowe w rozwoju miasta Bierunia, które podzielono na wartości podtrzymywane, wartości zaprzeczone oraz wartości nieobecne. Wyznaczono i dookreślono podstawowe osie przyszłego rozwoju miasta Bierunia w postaci: osi konsolidacji – związanej z dążeniem do utrzymania dotychczasowego dorobku miasta, jego utrwalenia i pomnażania; osi równoważenia – związanej z dążeniem do znoszenia podstawowych barier rozwoju miasta, eliminacji negatywnych efektów zewnętrznych oraz tworzeniem podstaw dla wzrostu lokalizacyjnej i rezydencjalnej atrakcyjności miasta; oraz osi wzrostu związanej z poszukiwaniem nowych impulsów ekonomicznego rozwoju miasta. W oparciu o utworzone osie, dla każdej z nich zdefiniowano priorytetowe dziedziny rozwoju miasta Bierunia:

- dla osi wzrostu – przedsiębiorczość i gospodarka energetyczna;
- dla osi równoważenia – transport i komunikacja oraz środowisko przyrodnicze;
- dla osi konsolidacji – usługi użyteczności publicznej oraz dziedzictwo kulturowe.

Następnie w dokumencie bardzo szczegółowo opisano wizję rozwoju miasta Bierunia. Na podstawie dotychczasowych zapisów i opracowanego profilu miasta, został utworzony bilans strategiczny i kluczowe problemy rozwoju miasta. Dzięki ujęciu tych kwestii, można było wyznaczyć dziedziny priorytetowe, dziedziny interwencji i główne problemy:

- **Dziedzina Priorytetowa I: „Usługi użyteczności publicznej”**
Dziedziny interwencji: subcentra i przestrzenie publiczne miasta, edukacja przez całe życie, specjalistyczne sieci usługi wyższego rzędu, infrastruktura sportowo-rekreacyjna.
Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: **niski poziom konkurencyjności lokalnej oferty usług wyższego rzędu wynikający z jej niedostatecznej różnorodności i atrakcyjności; niska atrakcyjność subcentrów miejskich jako miejsc spędzania czasu wolnego; utrzymywanie się bipolarnego podziału miasta; wzrastające pod wpływem szkód górniczych i zagrożenia powodziowego koszty tworzenia i utrzymania obiektów infrastruktury użyteczności publicznej oraz ryzyko inwestycji prywatnych.**
- **Dziedzina priorytetowa II: „Dziedzictwo kulturowe”**
Dziedziny interwencji: zabudowa mieszkaniowa i tereny rezydencjalne, usługi kulturalne, turystyka.
Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: malejąca na skutek szkód górniczych atrakcyjność rezydencjalna miasta; niedostateczne eksponowanie walorów przyrodniczych i historycznych miasta; niedorozwój infrastruktury turystycznej, sportowo – rekreacyjnej i rozrywkowej o znaczeniu regionalnym i międzyregionalnym.
- **Dziedzina priorytetowa III: „Transport i komunikacja”**
Dziedziny interwencji: miejski układ transportowo-komunikacyjny, usługi transportu publicznego.
Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: postępująca zewnętrzna i wewnętrzna dezintegracja układu transportowo – komunikacyjnego miasta; niski poziom jakości i funkcjonalności układu drogowego miasta potęgowany skutkami eksploatacji górniczej; niski standard świadczenia usług transportu publicznego.
- **Dziedzina priorytetowa IV: „Środowisko przyrodnicze”**
Dziedziny interwencji: obszary cenne przyrodniczo i krajobrazowo (tereny otwarte i wody powierzchniowe)

Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: narastanie ryzyka środowiskowego i kumulacja negatywnych skutków ekologicznych działalności górniczej; osłabianie przyrodniczego potencjału miasta; niski poziom świadomości ekologicznej użytkowników miasta.

W tej dziedzinie priorytetowej, w ramach czynników zewnętrznych wpływających na jej rozwój, jako szansę upatruje się w realizacji regionalnego programu rewitalizacji obszarów poprzemysłowych.

- **Dziedzina priorytetowa V: „Przedsiębiorczość”**
Dziedziny interwencji: trwałe miejsca pracy, sektor małych i średnich przedsiębiorstw, infrastruktura wiedzy.
Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: duży stopień uzależnienia miasta od sektora wielkich przedsiębiorstw i kopalni węgla kamiennego; niski poziom dywersyfikacji i innowacyjności bazy ekonomicznej gospodarki lokalnej; niski poziom przedsiębiorczości społeczności lokalnej.
- **Dziedzina priorytetowa VI: „Gospodarka energetyczna”**
Dziedziny interwencji: technologie dla nowych źródeł energii, współzarządzanie rynkiem energii na rzecz oszczędzania w sektorze publicznym i gospodarstwach domowych, edukacja pro technologiczna w sferze gospodarki energetycznej.

Główne problemy w danej dziedzinie priorytetowej: utrzymywanie się technologicznych barier rozwoju inteligentnych rynków energii; brak lokalnego systemu edukacji na rzecz upowszechniania nowych technologii energetycznych; brak rozwoju lokalnych instrumentów ekonomicznych wspierających stosowanie nowoczesnych technologii energetycznych.

W dalszej części dokumentu zaproponowano dla każdej dziedziny priorytetowej rekomendacje strategiczne, na które składa się misja oraz cele strategiczne:

I. Priorytet I: „Usługi użyteczności publicznej”

Misja: Bieruń Miastem Kreującym nowe produkty sektora usług publicznych.

Cele strategiczne:

- Bieruń rozpoznawalnym w regionie ośrodkiem efektywnego świadczenia usług publicznych.
- Bieruń miastem dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych zapewniających możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego.

W ramach tego celu wyznaczono następujący kierunek rozwoju związany z odnową:

Rewitalizacja rynku wraz ze Starówką.

- Bieruń miastem dysponującym wyrazistym centrum integrującym społeczność lokalną i pozwalającym spełniać funkcję silnego ośrodka powiatowej administracji publicznej.
- Bieruń miastem skutecznie współpracującym z górnictwem na rzecz eliminowania negatywnych konsekwencji wydobycia węgla na obszarach zurbanizowanych i inwestycyjnych.

II. Priorytet II: „Dziedzictwo kulturowe”

Misja: Bieruń miastem umiejętnie dyskontującym walory dziedzictwa kulturowego.

Cele strategiczne:

- Bieruń miastem stale podnoszącym swą atrakcyjność rezydencjalną dla aktualnych i potencjalnych mieszkańców.
- Bieruń miastem o rozpoznawalnym w otoczeniu wizerunku wykorzystującym walory przyrodnicze i spuścizny historycznej.
- Bieruń miastem silnie przyciągającym ludzi poszukujących rozrywki i aktywnych form wypoczynku.

III. Priorytet III: „Transport i komunikacja”

Misja: Bieruń miastem współdziałającym z regionem na rzecz zintegrowanego i inteligentnego systemu transportowego.

Cele strategiczne:

- Bieruń silnym węzłem transportowo-logistycznym Aglomeracji Górnośląskiej.

W ramach tego celu wyznaczono następujący kierunek rozwoju związany z odnową:
Rewitalizacja pasażerskiego i towarowego transportu kolejowego.

- Bieruń miastem ukształtowanego rusztu komunikacyjnego skutecznie separującego ruchy tranzytowe od wewnętrznego ruchu miejskiego.
- Bieruń miastem będącym aktywnym uczestnikiem rozwoju metropolitalnej infrastruktury i usług transportu publicznego.

IV. Priorytet IV: „Środowisko przyrodnicze”

Misja: Bieruń miastem oszczędnie gospodarującym zasobami naturalnymi przekształcając się w miasto zielone.

Cele strategiczne:

- Bieruń miastem znoszącym skutki wydobycia węgla kamiennego na obszarach cennych przyrodniczo.
- Bieruń miastem efektywnie zarządzającym ryzykiem środowiskowym o rozwiniętej infrastrukturze bezpieczeństwa ekologicznego.

W ramach tego celu wyznaczono następujący kierunek rozwoju związany z odnową:
Rewitalizacja starorzecza Wisły w Czarnuchowicach.

- Bieruń miastem mieszkańców wrażliwych na zachowanie i odtwarzanie bio- i georóżnorodności.

V. Priorytet V: „Przedsiębiorczość”

Misja: Bieruń miastem mądrego wzrostu gospodarczego bazującego na innowacjach produktowych i technologicznych.

Cele strategiczne:

- Bieruń miastem silnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw działających na jednolitym rynku europejskim.
- Bieruń miastem efektywnie wykorzystującym lokalny potencjał innowacyjności i kreatywności.
- Bieruń miastem o silnie ukształtowanym środowisku przedsiębiorczości.

VI. Priorytet VI: „Gospodarka energetyczna”

Misja: Bieruń miastem efektywnie wprowadzającym nowe technologie wytwarzania i użytkowania energii.

Cele strategiczne:

- Bieruń miastem upowszechnionego zastosowania technologii umożliwiających oszczędne gospodarowanie energią.
- Bieruń miastem szybkiej dyfuzji wiedzy o innowacjach energetycznych.
- Bieruń miastem skutecznie wdrażającym ekonomiczne instrumenty stymulujące przechodzenie od tradycyjnych do nowoczesnych technologii energetycznych.

W ramach rewitalizacji Miasto Bieruń posiada cenne doświadczenia. W latach 2004-2005 rynek w Bieruniu został poddany całkowitej renowacji – umiejscowiono na płycie zegar słoneczny, pomnik Powstańców Śląskich, historyczną wagę miejską oraz studnię z postaciami „Utopców”, czyli tajemniczych stworzeń, które są bohaterami podań wywodzących się z Bierunia. Właśnie tak przeprowadzone działania rewitalizacyjne, zaowocowały wyróżnieniem bieruńskiego rynku w konkursie na Najlepszą Przestrzeń Województwa Śląskiego 2005.

Aktualizacja Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP)

Aktualizacja Studium została przyjęta Uchwałą nr IV/1/2013 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 25 kwietnia 2013 roku. Dokument ten składa się z części tekstowej oraz graficznej. Na część tekstową

składają się trzy części: część „A” – Uwarunkowania rozwoju, „B” – Ustalenia studium oraz „C” - Uzasadnienie przyjętych rozwiązań.

Część „A” zawiera zapisy w oparciu o jakie dokumenty planistyczne miasto realizuje zadania z zakresu gospodarki przestrzennej. Przedstawiono także spis miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. W studium opisano uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska (diagnoza środowiska) oraz uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków. Istotną kwestią w tym ostatnim punkcie, ze względu na **proces rewitalizacji**, jest podział stref konserwatorskich, gdzie: strefy „A” to obszary pełnej ochrony konserwatorskiej; strefy „B” to pośrednia ochrona konserwatorska; strefy „K” oznaczają ochronę krajobrazu; natomiast strefy „E” to ochrona ekspozycji; strefy „W” obejmują ochronę archeologiczną; z kolei „OW” to obserwacje archeologiczne. Następny rozdział dotyczy warunków i jakości życia mieszkańców. Zwraca się w nim uwagę na: wahania liczby mieszkańców w ostatnich latach, bazę edukacyjną składającą się z czterech szkół podstawowych, dwóch gimnazjów, liceum ogólnokształcące i powiatowy zespół szkół, bazę zdrowotną, do której zalicza się osiem zakładów opieki zdrowotnej, trzy prywatne praktyki lekarskie, a także na ilość gospodarstw domowych czy podmiotów gospodarczych. Za zagrożenie bezpieczeństwa ludności i mienia uważa się: niebezpieczeństwo wystąpienia powodzi spowodowaną bogatą siecią hydrograficzną oraz działalnością eksploatacyjną pokładów węgla kamiennego przez dwie kopalnie, osiadanie terenów i niszczenie substancji budowlanej (również związane z wydobywaniem węgla). W rozdziale Potrzeby i możliwości rozwoju gminy, wskazuje się głównie na potrzeby mieszkańców związane z tworzeniem nowych terenów budowlanych. Natomiast możliwości rozwoju gminy upatruje się w efektywniejszym świadczeniu usług publicznych, podnoszeniu atrakcyjności i dbaniu o dziedzictwo kulturowe, rozwoju transportu i komunikacji, rozważnym korzystaniu z środowiska przyrodniczego, silnej przedsiębiorczości i oszczędnej gospodarce energetycznej. Ze względu na specyfikę miasta opisane zostało występowanie obiektów i terenów chronionych oraz obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych, a także uwarunkowania wynikające z występowania złóż kopalin, zasobów wód podziemnych i terenów górniczych. Część „A” kończą zapisy dotyczące infrastruktury, transportu oraz uwarunkowań wynikających z lokalizacji zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych.

Część „B” tego dokumentu to *Ustalenia studium*, czyli kierunki zagospodarowania przestrzennego miasta. Są to wytyczne wiążące przy sporządzaniu planów miejscowych. Ta część studium stanowi politykę rozwoju Bierunia pod kątem zagospodarowania przestrzennego, zmiany i opracowania planów miejscowych, które nie mogą naruszać ustaleń studium. Ten moduł dokumentu został sporządzony uwzględniając w swoich zapisach wcześniej opracowaną część „A”, czyli uwarunkowania rozwoju, która jest diagnozą stanu miasta. Na podstawie strategii Rozwoju Miasta Bieruń 2020 oraz wniosków z części „A” przyjęta została wizja miasta oraz strategiczne cele kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta. Wizja rozwoju: **Bieruń bezpiecznym i przyjaznym miastem rozwoju ponadlokalnych ośrodków i zespołów usług publicznych, aktywności gospodarczych i sportowo-rekreacyjnych.**

Cele strategiczne:

- C1 - Uwzględnienie w rozwoju miasta obszarów szczególnego zagrożenia powodzią oraz skutków trwającej i planowanej eksploatacji węgla kamiennego;
- C2 - Wskazanie w rozwoju miasta korytarzy dla ukształtowania rusztu komunikacyjnego separującego ruchy tranzytowe od wewnętrznego ruchu miejskiego;
- C3 - Podniesienie jakości przestrzeni publicznych miasta oraz kształtowanie przestrzeni publicznych w ramach nowych ośrodków i zespołów usług publicznych oraz w ramach istniejących i planowanych zespołów mieszkaniowych;
- C4 - Kształtowanie nowych działalności gospodarczych na terenach korzystnie położonych pod względem dostępności komunikacyjnej;
- C5 - Ochrona wartości przyrodniczych miasta poprzez przeciwdziałanie degradującym skutkom eksploatacji górniczej węgla kamiennego oraz poprzez tworzenie obszarów sportowo rekreacyjnych z zachowaniem tych wartości.

Kierunki rozwoju miasta zmierzające do realizacji wyżej opisanych celów mają prowadzić do przekształceń struktury funkcjonalno-przestrzennej miasta, która została zaprojektowana w studium w układzie osi kompozycji, osi funkcjonalnych i obszarów polityki przestrzennej. Z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych istotne jest założenie, że rozwój miasta oraz polityka przestrzenna samorządu będzie prowadzona w następujących obszarach:

- obszar „staromiejski” – symbol SM (gdzie planuje się kontynuację rewitalizacji zespołu staromiejskiego jako jedyne go zabytkowego układu urbanistycznego, kształtowanie historycznego centrum miasta poprzez zwiększenie funkcji centrotwórczych, zwiększenie stref ruchu pieszego);
- obszary zespołów i obiektów usługowych – symbol ZU;
- obszary sportowo-rekreacyjne – symbol US;
- obszary rozmieszczenia funkcji mieszkaniowych wraz z towarzyszącą infrastrukturą – symbol MU;
- obszary aktywizacji gospodarczej – symbol AG (w tym obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² – symbol UC);
- obszary przedsiębiorstw produkcyjnych – symbol PP;
- obszary systemu zieleni miejskiej – symbol ZM;
- obszary, na których prognozowane są szczególne zagrożenia powodziowe i wpływów;
- eksploatacji węgla kamiennego – symbol OP;
- obszary otwarte miasta wyłączone z zabudowy – symbol OW.

Obszary te oraz pola ich działań zostały szczegółowo opisane. W dalszej części dokumentu ujęte zostały obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Dookreślono także obszary stref konserwatorskich ustalonych w części „A” Studium. Dokument ten w swoich zapisach wyznacza obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie odrębnych przepisów, w tym obszary wymagające scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych wielkopowierzchniowych. Istotne są też zapisy, w kontekście rewitalizacji, obszarów wymagających przekształceń, rehabilitacji lub rekultywacji.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020

Strategia została przyjęta Uchwałą nr IV/1/2014 w dniu 27 marca 2014 roku. Dokument stanowi usystematyzowaną, długoterminową i perspektywiczną koncepcję polityki społecznej. Ma on na celu objęcie wsparciem osoby dotknięte wykluczeniem społecznym oraz stworzenie optymalnych warunków dla funkcjonowania społeczności lokalnej. Natomiast wyrównywanie szans społecznych mieszkańców miasta dzięki efektywnej współpracy wszystkich partnerów działających w obszarze polityki społecznej jest głównym zadaniem Strategii. Opracowanie dokumentu zostało powierzone przez Burmistrza powołanemu Zespołowi ds. Strategii.

Diagnozę problemów społecznych dla Bierunia opracowano w oparciu o dane statystyczne, sprawozdania z realizacji programów, a także dokument „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych” sporządzony na podstawie badań przeprowadzonych wśród mieszkańców w różnym wieku. Respondenci badani w ramach Diagnozy Lokalnych Zagrożeń Społecznych w Bieruniu stwierdzili, że **najważniejszymi problemami dla lokalnego społeczeństwa są: zanieczyszczenie środowiska, bezrobocie, alkoholizm oraz zubożenie społeczności, a także problemy mieszkaniowe.** Za problemy o mniejszej wadze uznali bezdomność oraz HIV/AIDS. Jak podaje dokument sytuacja demograficzna miasta jest korzystna, zaledwie w niewielkim stopniu społeczeństwo Bierunia starzeje się. Jeżeli chodzi o migrację to zauważa się odpływ ludności z Bierunia, co powoduje zmniejszenie się ilości mieszkańców. **Szczególnie dotkliwa jest emigracja osób młodych z wyższym wykształceniem.** Dostrzeżono także problem niedostatecznego wykorzystania potencjału drzemiącego w organizacjach pozarządowych oraz także niewykorzystany kapitał społeczny mieszkańców. W mieście funkcjonuje ponad 30 organizacji pozarządowych, działających w różnych sferach życia publicznego. Według danych z 2013 roku, 14 organizacji realizowało zadania sfery publicznej, Stwierdza się, że placówki oświatowe znajdujące się w Bieruniu

zapewniają kształcenie na poziomie dobrym, co uzasadniają wyniki egzaminów i opinie mieszkańców. Na terenie Bierunia funkcjonują dwa przedszkola publiczne i jedno prywatne, dwie szkoły podstawowe zlokalizowane w obu skupiskach miejskich, które były uzupełniane przez tworzone filie, dwa gimnazja, liceum ogólnokształcące, powiatowy zespół szkół, w którym reaktywowano kształcenie górnictwa. Również na poziomie dobrym ocenia się dostępność do podstawowych usług medycznych oraz specjalistycznych. Mieszkańcy Bierunia mają dostęp do szerokiej oferty kulturalnej, niezależnie od wieku. Pomoc społeczna w Bieruniu świadczy pomoc osobom będącym w trudnym położeniu życiowym. W Bieruniu funkcjonują dwie placówki opiekuńczo-wychowawcze (Bieruń Nowy „Iskierka”, Bieruń Stary „Nadzieja”). Jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej jest ubóstwo. Z tego tytułu pomoc w 2012 roku otrzymywało 179 rodzin. Bezdomne osoby mogą liczyć na wsparcie instytucji oraz miejsce w schronisku dla bezdomnych. W dokumencie zwraca się także uwagę na występowanie zagrożenia: powodziami, związanego z eksploatacją górnictwem, pożarowego, związanego z przestępczością oraz ochroną środowiska. Strategia zawiera także analizę SWOT. Do „Słabych Stron” w tej analizie zaliczono m.in.: emigrację osób młodych i wykształconych, niewielkie zaangażowanie mieszkańców w rozwiązywanie problemów społecznych, brak integracji działań wszystkich instytucji, bezrobocie i związane z nim ubóstwo, brak ofert opieki dla starszych osób niepełnosprawnych, niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców, niewielka aktywność wolontariatu, niedostateczna liczba mieszkań komunalnych i socjalnych, niewystarczający przepływ informacji pomiędzy instytucjami a mieszkańcami w zakresie realizowanych zadań. Zagrożenia upatruje się w: większej dostępności do substancji psychoaktywnych dla dzieci i młodzieży oraz w pojawieniu się nowych rodzajów uzależnień, stałym odpływie mieszkańców, starzeniu się społeczeństwa przy jednoczesnym braku kompleksowych usług i świadczeń skierowanych do osób starszych, tworzeniu się subkultur i aktami wandalizmu, zmniejszeniu środków na różne działania m.in. pomocy społecznej. Na podstawie analizy SWOT oraz na podstawie diagnozy sytuacji społecznej, określono obszary priorytetowe dla realizacji polityki społecznej w Bieruniu. Za priorytetowe działania w sferze przeciwdziałania problemom społecznym uznaje się: wspieranie rodzin w pełnieniu ich funkcji społecznych, wspieranie działań na rzecz ochrony dzieci i młodzieży, stworzenie systemu wsparcia dla osób starszych, tworzenie warunków sprzyjających aktywizacji osób niepełnosprawnych, przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, rozwijanie kapitału społecznego mieszkańców. Ustalono także wizję, która brzmi następująco: **Bieruń gminą równych szans, zapewniającą mieszkańcom wysoki poziom i jakość życia, ochronę zdrowia i bezpieczeństwo oraz dostęp do kultury i edukacji.** Realizacja wizji opiera się na realizacji trzech celów strategicznych:

- Zintegrowana polityka społeczna.
- Poprawa jakości życia mieszkańców.
- Integracja społeczna.

Dla lepszej realizacji zadań, cele strategiczne dookreślono celami szczegółowymi. Jak uzasadniają autorzy Strategii, nie stanowi ona zbioru zamkniętego, a wraz z rozpoznaniem nowych potrzeb możliwe jest projektowanie nowych przedsięwzięć, będących odpowiedzią na aktualne wyzwania.

W kontekście planowanych działań rewitalizacyjnych warto dodać, że Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bieruń stanowi rozwinięcie i dopełnienie celów społecznych zawartych w Programie Rewitalizacji. Przeprowadzanie działań i interwencje społeczne, skorelowane w ramach tych dokumentów, mają dać wymierny efekt końcowy, którym będzie wyprowadzenie obszaru miasta i gminy z sytuacji kryzysowej oraz zminimalizowanie występowania zagrożeń społecznych.

Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021

Dokument ten w swoich zapisach zawiera cele i kierunki polityki ekologicznej miasta Bierunia, a także działania z tej polityki wynikające. Program Ochrony Środowiska ma stanowić instrument strategicznego zarządzania miastem, m.in. w zakresie ochrony środowiska, pozyskiwania funduszy celowych czy tworzenie programów operacyjnych. Zaprezentowane cele i działania w tym dokumencie mają służyć wykreowaniu zachowań wśród mieszkańców Bierunia, mających dążyć do

poprawy stanu środowiska przyrodniczego. W dokumencie zidentyfikowano główne problemy i zagrożenia dla miasta, są one następujące:

- zagrożenia gatunków fauny i flory oraz całego środowiska przyrodniczego, związane z działalnością człowieka,
- zagrożenia powodziowe na terenie gminy,
- zanieczyszczenie gleb
- szkody górnicze (degradacja i deformacja terenu oraz wstrząsy spowodowane podziemną eksploatacją górnictwem)
- zanieczyszczenie powietrza (np. niska emisja)
- problemy w zakresie gospodarki odpadami (dzikie wysypiska, palenie śmieci w domach, niska świadomość ekologiczna mieszkańców, pokrycia dachów azbestowe)
- zagrożenia pożarowe (terenów leśnych i zurbanizowanych)
- inne zagrożenia chemiczne, budowlane lub wynikające z transportu drogowego czy kolejowego.

Głównym zamierzeniem Programu jest zaprezentowanie aktualnej sytuacji stanu środowiska w gminie, wszystkich czynników, które na nie wpływają oraz określenie celów i zadań, jakimi trzeba się zająć w przyszłej działalności organów miasta. Opracowano cele krótkoterminowe – w perspektywie 4-letniej oraz długoterminowe – w perspektywie 8-letniej i kategorie zadań do realizacji.

Cele długoterminowe do 2021 roku prezentują się następująco:

- Doprowadzenie do sytuacji, w której projekty dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki będą, zgodnie z obowiązującym prawem, poddawane procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny będą uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów;
- Aktualizacja miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych Inwestycji, biorących pod uwagę długofalowe potrzeby zrównoważonego rozwoju oraz uwzględniających treść opracowań ekofizjograficznych i programów ochrony środowiska o zasięgu regionalnym i lokalnym;
- Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa, zgodnie z zasadą: „myśl globalnie, działaj lokalnie”;
- Wprowadzanie innowacyjności prośrodowiskowej i upowszechnianie idei systemów zarządzania środowiskowego;
- Zachowanie bogatej różnorodności biologicznej;
- Racjonalne użytkowanie zasobów leśnych przez kształtowanie ich właściwej struktury gatunkowej i wiekowej, z zachowaniem bogactwa biologicznego;
- Racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych w taki sposób, aby uchronić gospodarkę od deficytów wody;
- Ochrona przed powodzią;
- Rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych oraz przywracanie im funkcji przyrodniczej, rekreacyjnej lub rolniczej;
- Ochrona zasobów kopalin i rekultywacja terenów poeksploatacyjnych;
- Poprawa jakości powietrza atmosferycznego;
- Osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych i podziemnych;
- Udoskonalanie wprowadzonego systemu gospodarki odpadami, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju i Polityką Ekologiczną Państwa;
- Dokonanie oceny narażania społeczeństwa na ponadnormatywny hałas i podjęcie kroków do zmniejszenia tego zagrożenia tam, gdzie jest ono największe;
- Ochrona mieszkańców miasta Bierunia przed szkodliwym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;

- Poprawa stanu zdrowotnego mieszkańców w wyniku wspólnych działań sektora ochrony środowiska z sektorem zdrowia;
- Zmniejszanie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii;
- Promocja i wspieranie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Zapisy niektórych z zaprezentowanych powyżej celów łączą się bezpośrednio z działaniami kojarzonymi z procesem rewitalizacji. Są to m.in. wymienione w tym dokumencie zagadnienia dotyczące aktualizacji miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, rekultywacja gleb zdegradowanych i zdewastowanych czy rekultywacja terenów poeksploatacyjnych. Dlatego też Program jest zgodny z działaniami Programu Rewitalizacji.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń

Głównym zadaniem Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń jest określenie zakresu działań możliwych do przeprowadzenia w związku z koniecznością ograniczenia zużycia energii finalnej oraz emisji zanieczyszczeń i gazów cieplarnianych do atmosfery. Takie założenia wpisują się w dotychczasową politykę energetyczną gminy. Celem Planu jest także przedstawienie rezultatów inwentaryzacji emisji zanieczyszczeń gazów cieplarnianych oraz analiza działań zaplanowanych do realizacji. Aby móc określić stan w jakim obecnie znajduje się Gmina Bieruń, w pracach nad dokumentem przeprowadzono badania budynków położonych na jej terenie na podstawie ankiet skierowanych do mieszkańców; dokonano obliczeń dotyczących ilości pojazdów poruszających się po gminie i natężenie ruchu samochodowego, a także zbadano ilość i jakość oświetlenia ulicznego. W oparciu o przeprowadzoną inwentaryzację określono następujące **obszary problemowe**:

- mały udział energii z OZE w bilansie energetycznym gminy;
- niska emisja;
- zbyt wysokie stężenie substancji szkodliwych w powietrzu, w tym w szczególności pyłu zawieszonego PM10 i PM 2,5 oraz benzo(a)pirenu;
- emisja liniowa/transportowa;
- zły stan linii energetycznych NN i SN.

Jak zaznaczają autorzy dokumentu, Gmina Bieruń od wielu lat przeprowadza dużą ilość działań mających za zadanie zmniejszenie emisji zanieczyszczeń w mieście poprzez racjonalne i efektywne wykorzystanie energii i paliw. Należy podkreślić, że dalsze przeciwdziałanie zanieczyszczeniom, których źródła leżą na terenie gminy, powinno polegać na ograniczaniu emisji z głównych źródeł, którymi są paleniska domowe, tzw. niska emisja z sektora komunalnego, emisja ze zużycia energii elektrycznej na oświetlenie uliczne czy emisja liniowa z transportu. W związku z dalszymi działaniami gminy na rzecz poprawy jakości i stanu środowiska, wyznaczono w PGN główny cel strategiczny o następującym brzmieniu: **ograniczenie zużycia energii oraz zmniejszenie emisji zanieczyszczeń na terenie Gminy Bieruń**. W dokumencie zaproponowano też cele szczegółowe:

- Racjonalna gospodarka energetyczna służąca niskoemisyjnemu rozwojowi gminy;
- Ograniczenie emisji zanieczyszczeń powstających w wyniku spalania paliw w energetyce i transporcie;
- Zwiększenie wykorzystywania odnawialnych źródeł energii;
- Stosowanie kryterium efektywności energetycznej;
- Wdrażanie nowoczesnego oświetlenia ulicznego;
- Realizacja idei zrównoważonego transportu w oparciu o rozwój transportu publicznego, indywidualnego i rowerowego;
- Promowanie strategii niskoemisyjnych.

Realizacja wyznaczonych zadań i działań zakłada osiągnięcie niżej wymienionych celów ekologicznych tj.: zwiększenie udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych; utrzymywanie standardów, zapewniających wysoką jakość powietrza poprzez minimalizację zanieczyszczeń pochodzących z tzw. „niskiej emisji”; podniesienie poziomu świadomości ekologicznej i akceptacji społecznej dla prowadzonych działań ochronnych (m.in. poprzez edukację ekologiczną i zapewnienie

dostępu do informacji o środowisku). W Programie zakłada się, że tylko wspólna realizacja działań przez gminę, instytucje, podmioty zewnętrzne, a także mieszkańców może przyczynić się do ostatecznego rezultatu w postaci ograniczenia emisji CO₂. Działania mające na celu ochronę i poprawę środowiska, są także zamierzeniem procesu rewitalizacji. W Programie zakłada się „Rewitalizację starorzecza rzeki Wisły”. Warto też dodać, że wiele projektów, których karty zostały zamieszczone na końcu dokumentu, dotyczy właśnie rewitalizacji. Wśród takich działań możemy wymienić np. odnowę budynków w ramach termomodernizacji czy usuwanie azbestu w ramach poprawy warunków w mieszkalnictwie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2013-2020

Program przyjęto Uchwałą nr XVII/8/2012 Rady Miejskiej w Bieruniu w dniu 20 grudnia 2012 roku. Dokument ten w ramach zadań własnych gminy przewiduje tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w tym:

- opracowanie i realizację gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie,
- prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie,
- zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia,
- tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W Programie zostały zawarte różne dane statystyczne dotyczące gminy Bieruń, m.in. liczba rodzin, w których występuje przemoc, liczba założonych Niebieskich Kart czy ilość rodzin, którym została udzielona pomoc. Określono także zasoby umożliwiające przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w gminie Bieruń, do których można zaliczyć instytucje i organizacje, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców tego zjawiska.

W dokumencie został ustalony cel główny, który zakłada przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie w gminie Bieruń, zapewnienie ochrony jej ofiarom oraz skuteczne oddziaływanie na jej sprawców. Dopelnieniem celu głównego są cele operacyjne oraz dopasowane do nich zadania. Działania przedstawione w dokumencie, mają charakter ciągły. Podkreśla się także, że ważne jest również podejmowanie wszelkich poczynań – nie ujętych w Programie – a które mogą przyczynić się do powstrzymania lub ograniczenia przemocy w rodzinie. Zakłada się, że dokument będzie strategicznym planem działań wobec problemu przemocy w rodzinie. Program jest zgodny z działaniami i zamierzeniami procesu rewitalizacji, ponieważ ma na celu poprawę sytuacji mieszkańców dotkniętych negatywnymi zjawiskami oraz zapobieganie ich występowania w przyszłości. Jednym z głównych priorytetów rewitalizacji jest pomoc niesiona w sferze społecznej.

Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2015-2017

Dokument przyjęty Uchwałą nr XVI/2/2014 Rady Miejskiej w Bieruniu w dniu 18 grudnia 2014 roku. Już na samym wstępie pada bardzo ważne stwierdzenie, mówiące że troszcząc się o rodzinę dzisiaj, ratujemy rodzinę jutra i rodzinę dalekiej przyszłości. Rodzina jest podstawową komórką społeczną i powinna zapewniać swoim członkom przede wszystkim bezpieczeństwo.

Cel główny Programu to **wypracowanie spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Bieruń**. Cele szczegółowe zakładają: podejmowanie działań profilaktycznych sprzyjających umacnianiu rodziny; wspieranie rodzin dysfunkcyjnych; podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej. Program kierowany jest do rodzin z Gminy Bieruń, szczególnie tych wychowujących dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, dotkniętych przemocą, problemem uzależnień oraz zagrożonych ubóstwem. Adresatami są także przedstawiciele instytucji i podmiotów działające na rzecz rodzin. Koordynacja nad programem i organizowanie działań w jego ramach spoczywa na Miejskim Ośrodku

Pomocy Społecznej w Bieruniu. Pomoc niesiona rodzinom w trudnych sytuacjach i działania na rzecz poprawy życia społeczeństwa są zgodne z zamierzeniami procesu rewitalizacji.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015

Program został przyjęty Uchwałą nr XVI/I/2014 przez Radę Miejską w Bieruniu w dniu 18 grudnia 2014 roku. Dokument ten ma za zadanie wyjść naprzeciw potrzebom mieszkańców Bierunia, których dotyczy problem uzależnień. Obejmuje on szerokie spektrum działań, począwszy od działań terapeutycznych, poprzez profilaktyczne, aż do działań mających na celu kształtowanie i utrwalanie pozytywnych postaw i wartości, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży. Gminny Program na rok 2015 określa w swoich zapisach lokalną strategię w zakresie profilaktyki oraz minimalizacji szkód społecznych i indywidualnych, które wynikają z używania alkoholu i narkotyków. Istotne jest nie tylko osłabianie czynników ryzyka, ale także wspieranie głównych czynników chroniących takich jak: więzi rodzinne, nauka, respektowanie norm i wartości. Skuteczne działania profilaktyczne prowadzone powinny być w podstawowych środowiskach oddziaływań profilaktycznych, takich jak: szkoła, rodzina, społeczność lokalna. Przedstawiony w tym dokumencie cel główny programu zakłada ograniczenie negatywnych skutków zdrowotnych i społecznych wynikających z uzależnień, poprzez podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Bierunia oraz oddziaływania terapeutyczne i profilaktyczne. Natomiast cele szczegółowe Programu są następujące:

- ograniczanie występowania negatywnych zjawisk będących skutkiem nadużywania alkoholu, narkotyków i innych substancji,
- rozwój działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów uzależnień,
- wzrost społecznej świadomości związanej z tematyką uzależnień i przemocy,
- integracja społeczna osób uzależnionych,
- doskonalenie współpracy pomiędzy instytucjami związanymi z realizacją programu.

W dokumencie Gminnego Programu Profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii sformułowano także zadania do realizacji:

- Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i zagrożonych uzależnieniem od alkoholu, narkotyków, współuzależnionych oraz osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Udzielanie rodzinom, w których występują problemy uzależnień pomocy psychospołecznej, prawnej, a także ochrony przed przemocą w rodzinie.
- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, przeciwdziałania narkomanii i przemocy, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych.
- Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych poprzez wspieranie działań mających na celu wspomaganie procesu powrotu do zdrowia osób uzależnionych i członków ich rodzin.

Program określa także działanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Za realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii odpowiada Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu. W tych działaniach wspierają go również partnerzy Programu. Dokument w swoich założeniach stanowi istotny element rewitalizacji, a mianowicie wspieranie tego procesu w ramach działań społecznych, mających na celu wyjście tego terenu z sytuacji kryzysowej.

Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

Struktura przestrzenna Miasta i zagospodarowanie terenu

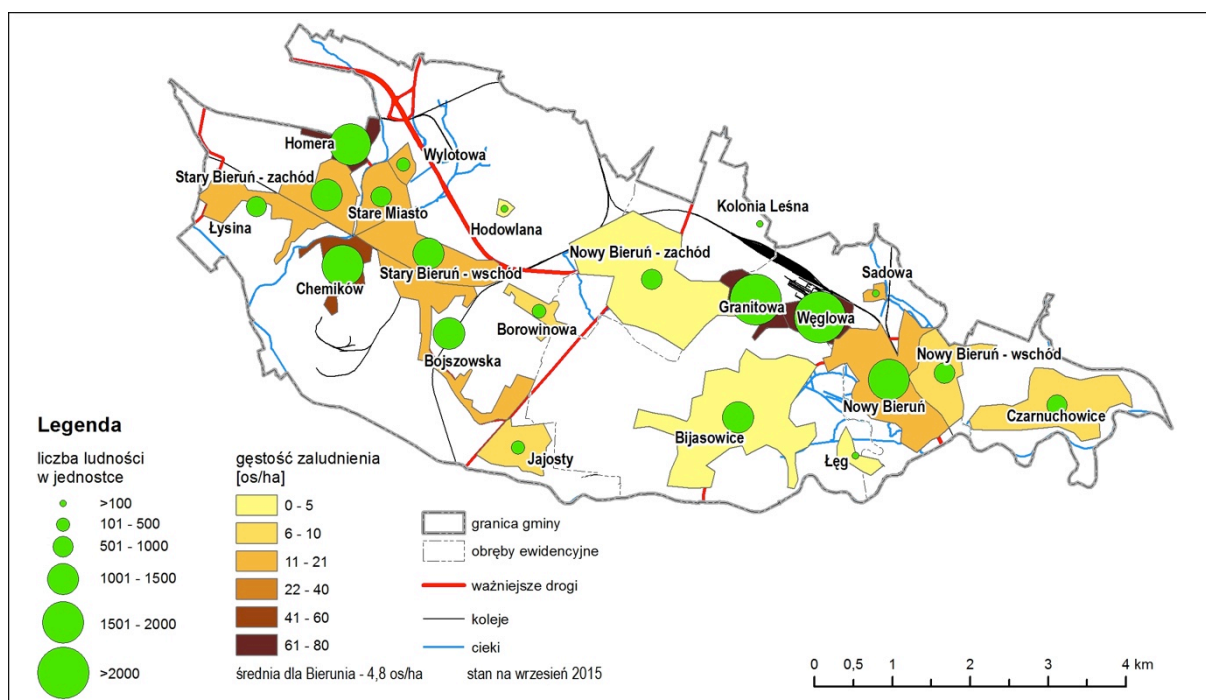
Położenie i struktura przestrzenna Miasta

Miasto Bieruń położone jest w południowo – wschodniej części województwa śląskiego, w rozległych dolinach lewobrzeżnych dopływów Wisły. Znaczną część granic miasta wyznaczają rzeki Wisła, Przemsza, Mleczna oraz Gostynka. Bieruń graniczy: od zachodu z miastem Tychy (którego częścią był w latach 1975-91), od południa z gminą Bojszowy oraz gminą Oświęcim w woj. małopolskim, od północy z miastem Łędziny i gminą Chełm Śląski, od wschodu z gminą Chełmek (woj. małopolskie). Miasto położone jest na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych Gliwice – Kraków (droga krajowa nr 44) i Mysłowice – Pszczyna (drogi wojewódzkie nr 931 i 934). Przez Bieruń przebiegają także linie kolejowe – magistralna, pasażersko – towarowa linia kolejowa relacji Oświęcim – Katowice (nr 138), zapewniająca powiązanie z aglomeracją śląską oraz linia kolejowa nr 179 Tychy – Mysłowice Kosztowy (drugorzędna, towarowa) i linia nr 885 Nowy Bieruń – KWK „Piast” (miejskowa, towarowa).

Jednym z najważniejszych uwarunkowań rozwoju gospodarczego Miasta jest jego położenie w Górnośląskim Obszarze Metropolitalnym, którego jądrem są miasta Górnośląskiego Związku Metropolitalnego (GOM). Bieruń położony jest w strefie GOM zewnętrznej obejmującej powiaty: będziński, bieruńsko-łędziński, gliwicki, lubliniecki, mikołowski, pszczyński, tarnogórski i zawierciański. Gminy strefy zewnętrznej, w tym Bieruń, ciążą funkcjonalnie do strefy węzłowej GOM i pozostają z tą strefą w wielorakich połączeniach i powiązaniach². Położenie w obszarze metropolitalnym przynosi dla Gminy i jej mieszkańców znaczące korzyści – związane z dostępem do rynku pracy, usług wyższego rzędu oferowanych przez metropolię i jej infrastruktury, w tym infrastruktury instytucjonalnej. Jest także istotną przewagą pozwalającą na pozyskiwanie inwestorów – w tym w branżach zaawansowanych technologicznie. Jednocześnie walory przyrodnicze i kulturowe miasta umożliwiają rozwój usług związanych z rekreacją i turystyką weekendową oraz funkcji mieszkaniowej. Położenie w sąsiedztwie metropolii stanowi jednak także pewne wyzwanie – związane z konkurencją gospodarczą silniejszych ośrodków rdzenia i możliwym odplywem wykształconych mieszkańców, a także pogarszaniem się jakości życia związanych z zatłoczeniem (dojazdy do- i z pracy), zwłaszcza przy braku rozwiniętych systemów transportu publicznego, presją na środowisko naturalne (m. in. poprzez zjawisko niekontrolowanego rozpraszania zabudowy).

Miasto Bieruń zajmuje powierzchnię 40,67 km² i tworzą je dwa skupiska miejskie – Bieruń Stary i Bieruń Nowy, jak również cztery miejscowości o charakterze wiejskim – Jajosty, Ściernie, Bijasowice i Czarnuchowice. Wg danych GUS w końcu 2014 r. Bieruń zamieszkiwało 19 636 osób, co stanowiło ok. 1/3 ludności powiatu bieruńsko-łędzińskiego. Średnia gęstość zaludnienia Miasta jest stosunkowo niska i wynosi 4,8 osób/ha. Dla porównania wartość dla woj. śląskiego wynosi 2,7 os./ha, jednak dla Pszczyny i Łazisk Górnych wskaźnik ten przekracza 10 os./km², a dla Łędzin wynosi 5,2 os./ha. Gęstość zaludnienia jest jednak bardzo zróżnicowana – od kilku osób/ha w częściach Bierunia o charakterze wiejskim do powyżej 60 osób/ha w dużych osiedlach mieszkaniowych (Ryc. 1).

² Klasik A. i in., 2009, Delimitacja Górnośląskiego Obszaru Metropolitalnego. Inwentaryzacja instytucji metropolitalnych. Uwarunkowania kształtowania przyszłych funkcji GOM., Projekt pn. Foresight technologiczny rozwoju sektora usług publicznych w Górnośląskim Obszarze Metropolitalnym, http://www.foresightgom.pl/uploads/pliki/EKSPERTYZA_1_Delimitacja.pdf

Ryc. 1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bieruniu

Jednym z ważniejszych uwarunkowań rewitalizacji Bierunia jest jego struktura przestrzenna, wynikająca z uwarunkowań historycznych i współcześnie prowadzonych działań inwestycyjnych. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego wyróżnia następujące charakterystyczne cechy struktury przestrzennej Miasta:

- **funkcjonowanie dwóch odrębnych skupisk miejskich** – historycznego Bierunia Starego oraz Bierunia Nowego, sąsiadujących z jednostkami o charakterze wiejskim: Jajosty, Ściernie, Bijasowice i Czarnuchowice, skupiska miejskie stanowią najbardziej zurbanizowaną część gminy, na których koncentruje się działalność usługowa, handlowa i produkcyjna;
- **dominuje na obszarze miasta zabudowa jednorodzinna** (często powiązana z usługami bądź produkcją), na niewielkich obszarach występuje zabudowa wielorodzinna, na obszarze miejscowości wiejskich przeważa zabudowa jednorodzinna; uzupełnia ją ustępująca zabudowa zagrodowa;
- **tereny przemysłowe** koncentrują się głównie w obrębie Bierunia Nowego (Kopalnia węgla kamiennego „Piast”) oraz w zachodniej części miasta przy granicy z Tychami;
- **występowanie znacznej ilości terenów otwartych** (rolnych, łąkowych, nieużytków), które stanowią dystans przestrzenny pomiędzy zabudową poszczególnych jednostek;
- **historycznym i faktycznym centrum miasta jest rynek Bierunia Starego**; każda z pozostałych jednostek osadniczych posiada **swoje własne centrum**, najczęściej zlokalizowane wzdłuż obsługującej ją drogi, przy czym przestrzenie publiczne wokół obiektów usługowych pełniących rolę lokalnego centrum nie tworzą systemu, który można określić jako sprzyjający integracji mieszkańców;
- **bardzo zróżnicowana jest architektura** i rozplanowanie zabudowy w poszczególnych jednostkach osadniczych, nabierającej niejednokrotnie cech zabudowy chaotycznej.

Strukturę urbanistyczną miasta oraz jej waloryzację przedstawiono na mapie (Ryc. 2)

Kategoria użytkowania	Bieruń		Łędziny		Łaziska Górne		Pszczyna (miasto)	
	ha	%	ha	%	ha	%	ha	%
nieużytki i tereny różne	96	2,4	101	3,2	81	4,0	48	2,1
Ogółem	4049	100,0	3165	100,0	2007	100,0	2249	100,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystyka dzielnic Bierunia

Na dzisiejszy Bieruń składa się kilka historycznie odrębnych miejscowości. Najważniejszymi ośrodkami osadniczymi o miejskim charakterze są Bieruń Stary oraz Bieruń Nowy, odległe o 7 km. Pozostałe części Miasta są znacznie słabiej zurbanizowane i obejmują dawne wsie: Jajosty, Ściernie, Bijasowice i Czarnuchowice, z zabudową jednorodziną, czesiowo – zagrodową.

1. Bieruń Stary

Bieruń (od XIX wieku Bieruń Stary) zawdzięcza rozwój położeniu na szlaku handlowym łączącym Kraków z Opawą. Po raz pierwszy wzmiankowany jest jako osada w 1376 roku. W miejscu gdzie szlak schodził z pagórków w zabagniony teren rzeki Mlecznej wzniesiono punkt kontrolny i celny, w postaci wieży wartowniczej na warownym kopcu, stanowiące załazek osady i późniejszego miasta. Rozwój gospodarczy miasta przypada na XVI w., kiedy to miasto otrzymało przywileje targowe. W 1517 roku Bieruń stał się częścią Wolnego Pszczyńskiego Państwa Stanowego, jego istnienie zatwierdził król czeski Ferdynand I, przyznając tytuł Wolnego Pana magnatom węgierskim z rodziny Turzonów. Turzonowie wybudowali w mieście m. in. browar (1525 r.) oraz rozwinęli na terenie Bierunia gospodarkę rybną. W 1536 rozbudowano okoliczne stawy, tworząc Wielki Staw Bieruński. W 1743 r. Bieruń znalazł się w państwie pruskim i utracił prawa miejskie, które odzyskał w 1865 r. – już jako Bieruń Stary (Alt Berun). Przełom XIX i XX wieku to okres industrializacji – powstały m. in. zakłady materiałów wybuchowych (ob. Nitroerg).

Zabytkowa część Bierunia Starego zachowała układ miasta z okresu lokacji z Rynkiem, z narożników którego wychodzą pod kątem prostym po dwie ulice i sąsiadujący od strony wschodniej kościół parafialny. Miasteczko, aż do pożaru w 1847 roku było drewniane, poza wzniesionym w 1768 r. kościołem i paru kamieniami przy rynku. Obecną zabudowę rynku stanowi zespół jednopiętrowych kamienic o różnicowanych elewacjach. Zabudowa przy ulicach odchodzących od Rynku jest zwarta, pierzejowa, głównie parterowa i jednopiętrowa. Zachowała się także grobla z XVI wieku, pozostałość po osuszonym w XIX wieku Wielkim Stawie Bieruńskim. Jednym z najważniejszych obiektów jest Kopiec – grodzisko stożkowate - pozostałość po średniowiecznym gródkiem obronnym, do XIX wieku – osobne sołectwo.

W 1975 r. Bieruń Stary został włączony do Tychów, a w zachodniej części powstały tereny przemysłowe (m.in. Fabryka Samochodów Małolitrażowych, obecnie Fiat Autopoland, Mleczarnia oraz osiedle mieszkaniowe (os. Homera). Po odzyskaniu niezależności przez miasto tereny przemysłowe pozostały w granicach Tychów, a os. Homera przyłączono do Bierunia. Ponadto duże osiedle mieszkaniowe znajduje się przy ul. Chemików.

2. Bieruń Nowy

Powstanie Bierunia Nowego związane jest z budową w 1824 r. pierwszej na Górnym Śląsku szosy międzypaństwowej, która biegła z Wrocławia do Krakowa m.in. przez Bieruń. Na skrzyżowaniu tejże szosy ze starą drogą z Bytomia do Oświęcimia, w Zabrzegu (Solcu) powstała nowa kolonia, którą zaczęto nazywać Nowym Bieruniem. Zawdzięczała ona swój rozwój budowie: gmachu królewsko-pruskiego Głównego Urzędu Celnego, remizy towarowej, factorii solnej, gospody, szkoły podstawowej oraz apteki, masarni, piekarni i powstaniu pojedynczych gospodarstw. W Nowym Bieruniu znajdował się Główny Urząd Pocztowy, a od 1850 roku delegatura Sądu Powiatowego, z prawem sądenia przestępstw kryminalnych. Oficjalnie nowa osada w 1833 roku otrzymała nazwę Nowy Bieruń. Budowa wspomnianych obiektów administracyjnych pociągnęła za sobą napływ urzędników celnych, funkcjonariuszy granicznych, urzędników pocztowych, nauczycieli, sędziów i różnego rodzaju rzemieślników oraz robotników wykwalifikowanych. Rozwój Bierunia Nowego przyspieszyła budowa linii kolejowej z Oświęcimia do Mysłowic w 1853 r., która sprzyjała rozwojowi

osadnictwa oraz przyczyniła się do napływu innych grup zawodowych, w tym kolejarzy. W latach 1972-75 na terenie Bierunia Nowego (ówczesnie dzielnicy Tychów) powstała Kopalnia Węgla Kamiennego „Bieruń” (obecnie KWK „Piast”). Z Kopalnią związane są dwa duże modernistyczne osiedla mieszkaniowe – przy ul. Węglowej i Granitowej.

Stan środowiska przyrodniczego

Jakość powietrza

Na stan jakości powietrza w Bieruniu wpływa emisja z różnego rodzaju źródeł. Wyróżnić należy:

- źródła punktowe (zakłady przemysłowe, energetyka ciepła),
- źródła liniowe (transport, przede wszystkim komunikacja samochodowa),
- źródła powierzchniowe, tzw. „emisja niska”, związane ze spalaniem paliw do celów grzewczych (kotłownie lokalne i paleniska indywidualne).

Na terenie Bierunia Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Katowicach nie prowadzi monitoringu jakości powietrza. Miasto należy do strefy śląskiej oceny jakości powietrza wg Rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie stref, w których dokonuje się oceny jakości powietrza. Na podstawie danych zawartych w opracowaniu „Dwunasta roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim obejmująca 2013 r.”, obszar Bierunia, w ramach strefy śląskiej, został zakwalifikowany wg kryterium ochrony zdrowia do klasy A3 ze względu na poziom SO₂, NO₂, C₆H₆, CO, Pb, As, Cd, Ni, O₃ oraz do klasy C4 z powodu przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłów zawieszonych (PM₁₀, PM_{2,5}), oraz benzo(a)pirenu, powiększonych o margines tolerancji.

Główną przyczyną wystąpienia przekroczeń pyłu zawieszzonego PM₁₀, PM_{2,5} i benzo(a)pirenu w okresie zimowym jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków, natomiast w okresie letnim – zwiększenie natężenia ruchu, emisja wtórna zanieczyszczeń pyłowych z powierzchni odkrytych, np. dróg, chodników, boisk oraz niekorzystne warunki meteorologiczne, występujące podczas powolnego rozprzestrzeniania się emitowanych lokalnie zanieczyszczeń.

Ponieważ w Bieruniu stwierdzono przekroczenia stężeń głównie w miesiącach zimowych, można stwierdzić, iż spowodowane są one głównie niską emisją z systemów grzewczych, za którą odpowiada zwłaszcza sektor komunalno-bytowy. Dodatkowo w okresie zimowym sytuacja meteorologiczna niekorzystnie wpływa na przewietrzanie terenu ze względu na panujące okresy bezwietrzne, duże zachmurzenie i okresy niskiego ciśnienia barycznego.

Klimat akustyczny

Wyróżnić można trzy rodzaje hałasu – w zależności od źródła jego powstawania tj. hałas przemysłowy, komunikacyjny i komunalny. Hałas przemysłowy powodowany przez urządzenia i maszyny w obiektach przemysłowych i usługowych. Hałas przemysłowy w gminie Bieruń stanowi zagrożenie o charakterze lokalnym, występuje głównie na terenach sąsiadujących z zakładami przemysłowymi – w tym zwłaszcza z Kopalnią Piast.

Hałas komunikacyjny pochodzi od środków transportu drogowego, kolejowego i lotniczego. W Bieruniu hałas komunikacyjny w znacznym stopniu kształtuje klimat akustyczny Miasta. Głównym źródłem hałasu drogowego jest droga krajowa 44. Na odcinku drogi DK44 w buforze oddziaływania⁵ wśród terenów podlegających ochronie akustycznej dominuje zabudowa mieszkaniowo-usługowa stanowiąca około 20% całkowitej powierzchni objętej analizą. Ok. 4% powierzchni zajmuje zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna⁶.

³ Tj. strefy, w których poziom substancji nie przekracza poziomu dopuszczalnego lub poziomu docelowego.

⁴ Tj. strefy, w których poziom choćby jednej substancji przekracza poziom dopuszczalny powiększony o margines tolerancji lub poziom docelowy

⁵ Obszar objęty analizą akustyczną obejmuje bufor 2×800 m (oraz teren pasa drogowego o średniej szerokości ok. 30 m), położony po obu stronach drogi.

⁶ Wg „Aktualizacji programu ochrony środowiska dla miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021”

Tory kolejowe przebiegają przez środek Bierunia Starego oraz przez północną i wschodnią część Bierunia Nowego. Ze względu na to, że ruch pociągów zarówno osobowych, jak i towarowych nie jest duży, nie powoduje zagrożeń klimatu akustycznego

Na terenie gminy Bieruń odczuwalne są wstrząsy dochodzące z terenu zakładu Nitroerg S.A., z ruchu zakładu KWK „Piast” oraz linii kolejowych i dróg zwłaszcza ul. Warszawskiej i Wawelskiej.

Przekształcenia powierzchni ziemi

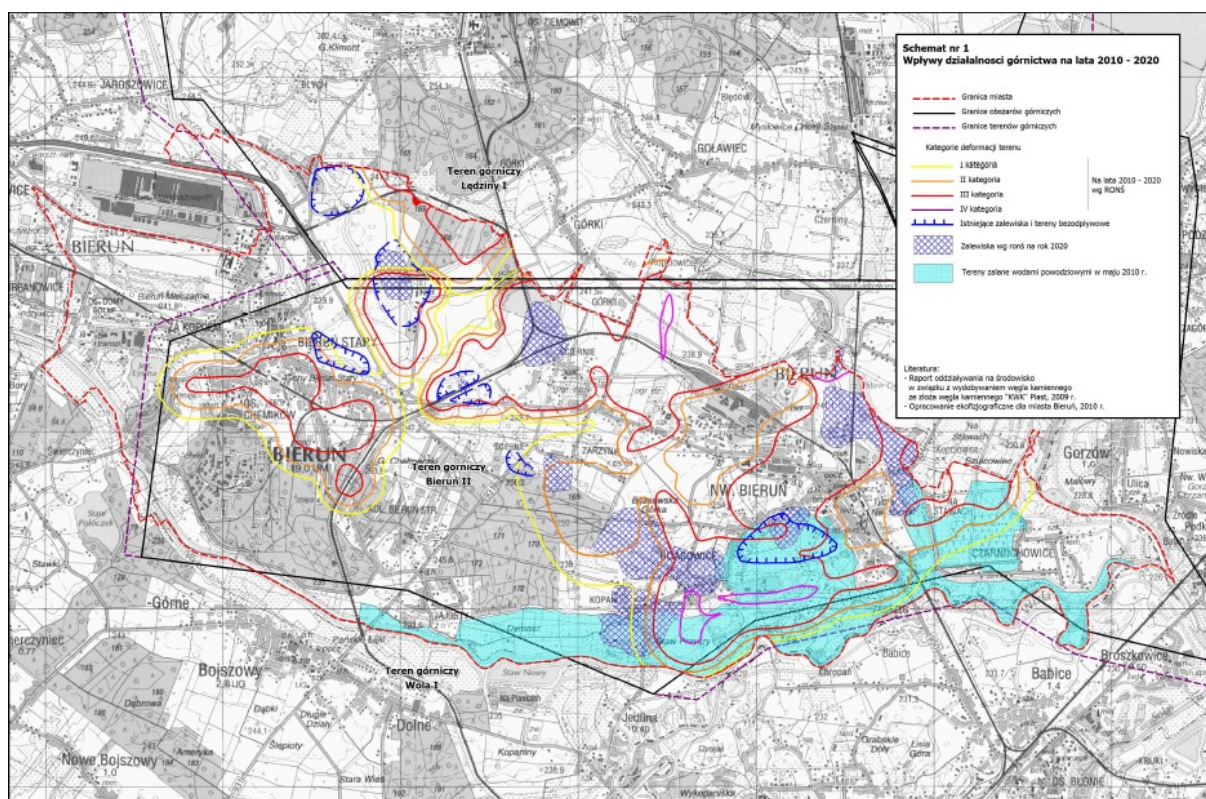
Naturalna rzeźba terenu Bierunia jest mało urozmaicona, deniwelacje nie przekraczają na większości obszaru Gminy 10 m (maksymalne wynoszą 38 m), a teren obniża się generalnie w kierunku południowym i wschodnim – tj. dolin rzek: Wisły, Gostyni i Przemszy. Rzeźbę terenu charakteryzuje występowanie odizolowanych pagórów o różnej wysokości, oddzielonych rozległymi dolinami o charakterze kotlinnym. Najwyższe punkty Bierunia to Góra Chełmeczki (262 m n.p.m.) w południowo-zachodniej części Miasta i Górka Bijasowicka (258 m n.p.m.) w jego centralnej części

Naturalne ukształtowanie terenu zostało znacząco przekształcone przez działalność człowieka. Do charakterystycznych antropogenicznych elementów rzeźby należą niecki zapadliskowe, formy wyrobiskowe, nasypy i hałdy, czy powierzchnie zrównań związanych z budową infrastruktury technicznej i inną działalnością gospodarczą. Specyficzną formą terenu położoną w centrum Bierunia jest historyczna grobla dawnego Wielkiego Stawu Bieruńskiego.

Znaczne przekształcenia rzeźby terenu spowodowała eksploatacja złóż węgla kamiennego, przede wszystkim prowadzona przez KWK „Piast” oraz częściowo przez KWK „Ziemowit”. Podziemna eksploatacja górnictwa powoduje deformacje terenu – ciągłe oraz nieciągłe, wstrząsy górotworu, a także zmiany warunków wodnych. Główny wpływ tej działalności to osiadanie terenu. Około 1/3 terenu gminy Bieruń znajduje się w zasięgu oddziaływania górnictwa, które określone jest wielkością kategorii deformacji terenu (im wyższa kategoria tym większe oddziaływanie). IV kategoria deformacji obejmuje tereny, które wymagają szczególnych zabezpieczeń obiektów budowlanych. Tereny te leżą w: Bijasowicach, pomiędzy ul. Bijasowicką a linią kolejową relacji Tychy – Oświęcim, w Czarnuchowicach w rejonie ul. Wawelskiej oraz koryta Potoku Goławieckiego, pomiędzy ul. Wawelską (od południa) i Barbórki (od zachodu) a korytem Potoku Goławieckiego oraz stanowią fragment terenu położony pomiędzy terenem KWK „Piast” (na południu) a granicą administracyjną gminy Bieruń (na północy). Obszary III kategorii deformacji terenu (tereny wymagające częściowych zabezpieczeń obiektów budowlanych) obejmują tereny leżące: przy dworcu kolejowym w Bieruniu Starym, w rejonie Potoku Stawowego i Potoku Ściernie, obszar położony w rejonie ul. Wapiennej oraz większą część terenu zabudowy w Bieruniu Nowym (na wschód od Kopalni „Piast”) oraz w Bijasowicach.⁷ Oddziaływanie górnictwa węgla kamiennego syntetycznie przedstawiono na Ryc. 3.

Do charakterystycznych form terenu powstałych w wyniku działalności górniczej należą też stożkowe hałdy we wschodniej części Bierunia Nowego zwane „Paciorkowcami”. Zostały one usypane ze skały płonnej przez Kopalnię „Piast” na terenie dawnych stawów, zdegradowanych działalnością górniczą. Teren ten miał być po rekultywacji zagospodarowany przez Kopalnię jako park, jednak do realizacji tej inwestycji nie doszło. Obecnie właścicielem obszaru jest Gmina, która posiada dokumentację projektową przekształcenia terenu w ogólnodostępny park.

⁷ Za: „Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Bieruń”, EKOID, Katowice 2010.

Ryc. 3. Wpływ działalności górnictwa na lata 2010-2020

Źródło: SUiKZP Bierunia

Stan wód i zagrożenie powodziowe

Obszar Miasta leży w zlewni Wisły (stanowiącej południowo-wschodnią granicę Miasta) i jest odwadniany przez jej lewobrzeżne dopływy: Gostynkę (zwaną też Gostynią, z dopływami: Mleczną i Potokiem Tyskim), Potok Bijasowski (z dopływem Potok Stawowy), Potok Goławiecki (z dopływem Potok Mąkołowiec) oraz Przemszą. Koryto Gostynki, stanowiącej zachodnią i północną granicę Miasta jest obwałowane i uregulowane, stanowi ona także kolektor dla wód słonych dołowych z kopalni „Piasz” i częściowo kopalni „Ziemowit”. Potok Goławiecki płynie uregulowanym korytem przez Nowy Bierun. Znaczną część przepływu stanowią zrzucone do Potoku słone wody dołowe z KWK „Ziemowit”, a ponadto zrzucone są do niego oczyszczone ścieki z kopalni „Piasz” oraz woda odpompowywana ze zbiornika retencyjnego w Ścierniach. Rzeka Przemsza jest największym z dopływów Wisły na terenie Gminy. Stanowi fragment jej wschodniej granicy i płynie z północy na południe szeroką doliną częściowo uregulowanym i obwałowanym korytem.

Większość rzek przepływających przez Bierun prowadzi wody złej jakości, wysoce zmineralizowane. Ogólny stan wód powierzchniowych w punktach pomiarowo-kontrolnych monitoringu wód powierzchniowych w Bieruniu na rzekach: Wiśle, Gostyni, Mlecznej, Przemszy oraz potoków: Goławieckiego i Tyskiego oceniono jako zły. Wody powierzchniowe w dwóch punktach pomiarowych określono jako wody o słabym potencjale ekologicznym, w jednym punkcie jako wody o umiarkowanym potencjale ekologicznym i w trzech punktach jako wody o złym potencjale ekologicznym⁸. Mniejsze ciekie, takie jak Potok Stawowy, prowadzą na ogół wody dobrej jakości. Zbiorniki powierzchniowe zlokalizowane w Bieruniu posiadają wody dobrej jakości, mieszczące się w I i II klasie czystości, głównie dlatego, iż zasilane są jedynie z opadów i wód gruntowych i nie

⁸ Za: „Aktualizacja programu ochrony środowiska dla miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021”

posiadają kontaktu z wodami rzek, które prowadzi znaczące ilości zmineralizowanych wód kopalnianych.

Na obszarze Miasta występują sztuczne zbiorniki wodne o różnej genezie i rozmiarach. Największym jest jezioro Łysina (ok. 14,5 ha), zlokalizowane w zachodniej części miasta w widłach rzeki Gostynki i Mlecznej i powstałe poprzez wypełnienie wodą wyrobiska popiaskowego. Zbiornik jest wykorzystywany jako rezerwa wody dla zakładów Fiat Autopoland. W dolinie Potoku Goławieckiego, w pobliżu Paciorkowców, znajduje się Staw Goldman (ok. 6,3 ha). Inne, mniejsze zbiorniki wodne to pozostałości po stawach rybnych lub zalewiska powstałe w nieckach bezodpływowych, które tworzą się wskutek osiadania terenu. W dolinie Wisły w Czarnuchowicach i Bieruniu Nowym występują starorzecza.

Jednym z problemów Gminy jest zagrożenie powodziowe, wynikające z położenia, rzeźby terenu i gęstej sieci hydrologicznej, które zostało dodatkowo spotęgowane skutkami eksploatacji górniczej. Tereny narażone na niebezpieczeństwo powodzi to przede wszystkim obszar Bijasowic oraz Bierunia Nowego, które to położone są poniżej poziomu wód powodziowych spływających obwałowanymi rzekami: Wisłą i Gostynką. Również obszar Czarnuchowic, który położony jest w widłach Wisły i Przemszy, jest silnie narażony na niebezpieczeństwo powodzi w przypadku przerwania się wałów przeciwpowodziowych. Występuje także zjawisko tzw. cofki (podwyższenia lustra wody dopływów Wisły w przypadku wysokiego stanu tej ostatniej), powodujące podtopienia i zalania wzdłuż dopływów Wisły. Ostatnia duża powódź w Gminie miała miejsce w 2010 r. Wg *Planu Ochrony Przeciwpowodziowej Gminy Bieruń* obszar zagrożony zalaniem przez powódź zamieszkuje ok. 2,7 tys. osób.

Walory przyrodnicze i tereny zielone

Ochronie obszarowej przyrody podlega bardzo niewielki obszar gminy – w południowej jej części, u ujścia rzeki Gostyni do Wisły znajduje się niewielki fragment Specjalnego Obszaru Ochrony Ptaków – Natura 2000 „Stawy w Brzeszczach”. Ochroną, jako pomniki przyrody, objęto jeszcze kilka drzew. Pomimo braku formalnej ochrony, znaczna część Bierunia posiada wysokie walory przyrodniczo-krajobrazowe. Stanowią one – zwłaszcza ze względu na bliskość konurbacji śląskiej znaczący potencjał rozwojowy miasta, jako podstawa rozwoju aktywnej turystyki i rekreacji. „Opracowanie ekofizjograficzne dla miasta Bieruń” do obszarów o szczególnych wartościach przyrodniczych zalicza: większe kompleksy leśne, pasy, kępy zadrzewień i zarośli, zachowane w dolinach cieków płaty wilgotnych świeżych łąk. Szczególną wartość posiadają ekosystemy związane z ciekami i zbiornikami wodnymi (w tym starorzeczami i pozostałościami dawnych stawów), stanowiące siedliska rzadkich gatunków oraz pełniące rolę korytarzy ekologicznych. Cytowane opracowanie proponuje objęcie najcenniejszych części Miasta ochroną o różnym stopniu intensywności – od ochrony lokalnej (w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego), poprzez utworzenie użytków ekologicznych oraz większych obszarów chronionego krajobrazu. Obszary chronione (istniejące i proponowane) przedstawiono na mapie (Ryc. 4).

Tereny zieleni, zwłaszcza tereny zieleni urządzonej oraz lasy, poza wartościami ekologicznymi stanowią też ważny element budujący jakość życia w mieście, zwłaszcza jako miejsce rekreacji mieszkańców. W Bieruniu tereny lasów i zieleni urządzonej zajmują łącznie ok. 682 ha (Tab. 2), co stanowi prawie 17% powierzchni Gminy. Największą powierzchnię zajmują lasy - ok. 15% powierzchni Bierunia. Znacznie mniejsza jest powierzchnia zieleni urządzonej – którą stanowią przede wszystkim zieleńce i zieleń uliczna. Podstawowym deficytem w tym zakresie jest natomiast brak parku miejskiego. W tym kontekście szczególnie istotne staje się zagospodarowanie obszaru tzw. Paciorkowców. Należy zauważyć, że w trakcie prowadzonych konsultacji społecznych, był to także jeden z częściej wskazywanych w ankietach obszarów wymagających zagospodarowania.

Tab. 2. Tereny zieleni urządzonej i lasy w Bieruniu (2014 r.)

Tereny zieleni	ha
Ogółem, w tym:	681,6
Zieleń urządzonej ogółem, w tym:	90,6
Parki	0,0
Zieleńce	40,8

Tereny zieleni	ha
Zieleń uliczna	35,2
Tereny zieleni osiedlowej	14,6
Lasy ogółem, w tym:	591,0
Lasy gminne	25,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

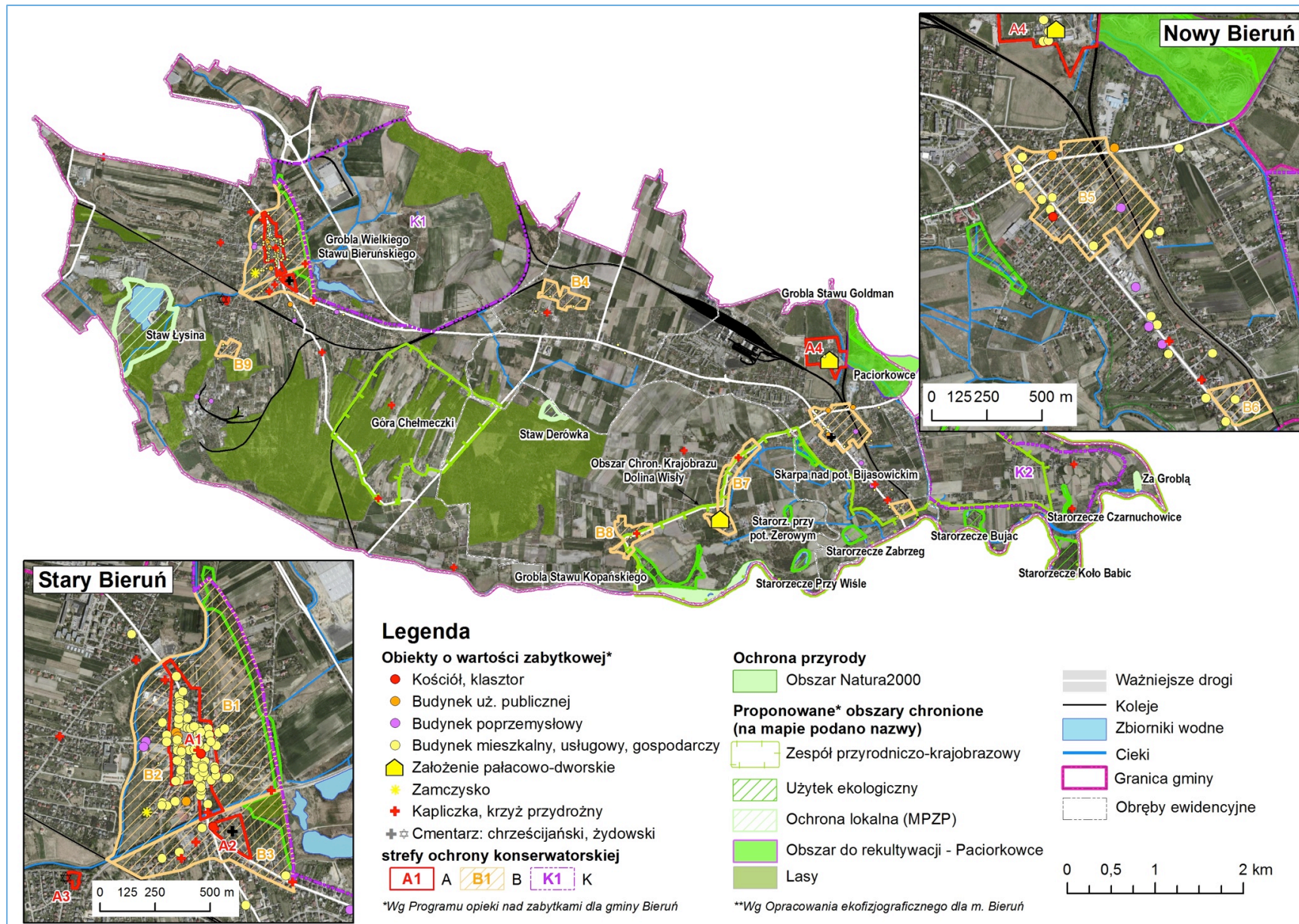
Na tle miast regionu odsetek terenów zieleni w ogólnej powierzchni Bierunia nie jest bardzo wysoki – niemniej na tle powiatu czy sąsiednich miast (z wyjątkiem Pszczyny) o podobnej wielkości jest to wartość porównywalna lub wyższa (Tab. 3).

Tab. 3. Tereny zieleni - wskaźniki (2014 r.)

Jednostka terytorialna	Zieleń ogółem (lasy i zieleń urządzona)	Lasy	Zieleń urządzona	
	% pow. jednostki	% pow. jednostki	% pow. jednostki	m²/na mieszk.
Bieruń	16,8	14,60	2,2	46
powiat bieruńsko-lędzki	15,3	14,45	0,8	22
woj. śląskie	32,9	31,93	0,9	25
woj. śląskie - miasta	31,0	28,13	2,9	31
Lędziny	14,8	13,78	1,0	19
Pszczyna (miasto)	15,9	6,38	9,5	82
Łaziska Górne	11,7	9,93	1,7	16

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ważną rolę jako miejsca rekreacji stanowią w Bieruniu także inne obszary, nie stanowiące oficjalnie terenów zieleni urządzonej i nie ujęte w powyższych statystykach. Do najważniejszych należy zaliczyć Zbiornik Łysina, służący rekreacji i kąpielom, posiadający znaczenie ponadlokalne. Ze względu na bliskość zwartej, historycznej zabudowy istotne są także obszary w pobliżu bieruńskiej starówki – Grobla i tereny zielone wzdłuż rzeki Mlecznej. Do celów wędkarskich wykorzystywane są, poza Łysiną, staw Goldman, a także rzeka Przemsza. Ponadto w północno-zachodniej części miasta (w pobliżu Paciorkowców) funkcjonuje klub Jeździecki „Solec”.

Ryc. 4. Walory przyrodnicze i kulturowe Bierunia.

Źródło: Opracowanie własne. Ortofotomapa: geoportal.gov.pl

Ochrona zabytków

Strefy ochrony konserwatorskiej

W SUiKZP wyznaczone zostały strefy ochrony konserwatorskiej – „A” (pełnej ochrony), „B” – ochrony pośredniej (Ryc. 4). Na obszarze miasta wyznaczono cztery strefy „A” pełnej ochrony konserwatorskiej.

- Strefa „A1”: Bieruń Stary – Stare Miasto – Obszar Strefy pokrywa się z obszarem układu urbanistycznego Starego Miasta wpisanym do rejestru zabytków;
- Strefa „A2”: Bieruń Stary – teren cmentarza rzymsko – katolickiego wraz z kościołem drewnianym p.w. św. Walentego przy ul. Krakowskiej;
- Strefa „A3”: Bieruń Stary – teren cmentarza żydowskiego przy ul. Wita;
- Strefa „A4”: teren dawnego folwarku Solec przy ul. Barbórki 12.

Strefą „B” objęto dziewięć obszarów:

- Strefa „B1”, Bieruń Stary, obejmuje tereny przylegające od wschodu do centralnej części Starego Miasta objętego strefą „A1” pełnej ochrony konserwatorskiej, w strefie zawarta część historycznej Grobli;
- Strefa „B2”, Bieruń Stary, obejmuje tereny przylegające od zachodu do strefy „A1”, zawiera obszar pomiędzy zwartą zabudową Starego Miasta, a rzeką Mleczną i Potokiem Stawowym z tzw. „zameczyskiem stożkowym” zwanym Kopiec;
- Strefa „B3”, Bieruń Stary, otacza historyczny, urbanistyczny układ Bierunia Starego. Strefa obejmuje południowy obszar Bierunia Starego m.in. południową część Grobli oraz stanowi otulinę strefy „A2”;
- Strefa „B4” - układ ruralistyczny z zabudową siedliskową wsi Ściernie, obejmuje historyczny układ ruralistyczny z zagrodową zabudową siedliskową dawnej wsi Ściernie z pozostałościami zabudowy dawnego folwarku po północnej stronie ul. Kamiennej.
- Strefa „B5” pośredniej ochrony konserwatorskiej – centralna część Bierunia Nowego z zachowaną w dużym stopniu historyczną XIX wieczną zabudową, regularnym szachownicowym układem urbanistycznym rozplanowanym w oparciu o dawny pruski trakt drogowy o znaczeniu międzynarodowym, kościołem p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z cmentarzem oraz zabudowaniami dworca kolejowego;
- Strefa „B6” - Zabrzeg, teren dawnego zespołu dworsko-folwarcznego z zachowaną zabudową gospodarczą(pałac z II poł. XIX w. wyburzono);
- Strefa „B7” – Bijasowice, obejmuje: układ ruralistyczny dawnej wsi w typie rzędówki z zachowaną w dużym stopniu historyczną zabudową siedliskową, teren dawnego zespołu dworsko-folwarcznego (ul. Jagiełły 78) z zachowaną historyczną zabudową gospodarczą, czworakami oraz dworkiem;
- Strefa „B8” – Kopań, obejmuje teren dawnej wsi o historycznym układzie ruralistycznym z częściowo zachowaną historyczną zabudową siedliskową;
- Strefa „B9” – rejon osiedla robotniczego zakładów ERG – Bieruń przy ul. Chemików

Studium wyznacza dwie strefy „K” – ochrony krajobrazowej. Są to:

- Strefa „K1” – Bieruń Stary. Strefa obejmuje część obszaru zajętego pierwotnie (XVI-XIX w.) przez Wielki Staw Bieruński położony na wschód od Bierunia Starego i oddzielony od Miasta zachowaną do dzisiaj Groblą (tzw. Grobel), obecnie łąki i pola uprawne z zabudową gospodarczą i mieszkalną byłego PGR-u oraz zalesione;
- Strefa „K2” – Czarnuchowice, obejmuje obszar dawnej wsi, usytuowany w widłach Wisły i Przemyszy, z rozproszoną, częściowo zachowaną historyczną zabudową zagrodową usytuowaną na rozległym obszarze z licznymi oczkami wodnymi, sadzawkami (pozostałości stawów hodowlanych) i ciekami wodnymi o dużych walorach krajobrazowo-kulturowych oraz przyrodniczych.

Ponadto wyznaczono siedem stref E – ochrony ekspozycji tj. „E1” (widok z ul. Oświęcimskiej), „E2” (widok z ul. Turyńskiej), „E3” (widok z zachodniego brzegu rzeki Mlecznej), „E4” (widok z ul.

Chemików), „E5” (punkt widokowy ze skrzyżowania ulic Krakowskiej i Turyńskiej), „E6” (punkt widokowy z ul. Chemików w rejonie wiaduktu kolejowego), „E7” (punkt widokowy z ul. Turyńskiej w rejonie skrzyżowania z ulicą Chemików).

Wyznaczono także dwie strefy ochrony archeologicznej („W”) tj. stanowisko archeologiczne tzw. gródek „na kopcu” przy ulicy Kopcowej oraz centrum Bierunia Starego (pokrywa się z granicami strefy „A1” oraz obszarem układu urbanistycznego miasta wpisanego do rejestru zabytków). Ponadto granicami strefy obserwacji archeologicznej objęto 7 zinwentaryzowanych stanowisk archeologicznych w Bieruniu Starym (6 stanowisk) i Jajostach (1 stanowisko).

Obiekty zabytkowe

Do rejestru zabytków wpisano w Bieruniu kilkanaście obiektów (Tab. 4), w tym m.in. układ urbanistyczny miasta Bieruń Stary. Do najważniejszych zabytków Miasta należą także kościoły: parafialny p.w. św. Bartłomieja w Bieruniu Starym oraz cmentarny, drewniany p.w. św. Walentego. Charakterystycznym zabytkiem i jednocześnie najstarszą budowlą miasta jest zamczysko stożkowe – tzw. Kopiec.

Tab. 4. Obiekty wpisane do rejestru zabytków

Lp.	Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków/Data wpisu
1.	Bieruń Nowy ul. Warszawska 294	Budynek kościoła parafialnego pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa, wzniesiony w 1909 roku w stylu z elementami neogotyku wg projektu budowniczego Niepla z Mikołowa, przebudowany i powiększony w 1925 r. wg planów inż. Ebnera oraz w 1926 i 1948 r. Wpis do rejestru obejmuje budynek kościoła w obrysie murów zewnętrznych	402/13, 26 II 2013
2.	Bieruń Stary ul. Krakowska 39	Kościół cmentarny pod wezwaniem św. Walentego Granice obejmują całość obiektu w ramach ogrodzenia i wyposażenie wnętrza	A/423/14, woj. śląskie A 674/66, 28 V 1966 woj. katowickie
3.	Bieruń Stary	Krzyż na cmentarzu przy kościele p.w. Św. Walentego, kamienny, wysokości około 5 m, barokowo-ludowy z 1807 r. Krzyż nagrobny księdza Jana Kantego Żychonia na cmentarzu kościelnym, odlew żeliwny, wykonany po 1832 r.	B 473/74, 19 IV 1974 woj. katowickie
4.	Bieruń Stary ul. Krakowska 3	Kościół parafialny pod wezwaniem świętego Bartłomieja Granice obejmują całość obiektu w ramach ogrodzenia i wyposażenie wnętrza	A 675/66, 28 V 1966 woj. katowickie
5.	Bieruń Stary	Figura przydrożna Najświętszej Panny Marii Niepokalanie Poczętej, usytuowana obok kościoła p.w. Świętego Bartłomieja Apostoła, kamienna, wysokość około 5 m, barokowa z 1723 roku	B 472/74, 16 IV 1974 woj. katowickie
6.	Bieruń Stary	Układ urbanistyczny miasta Bieruń Stary. Granice obejmują obszar miasta zamknięty ulicami: a) od wschodu ul. Trochy z wylotem ul. Wylotowej w kierunku wschodnim; b) od północy wschodnim odcinkiem ul. Adama do ul. Kamienicznej; ul. Kamieniczną w kierunku północnym do końca i tyłami parcel u zbiegu ul. Oświęcimskiej i Macieja; c) od zachodu ul. Macieja z wylotem ul. Licealnej w kierunku zachodnim oraz tyłami parcel zachodniej strony ul. Słowackiego do ul. Spyry; d) od południa ul. Spyry i Kudery, z wylotem ul. Krakowskiej w kierunku południowym	A 731/66, 15 VI 1966 woj. katowickie
7.	Bieruń Stary	Krzyż przydrożny usytuowany na wschód od kościoła p.w. św. Bartłomieja, przy wale ziemnym (nad rzeczką), kamienny, z około połowy XIX w.	B 474/74, 24 IV 1974 woj. katowickie
8.	Bieruń Stary	Zamczysko stożkowe zw. Kopiec, w południowo-zachodniej części miasta, na przedmieściu zwanym Starym Sołtysowem lub Sołtysowem Kopiecznym. Zamczysko pochodzące z XIII – XIV w. posiada kształt zbliżony do czworoboku. Stanowisko archeologiczne położone po prawym brzegu rzeki Mlecznej, w południowo-zachodniej części miasta	372/53, 12 I 1953 woj. katowickie C 819/67, 21 XII 1967 woj. katowickie
9.	Bieruń Stary	Krzyż przydrożny usytuowany w sąsiedztwie domu przy ulicy Mikołowskiej 36, kamienny, z 1810 roku	B 475/74, 6 III 1974 woj. katowickie
10.	Bieruń Stary	Zespół stelli nagrobnych na cmentarzu żydowskim, z XIX w.	B 479/74, 16 IV 1974 woj. katowickie

Lp.	Adres	Obiekt	Numer rejestru zabytków/Data wpisu
11.	Bieruń Stary ul. Marcina	Krzyż przydrożny przy ulicy Marcina pomiędzy numerami 9 i 10, kamienny, barokowo – ludowy, z pierwszej ćwierci XIX wieku	B 482/74, 24 IV 1974 woj. katowickie
12.	Bieruń Stary ul. Krakowska	Krzyż przydrożny przy ulicy Krakowskiej naprzeciw numerów 61 i 72, kamienny, z 1811 roku	B 483/74 24 IV 1974 województwo katowickie
13.	Bieruń Stary	Krzyż przydrożny na skrzyżowaniu ulic Łysikowej i Marcina, kamienny, barokowo – ludowy z pierwszej ćwierci XIX w.	B 484/74, 24 IV 1974 woj. katowickie
14.	Bieruń Stary	Krzyż przydrożny pod lasem, niedaleko szosy do Łędzin, kamienny, z pierwszej ćwierci XIX wieku	B 485/74, 24 IV 1974 woj. katowickie

Źródło: Rejestr zabytków woj. Śląskiego

Znacznie większą liczbę obiektów zabytkowych została zinwentaryzowana w ramach opracowywania Gminnego Programu Ochrony Zabytków. Łącznie zidentyfikowano w programie 231 obiektów o wartości zabytkowej, w tym 156 obiektów kubaturowych (Tab. 5).

Tab. 5. Obiekty zabytkowe w Bieruniu

Dzielnica	Rodzaj zabytku				
	Obiekty kubaturowe	Mała architektura	Obiekty przemysłowe	Zieleń zabytkowa	Zabytki ogółem
Bieruń Stary	106	22	22	4	154
Bieruń Nowy	22	2	8	3	35
Bijasowice	12	2		1	15
Czarnuchowice		2		2	4
Jajosty		2			2
Kopań	1	1			2
Ściernie	5	2			7
Zabrzeg	10	2			12
Miasto ogółem	156	35	30	10	231

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Programu Ochrony Zabytków

Jedną z najcenniejszych wartości kulturowych Miasta jest zachowany średniowieczny układ urbanistyczny Bierunia Starego – z kwadratowym rynkiem, z którego narożników wychodzą pod kątem prostym po dwie ulice. Zabudowę przyrynkową stanowi zespół jednopiętrowych kamienic z wyróżniającym się budynkiem ratusza. Po wschodniej stronie rynku usytuowany jest kościół parafialny św. Bartłomieja. Rynek w latach 2004-2005 został poddany renowacji. Bieruń kojarzony jest także z kultem św. Walentego – związanym z drewnianym kościołem z XVII wieku (położonym na Szlaku Architektury Drewnianej województwa śląskiego), przechowującym relikwie świętego i przyciągającym do Miasta pielgrzymów. Do słabo wykorzystanych potencjałów dziedzictwa kulturowego Miasta należy zaliczyć przede wszystkim zamczysko – Kopiec, położone na terenie prywatnym (z ograniczonym dostępem) oraz pozostałości po Wielkim Stawie Bieruńskim (w tym Grobla). Mniej dostrzeganym elementem dziedzictwa są także obiekty industrialne – m.in. dawny młyn przy ul. Warszawskiej czy zabudowania d. fabryki ERG, a także zabudowa dworca kolejowego w Bieruniu Nowym. W XX wieku degradacji uległy zespoły dworskie i towarzysząca im zabudowa folwarczna.

W granicach administracyjnych Bierunia zidentyfikowane zostały w cytowanym Programie następujące rodzaje zabudowy zabytkowej:

1. **Zespoły rezydencjonalno-parkowe** - w formie szczątkowej: zespół dworski w Bijasowicach, przy ulicy Jagiełły (XIX w.), zespół przy ul. Barbórki 23, z początku XX w.
2. **Zabudowa folwarczna i budynki gospodarcze** – częściowo zachowana zabudowa folwarczna w Bijasowicach (Sadowa i Barbórki), dwie stodoły z połowy XIX w. przy ul.

Jerzego, dawna obora (obecnie budynek gospodarczy) z lat 20. XX w. przy ul. Warszawskiej 393 oraz z podobnego okresu spichlerz, obora i chlewnia przy ul. Barbórki 23.

3. **Obiekty przemysłowe** – m. in. zespół zabudowy NITRONERG, tartak oraz dawną fabryka papy firmy Landau i Schreih, zespół dworca kolejowego w Bieruniu Nowym, kilka wiaduktów i mostów kolejowych, spichlerz przy ul. Warszawskiej, stacje transformatorowe. Jednym z najciekawszych zespołów przemysłowych są groble po dawnym Wielkim Stawie Bieruńskim i zespole stawów hodowlanych.
4. **Mieszkalne budownictwo patronackie** – pozostałość kolonii ruralistycznej - trzy budynki z przełomu XIX i XX w. przy ul. Sadowej.
5. **Obiekty sakralne** – kościoły: św. Walentego, św. Bartłomieja i Najświętszego Serca Pana Jezusa oraz domy parafialne i klasztor Sióstr Służebniczek przy ul. Bojszowskiej.
6. **Budynki użyteczności publicznej** – Ratusz na rynku Bierunia, obiekty przy ul. Chemików 119 i 131, Krakowskiej 20 i 36 (dawna karczma), Piastowskiej 1, Wawelskiej 22 i 35 oraz budynek piekarni przy ul. Hejnałowej 1.
7. Kamienice – kilkukondygnacyjna zabudowa rynku Starego Bierunia oraz ulic przyrynkowych.
8. **Budynki mieszkalne, jednorodzinne o charakterze małomiasteczkowym**, jednokondygnacyjne, z poddaszem, nakryte dachami dwuspadowymi; o skromnym detalu architektonicznym.
9. **Budynki wiejskie mieszkalno-gospodarcze** – o analogicznych formach, jak w typie powyżej, mieszkalne i gospodarcze
10. Domy jednorodzinne o charakterze „małomiasteczkowym”. Obiekty o bardziej urozmaiconych bryłach.
11. **Mieszkalne budynki neostylowe**. Obiekty o rzutach i bryłach prostych lub rozczłonkowanych, o dekoracji zaczerpniętej ze stylów historycznych wcześniejszych epok.

Ponadto w Bieruniu znajduje się liczna grupa zabytków małej architektury (krzyży, kapliczek przydrożnych różnych typów, figur etc.) oraz trzy zabytkowe cmentarze (rzymsko-katolickie przy ul. Krakowskiej i Budzyńskiej/Warszawskiej oraz kirkut przy ul. Wita), a także zieleń zabytkowa. Największa liczba zabytków zlokalizowana jest w Bieruniu Starym. Rozmieszczenie zabytków zilustrowano na Ryc. 4.

Mieszkalnictwo i infrastruktura

Mieszkalnictwo

Zasoby mieszkaniowe, zamieszkiwanego przez niespełna 20 tys. osób, Bierunia to ponad 6,2 tys. mieszkań (Tab. 6). W ciągu dekady nastąpił nieznaczny 4% przyrost liczby mieszkań. Względny przyrost zasobu mieszkaniowego był w Bieruniu zbliżony do wskaźnika woj. śląskiego, niższy jednak niż w powiecie (6%), a zwłaszcza w sąsiednich Łędzinach, gdzie wynosił 7%. Liczba mieszkań w przeliczeniu na mieszkańca jest w Bieruniu wyższa niż w powiecie bieruńsko-łędzkim, niemniej pod względem zaopatrzenia w mieszkania powiat znacznie odstaje od standardów dla województwa. Poniżej przeciętnej wypada także miasto pod względem powierzchni mieszkalnej przypadającej na mieszkańca. Mieszkania w Bieruniu są jednak stosunkowo duże na tle regionu (Tab. 6).

Tab. 6 .Zasoby mieszkaniowe

Jednostka terytorialna	Mieszkania				Przeciętna powierzchnia użytkowa [m ²]			
	ogółem		na 1000 mieszk.		mieszkania		na mieszkańca	
	2004	2014	2004	2014	2004	2014	2004	2014
Bieruń	5 952	6 204	301,8	316,0	76,2	82,1	23,0	25,9
powiat bieruńsko-łędzki	17 009	17 972	304,7	305,6	83,2	92,6	25,3	28,3
woj. śląskie	1 667 320	1 731 008	354,7	377,5	65,9	70,2	23,4	26,5
Łędziny	4 791	5 140	296,5	306,9	76,8	83,2	22,8	25,5
Pszczyna (miasto)	8 554	8 629	334,0	331,5	77,1	82,1	25,7	27,2

Jednostka terytorialna	Mieszkania				Przeciętna powierzchnia użytkowa [m ²]			
	ogółem		na 1000 mieszk.		mieszkania		na mieszkańca	
	2004	2014	2004	2014	2004	2014	2004	2014
Łaziska Górne	7 664	8 062	349,0	359,6	64,2	69,9	22,4	25,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największe osiedla mieszkaniowe w Bieruniu znajdują się:

- W Bieruniu Nowym:
 1. osiedle przy ul. Węglowej,
 2. osiedle przy ul. Granitowej,
- W Bieruniu Starym:
 3. osiedle przy ul. Chemików (ERG),
 4. osiedle Homera.

W poniższej tabeli zestawiono liczbę wspólnot mieszkaniowych na poszczególnych ulicach, wraz z liczbą mieszkańców, a także określeniem administratora budynków.

Tab. 7. Wspólnoty mieszkaniowe w Bieruniu

Administrator	Ulica	Liczba budynków	Liczba mieszkańców
Zakład Usługowo Handlowy Honorata, ul. Pokoju 106, 43-143 Lędziny	Ogółem	63	4746
	Chemików	30	982
	Granitowa	12	1833
	Krakowska	1	8
	Królowej Jadwigi	1	6
	Słowackiego	1	17
	Sucharskiego	3	40
	Warszawska	4	438
	Węglowa	11	1422
Gmina Bieruń	Ogółem	22	288
	Warszawska	2	14
	Węglowa	1	7
	Adama	1	7
	Bijasowicka	1	7
	Bojszowska	1	4
	Borowinowa	1	5
	Chemików	2	90
	Kamienna	1	5
	Mielęckiego	1	3
	Of. Oświęcimskich	1	3
	Rynek	1	15
	Spizowa	2	11
	Wawelska	3	64
	Wł. Jagiełły	4	53
Eurodom Sp. z o.o., ul. Sobieskiego 3, 32-602 Oświęcim	Ogółem	6	667
	Granitowa	3	435
	Węglowa	3	232
Domex Halina Zajac, ul. Świętokrzyska 22/89, 41-608 Świętochłowice	Oświęcimska	1	385

Administrator	Ulica	Liczba budynków	Liczba mieszkańców
F.G.K. GAZ-KOM Zakład Gazodynamiki Budynków Jakubik Krzysztof, ul. Kasprzaka 46, 41-303 Dąbrowa Górnicza	Homera	6	894
Wspólnota Mieszkaniowa Domy Polne 6, Bieruń	Domy Polne	1	19
Wspólnota Mieszkaniowa Domy Polne 8, Bieruń	Domy Polne	1	44
Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości przy ul. Chemików 113-115, Bieruń	Chemików	1	33
Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Sadowej 1a i 1b, Bieruń	Sadowa	1	37
Wspólnota Mieszkaniowa, ul. Mikołaja 14, Bieruń	Mikołaja	1	95
Ogółem		103	7208

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Gminy

Mieszkania w Bieruniu są na tle regionu dobrze zaopatrzone w podstawowe instalacje techniczne - z wyjątkiem gazu sieciowego (Tab. 8). Prawie wszystkie mieszkania posiadają dostęp do wodociągu, nieco gorzej sytuacja wygląda w przypadku dostępu do ustępu spłukiwanego i łazienki. Bez tych instalacji było w gminie (2013 r.) odpowiednio 73 (1,2%) i 149 mieszkań (2,4%). Niecałe 6% mieszkań nie posiadało centralnego ogrzewania. Stosunkowo niski był natomiast stopień gazyfikacji zasobów mieszkaniowych – tylko ponad połowa mieszkań ma dostęp do gazu sieciowego.

Tab. 8. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.)

Jednostka terytorialna	Odsetek mieszkań zaopatrzonych w:				
	wodociąg	ustęp spłukiwany	łazienka	centralne ogrzewanie	gaz sieciowy
Bieruń	99,6	98,8	97,6	94,2	52,2
powiat bieruńsko-łędziński	99,5	98,7	97,1	89,1	52,1
woj. śląskie	98,7	95,3	93,7	81,2	64,7
Łędziny	99,9	99,2	97,5	82,4	64,2
Pszczyna (miasto)	99,7	99,4	98,4	88,3	90,3
Łaziska Górne	99,7	99,3	98,4	95,8	68,6

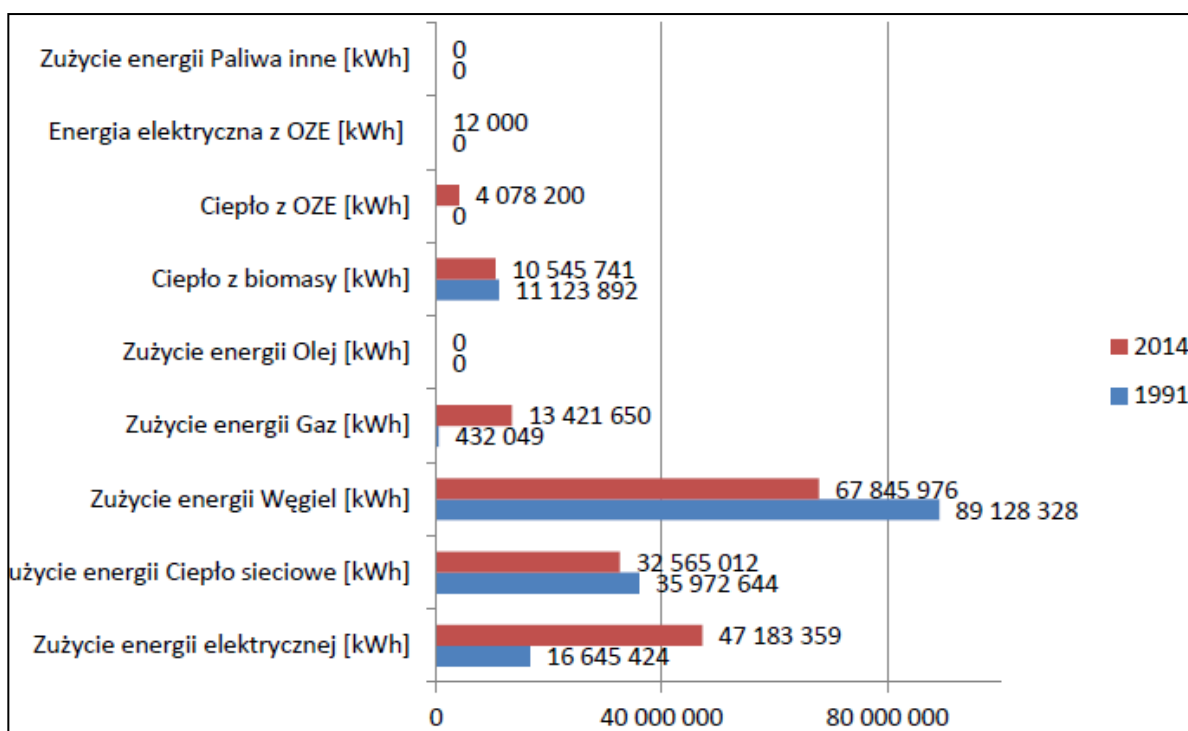
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

1. Zgodnie z inwentaryzacją dokonaną na potrzeby Programu gospodarki niskoemisyjnej (PGN), duży udział budynków mieszkaniowych w Bieruniu znajduje się w złym stanie technicznym i cechuje się niskim stopniem termomodernizacji. Większość budynków nie ma instalacji centralnego ogrzewania i zasilanych jest piecami, często o niskiej sprawności energetycznej i wysokiej emisji zanieczyszczeń do powietrza. Źródłami ogrzewania mieszkań w Bieruniu są⁹: Systemy ciepłownicze (produkujące ciepło w oparciu o węgiel kamienny, w szczególności miał węglowy): Zakładu Ciepłowniczego „Piast” Nadwiślańskiej Spółki Energetycznej Sp. z o.o.; firmy NITROERG S.A. oraz firmy Fenice Poland Sp. z o.o. Systemy ciepłownicze zaspokajają około 46% potrzeb grzewczych gminy.
2. Kotłownie lokalne (głównie na węgiel kamienny i gaz ziemny) zasilające bezpośrednio instalacje centralnego ogrzewania, ciepłej wody użytkowej, wentylacji oraz technologii obiektów użyteczności publicznej oraz obiektów usługowych i przemysłowych. Lokalne kotłownie zaspokajają ok. 6% potrzeb grzewczych gminy.

⁹ Na podstawie: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bieruń, opracowanego przez Agencję Użytkowania i Poszanowania Energii Spółka z o.o, 2015

- Indywidualne systemy grzewcze – kotły, piece, paleniska domowe etc., wykorzystujące głównie węgiel kamienny lub jego pochodne (muły, floty itp.). W znacznej części budynków jednorodzinnych w Gminie dokonano w ramach programu PONE¹⁰ wymiany kotłów i zainstalowane źródła OZE. Niestety, ze względu na wysokie ceny gazu, oleju opałowego oraz energii elektrycznej często inwestycja wymiany kotła nie wiąże się ze zmianą nośnika wykorzystywanego na potrzeby ogrzewania na bardziej ekologiczny. Indywidualne zasilanie zaspokaja około 48% potrzeb grzewczych mieszkańców gminy.

Wg PGN w latach 1991-2014 zaszły korzystne zmiany w strukturze wykorzystania energii w budynkach mieszkalnych – przejawiające się w znaczącym spadku udziału węgla w zużyciu energii w budynkach mieszkalnych. W celu ograniczenia niskiej emisji z indywidualnych systemów grzewczych Gmina Bieruń realizuje obecnie „Program ograniczenia emisji na terenie Miasta Bierunia – etap V – program pilotażowy KAWKA”, zakładający 164 inwestycje – montaż 80 kolektorów i modernizację 84 źródeł ciepła (w tym instalacja 4 pomp ciepła).¹¹

Ryc. 5. Porównanie struktury wykorzystania energii i paliw w 1991 i 2014 roku w budynkach mieszkalnych.

Źródło: Plan gospodarki niskoemisyjnej dla gminy Bieruń

Zasób komunalny Gminy

Wg danych Gminy zasób komunalny (stan na 2015 r.) stanowią 324 mieszkania. Stan zasobu komunalnego nie uległ w ostatnich latach znaczącym zmianom ilościowym. Wg danych GUS w 2013 r. Miasto dysponowało 325 mieszkaniami komunalnymi, w 2009 – 326. Znaczący wzrost nastąpił natomiast w przypadku lokali socjalnych – w 2009 r. Gmina posiadała tylko 13 takich lokali, w 2013 – 48, obecnie – 49. Pod względem liczby mieszkań komunalnych na 10 tys. mieszkańców Bieruń, z wskaźnikiem 166 mieszkań/10 tys. ludności znacząco odstaje od średniej dla województwa śląskiego, wynoszącym 395 mieszkań/10 tys., wyższą wartością wskaźnika charakteryzuje się też Pszczyna

¹⁰ Program ograniczania niskiej emisji.

¹¹ Uchwała nr IX/5/2013 Rady Miejskiej w Bieruniu z dnia 29 sierpnia 2013 r. w sprawie przyjęcia „Programu ograniczenia emisji na terenie Miasta Bierunia – etap V – program pilotażowy KAWKA”.

(217). Niższymi wartości tego wskaźnika cechują się natomiast Łaziska Górne (121), Łęczyny (68), a także cały powiat bieruńsko-łęczyński (86).

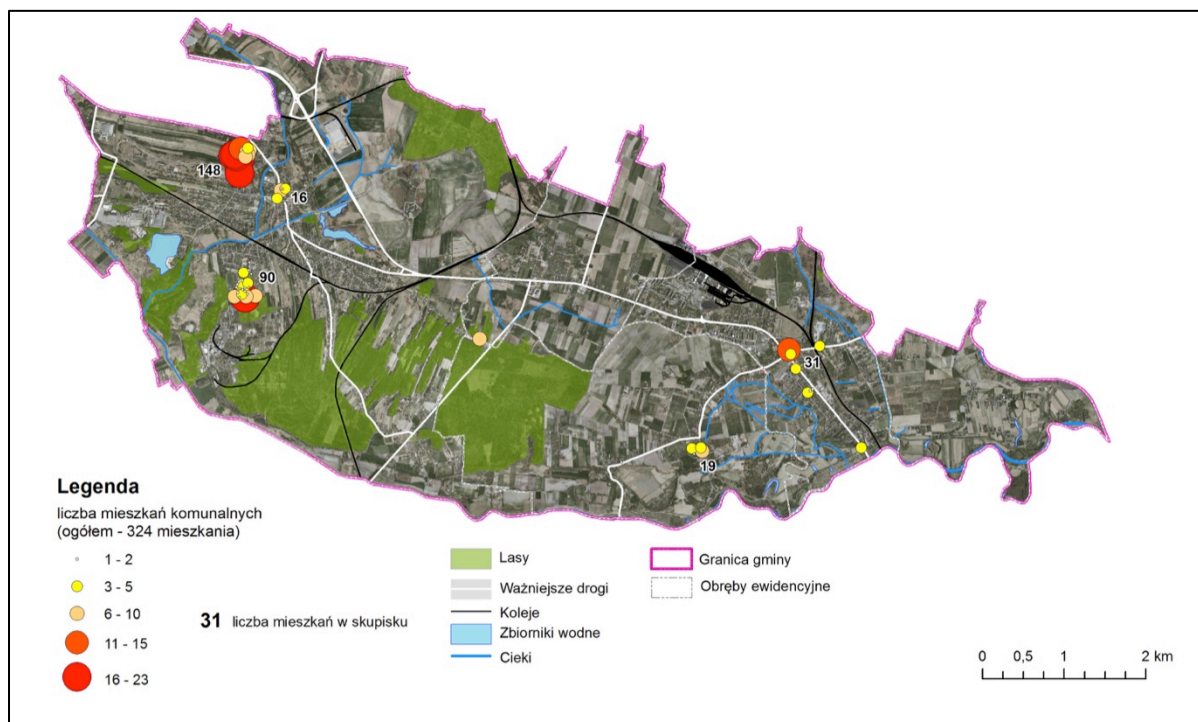
Stan zasobu mieszkaniowego w Bieruniu, ze względu na wiek i stopień zużycia technicznego zabudowy, został przez Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego oceniony jako średni. Łączne potrzeby remontowe w budynkach komunalnych w najbliższych latach oszacowano na ponad 6 mln zł (Tab. 9).

Tab. 9. Potrzeby remontowe w budynkach komunalnych

Adres obiektu	Potrzeby remontowe	Kwota [tys. zł]
Rynek 17	kompleksowe zagospodarowanie, remont wewnętrzny, elewacja	1 000
Spżżowa/Wylotowa	modernizacja kompleksowa	1 700
Chemików 139	termomodernizacja budynku, remont dachu, wymiana okien	800
Warszawska 396	termomodernizacja budynku	300
Warszawska 292	zagospodarowanie powierzchni po przedszkolu, termomodernizacja	1 000
Wawelska 26	termomodernizacja, remont dachu i klatki schodowej	600
Wawelska 31	termomodernizacja, remont dachu i klatki schodowej	800
Ogółem		6 200

Źródło: Wydział Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego

Mieszkania komunalne są wyraźnie skoncentrowane w dwu obszarach Bierunia – tj. os. Homera i os. Chemików, gdzie znajduje się ponad 73% zasoby komunalnego Gminy (Ryc. 6). Także w tych rejonach, a zwłaszcza na os. Homera (26 lokali) skoncentrowane są mieszkania socjalne.

Ryc. 6. Rozmieszczenie mieszkań komunalnych w Bieruniu

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego

Spoleczne aspekty mieszkalnictwa

Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu dofinansowanie do wydatków mieszkaniowych ponoszonych w związku z zajmowaniem lokalu mieszkalnego. Pomoc ta przysługuje najbiedniejszym mieszkańcom gminy w przypadkach ściśle określonych przez przepisy ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o dodatkach mieszkaniowych. Aby

otrzymać dodatek mieszkaniowy, osoby ubiegające się o jego przyznanie muszą spełniać łącznie trzy warunki:

- posiadać tytuł prawny do lokalu,
- posiadać dochód w wysokości określonej w ustawie,
- posiadać mieszkanie o powierzchni określonej w ustawie.

Liczba dodatków mieszkaniowych w Bieruniu spadła w stosunku do 2005 r., niemniej po 2010 r. wykazuje tendencję wzrostową¹². W przeliczeniu na 1000 mieszkańców liczba dodatków jest ponad trzykrotnie niższa od średniej wojewódzkiej, niższa także od Pszczyny, a zwłaszcza Łazisk Górnych jednak wyższa niż w powiecie czy sąsiednich Lędzinach (Tab. 10).

Tab. 10. Dodatki mieszkaniowe

Jednostka terytorialna	ogółem			na tys. mieszk.		
	2005	2010	2013	2005	2010	2013
Bieruń	2508	936	1015	128	47	52
powiat bieruńsko-lędzkiński	4487	1721	1894	80	30	32
woj. Śląskie	1373325	774152	764836	293	167	166
Lędziny	1367	538	603	85	33	36
Pszczyna (miasto)	4416	1614	2077	172	62	80
Łaziska Górne	4574	3462	3259	208	156	145

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ostatnich latach znacząco zmieniała się struktura przyznawanych dodatków ze względu na rodzaj własności lokalu. O ile w 2005 r. zdecydowanie dominowały dodatki w zasobach wspólnot mieszkaniowych to w ostatnich latach wzrosła liczba, a bardzo znacznie – odsetek dodatków przyznawanych w zasobach komunalnych (Tab. 11).

Tab. 11. Przyznane dodatki mieszkaniowe wg własności lokalu

Przyznane świadczenia	Rok	Liczba	Odsetek
w zasobie gminnym	2005	402	16,0
	2010	360	38,5
	2013	426	42,0
w zasobie wspólnot mieszkaniowych	2005	2094	83,5
	2010	576	61,5
	2013	589	58,0
w zasobie prywatnym	2005	12	0,5
	2010	0	0,0
	2013	0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niepokojącym zjawiskiem jest wysoki na tle regionu odsetek zadłużonych mieszkań komunalnych w zasobach gminnych – zwłaszcza mieszkań zadłużonych powyżej 3 miesiące. W 2013 r. prawie połowa mieszkań komunalnych miała zaległości czynszowe powyżej 3 miesięcy. Warto jednak zauważyć, iż na tle regionu i miast w sąsiedztwie są to zaległości o stosunkowo niewielkiej kwocie (Tab. 12).

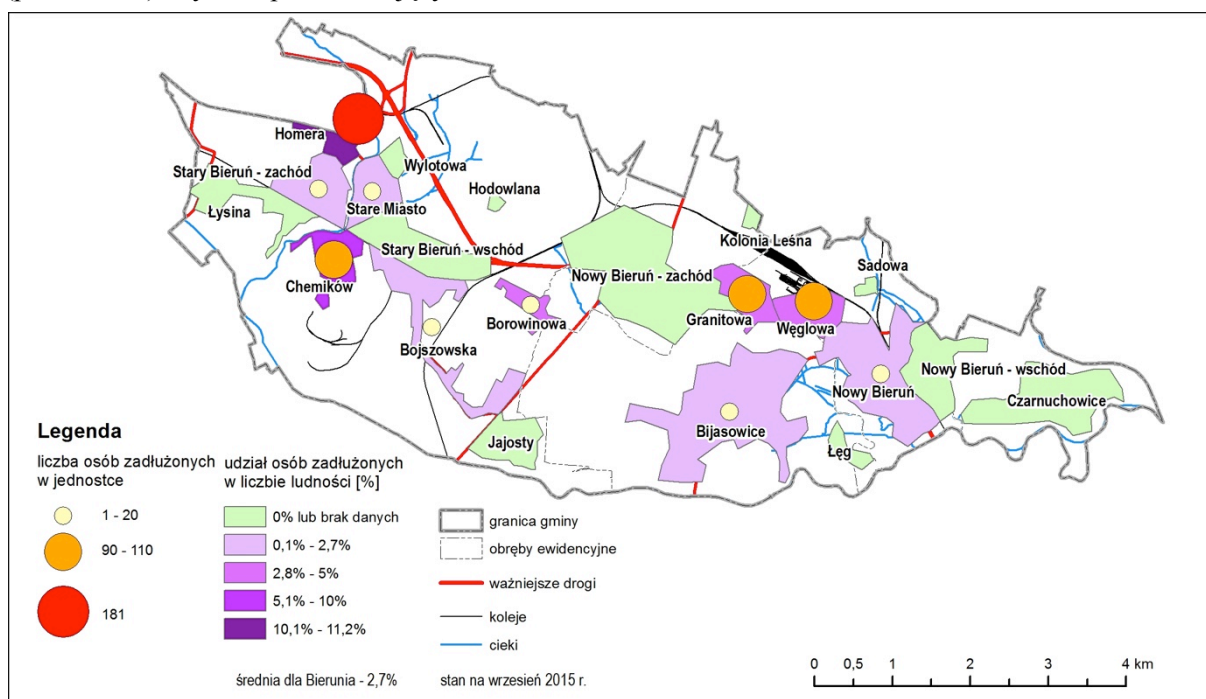
¹² Na liczbę przyznawanych dodatków znaczący wpływ ma wysokość ustawowego progu dochodowego.

Tab. 12. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych

Jednostka terytorialna	Mieszkania zadłużone				Wysokość zaległości			
	ogółem		powyżej 3 miesiące		ogółem		powyżej 3 miesiące	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Bieruń	liczba zadłużonych mieszkań				ogółem [tys. zł]			
	190	195	109	157	407,0	115,0	356,0	95,0
	udział zadłużonych mieszk. w zasobie komunalnym [%]				na mieszkanie [zł]			
	61,5	59,8	35,3	48,2	2142	590	3266	605
powiat bieruńsko-łędzki	49,6	51,8	26,8	43,5	1657	1004	2652	1092
woj. Śląskie	45,1	42,2	20,7	21,4	1001	1473	1773	2359
Łędziny	51,7	42,5	28,4	42,5	468	2038	727	2038
Pszczyna (miasto)	62,9	65,5	43,7	48,1	1153	3539	1279	4729
Łaziska Górne	34,0	41,7	26,9	29,9	2513	1522	2523	1679

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największa liczba zadłużonych osób zamieszkuje duże osiedla mieszkaniowe (Ryc. 7) – zarówno w Nowym (Granitowa, Węglowa) jak i w Starym Bieruniu (Homera i Oświęcimska, Chemików). W stosunku do liczby ludności zdecydowanie największy jest udział zadłużonych osób na os. Homera (ponad 10%), wysoki, przekraczający 5% - na os. Chemików.

Ryc. 7. Zadłużenie mieszkań

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Wydziału Gospodarki Komunalnej Urzędu Miejskiego

Stosunkowo wysoka jest w Bieruniu liczba eksmisji z lokali komunalnych – w 2013 r. toczyły się, zostały orzeczone lub wykonane łącznie 23 eksmisje (

Tab. 13). W przeliczeniu na liczbę mieszkańców jest to wartość porównywalna do województwa, jednak wyższa niż przeciętna w powiecie i okolicznych miastach (poza Pszczyną).

Tab. 13. Postępowania eksmisyjne (mieszkania komunalne)

Jednostka terytorialna	Toczące się postępowania eksmisyjne, orzeczone przez sąd i wykonane eksmisje					
	liczba		na 10 tys. mieszk.		na 100 mieszkań komunalnych	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Bieruń	17	23	8,7	11,7	5,5	7,1
powiat bieruńsko-łędziński	27	26	4,8	4,4	4,7	5,2
woj. Śląskie	3322	5212	7,1	11,3	1,6	2,9
Łędziny	10	2	6,1	1,2	8,6	1,8
Pszczyna (miasto)	25	46	9,8	17,7	4,0	8,1
Łaziska Górne	0	8	0,0	3,6	0,0	3,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Sfera społeczna

Liczba mieszkańców, zmiany

Wg danych GUS w końcu 2014 r. Bieruń zamieszkiwało 19 636 osób. Liczba ludności w Bieruniu w ciągu ostatnich 10 lat praktycznie się nie zmieniła (Tab. 14). Na tle depopulującego się woj. śląskiego Miasto wykazuje się stosunkowo korzystną sytuacją ludnościową. Mniej korzystnie sytuacja demograficzna wygląda na tle miast porównywalnej wielkości w sąsiedztwie, a także – powiatu, który zanotował w omawianym okresie kilkuprocentowy przyrost ludności. Bieruń jest jedyną gminą w powiecie, w której liczba ludności wykazuje stagnację, a nawet nieznaczny spadek.

Tab. 14. Dynamika liczby ludności w Bieruniu na tle innych jednostek terytorialnych

Jednostka terytorialna		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	zmiana na 2005-2014
Bieruń	liczba ludności	19 640	19 566	19 464	19 486	19 534	19 851	19 830	19 681	19 696	19 636	-4
	dynamika r/r [%]		-0,4	-0,4	-0,5	0,1	0,2	1,6	-0,1	-0,8	0,1	-0,3
powiat bieruńsko-łędziński		0,0	0,4	0,4	0,4	0,6	1,6	0,6	0,3	0,7	0,4	5,4
woj. śląskie		-0,3	-0,4	-0,3	-0,2	-0,1	-0,1	-0,2	-0,2	-0,4	-0,3	-2,4
Łędziny		-0,2	0,2	0,7	0,0	0,1	1,2	0,7	0,4	0,4	0,1	3,6
Pszczyna (miasto)		0,1	0,2	-0,4	-0,2	-0,2	2,5	-0,1	-0,3	0,0	0,1	1,6
Łaziska Górne		0,0	0,0	-0,1	0,2	0,5	0,7	0,3	0,6	0,0	-0,2	2,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przyczyną niekorzystnego trendu w zmianach ludności Miasta, wobec stosunkowo wysokiego wskaźnika przyrostu naturalnego jest przede wszystkim ujemne saldo migracji – w tym względnie sytuacja w Bieruniu jest zdecydowanie najmniej korzystna spośród analizowanych jednostek (Tab. 15).

Tab. 15. Wskaźnik przyrostu naturalnego i saldo migracji

Jednostka terytorialna	Przyrost naturalny na 1000 ludności			Saldo migracji na 1000 osób		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014
Bieruń	3,2	4,3	4,8	-5,5	-5,0	-5,3
powiat bieruńsko-łędziński	1,5	3,5	4,1	2,0	2,2	1,2
woj. Śląskie	-1,2	0,0	-1,1	-1,9	-1,1	-1,6
Łędziny	3,0	4,4	3,9	0,6	2,5	-2,0
Pszczyna (miasto)	3,8	1,1	1,5	-4,8	-3,1	-1,3
Łaziska Górne	0,3	2,5	-0,2	-1,9	-1,4	-2,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura demograficzna

Społeczność Bierunia starzeje się – od 2005 r. odsetek osób w wieku poprodukcyjnym wzrósł o prawie 4 pkt%. Jednocześnie o 3,5% spadł odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym. Proces starzenia się społeczeństwa zachodzi w skali całego regionu, przy czym sytuacja w Bieruniu na tle województwa śląskiego wydaje się być bardzo korzystna. Odsetek osób w wieku poprodukcyjnym jest znacząco niższy niż w regionie, niższy także niż w sąsiednich miastach. Również pod względem odsetka najmłodszych osób, sytuacja w Bieruniu jest znacznie lepsza niż w regionie, choć ich udział w społeczności jest nieco mniejszy niż przeciętna dla powiatu bieruńskiego.

Tab. 16. Struktura wiekowa ludności - odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym

Jednostka terytorialna	Odsetek [%] osób w wieku:								
	Przedprodukcyjnym			Produkcyjnym			Poprodukcyjnym		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014	2005	2010	2014
Bieruń	21,9	19,1	18,4	67,3	68,5	67,2	10,8	12,3	14,4
powiat bieruńsko-łędziński	22,3	19,6	19,1	64,8	66,5	65,3	12,9	13,9	15,6
woj. Śląskie	18,9	17,3	16,8	65,4	65,2	63,2	15,7	17,6	20,0
Łędziny	23,6	19,6	19,1	63,9	66,9	65,9	12,5	13,6	15,1
Pszczyna (miasto)	20,6	18,2	18,1	64,9	65,1	62,6	14,5	16,7	19,3
Łaziska Górne	20,3	18,0	17,7	65,9	66,5	65,2	13,8	15,5	17,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

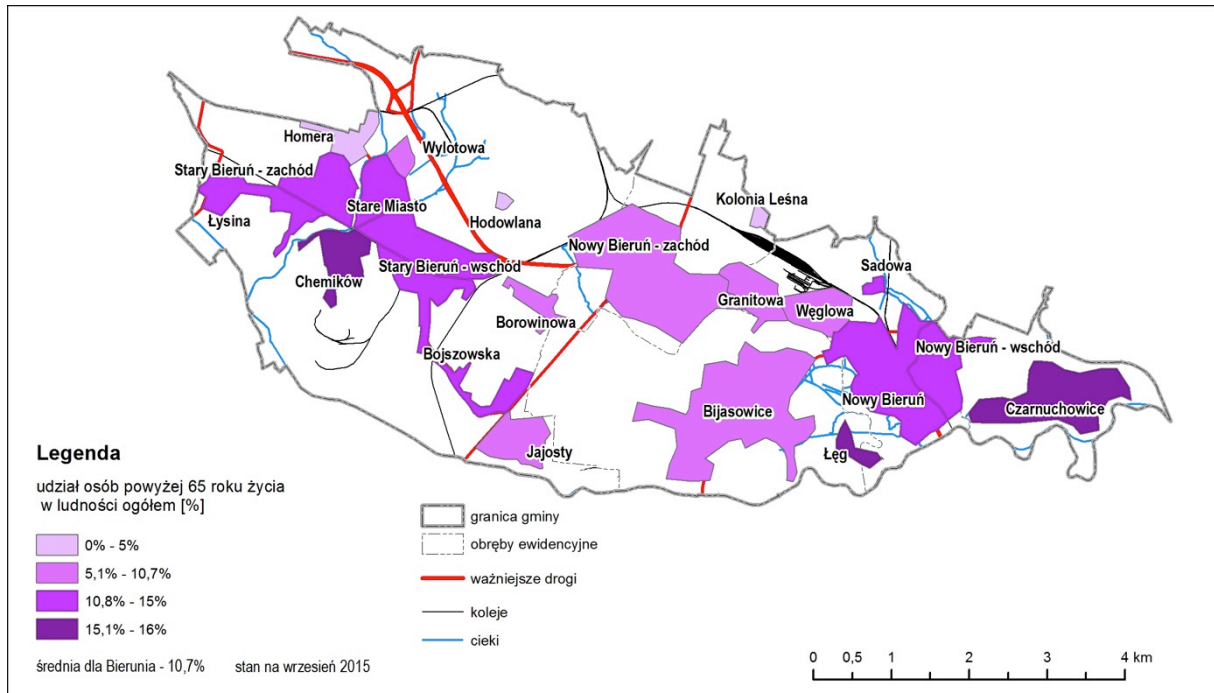
Miarą sytuacji demograficznej Gminy są wskaźniki obciążenia demograficznego (Tab. 17). W przypadku Bierunia, zarówno wskaźnik obciążenia ludnością w wieku nieprodukcyjnym, jak i wskaźnik dotyczący osób w wieku poprodukcyjnym, są bardzo korzystne. W obydwóch przypadkach wskaźniki są najniższe spośród analizowanych jednostek. Niemniej i tutaj widać trend wskazujący na starzenie się (choć nie z takim nasileniem jak w regionie) społeczności lokalnej.

Tab. 17. Wskaźniki obciążenia demograficznego

Jednostka terytorialna	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym			Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014
Bieruń	48,5	45,9	48,8	16,1	18,0	21,5
powiat bieruńsko-łędziński	54,2	50,3	53,1	19,8	20,9	23,8
woj. Śląskie	53,0	53,4	58,2	24,1	26,9	31,6
Łędziny	56,5	49,5	51,8	19,6	20,3	22,9
Pszczyna (miasto)	54,0	53,7	59,7	22,3	25,7	30,8
Łaziska Górne	51,8	50,3	53,4	20,9	23,3	26,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

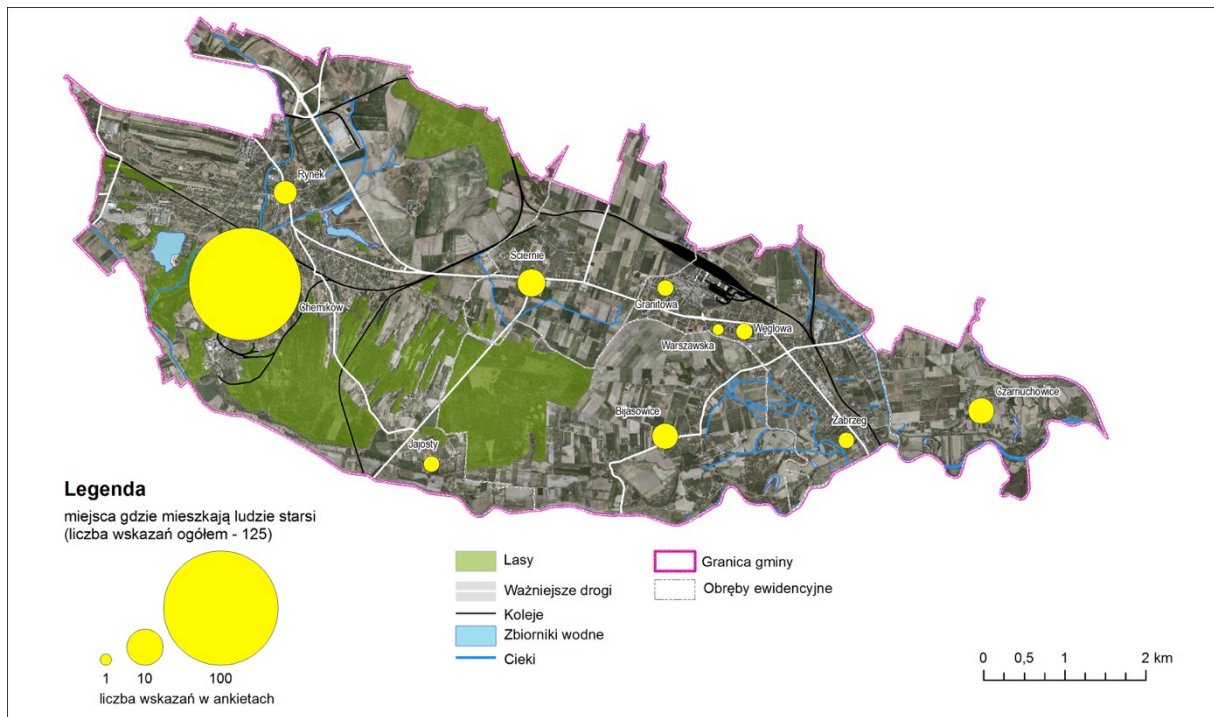
Największym odsetkiem osób w wieku poprodukcyjnym charakteryzuje się os. Chemików oraz w Czarnuchowicach i Łęgu – gdzie osób powyżej 65 roku życia jest ponad 15%. Najmniej osób starszych mieszka z kolei na os. Homera – poniżej 5% (Ryc. 8).

Ryc. 8. Udział osób starszych w ludności

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Bieruniu

Powyższe statystyki zgadzają się także z tym jak postrzegają zróżnicowanie przestrzenne tego aspektu mieszkańcy Bierunia – w ankietach to os. Chemików było w pierwszym rzędzie wskazywane jako miejsce gdzie mieszkają osoby starsze.

Ryc. 9. Liczba wskazań na pytanie w ankiecie - miejsca gdzie mieszkają ludzie starsi

Źródło: Opracowanie własne na podstawie ankiet. Ortofotomapa: geoportal.gov.pl

Wykluczenie społeczne

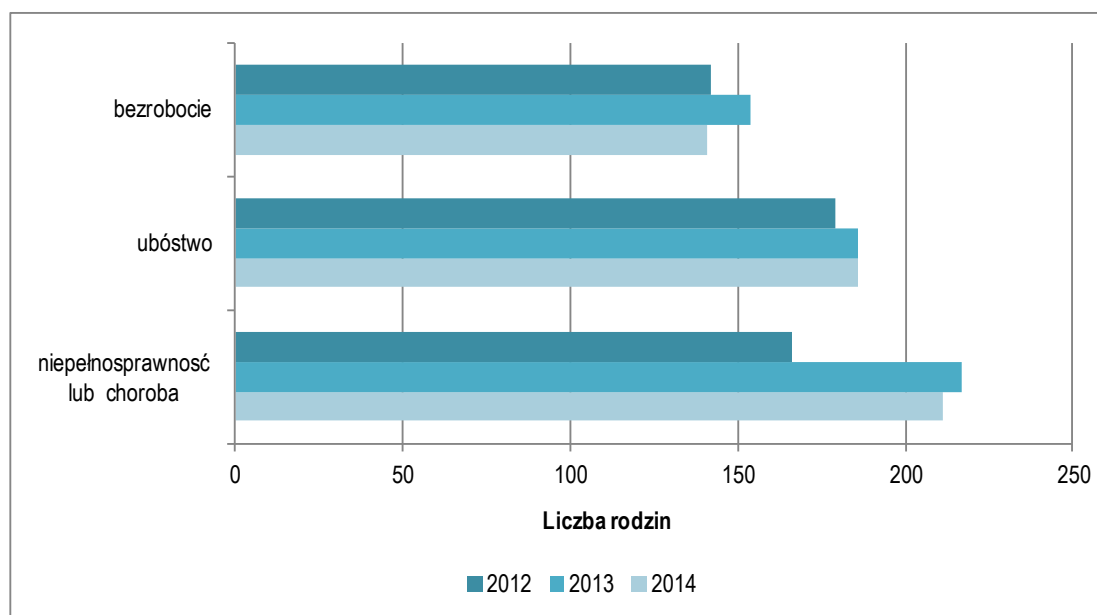
Według danych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bieruniu w 2014 r. udzielono wsparcia 236 rodzinom, w których pozostawało 499 osób. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy było: ubóstwo, niepełnosprawność lub długotrwała choroba (obejmuje to także zjawiska związane ze starzeniem się) oraz bezrobocie (Tab. 18). Znaczący odsetek pomocy dotyczył także przypadków bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych. Poza przypadkami wymienionymi w tabeli udzielono także pomocy wyłącznie w postaci pracy socjalnej (383 osoby).

Tab. 18. Powody przyznawania pomocy

Powód wystąpienia trudnej sytuacji życiowej	Rodziny		Osoby	
	liczba rodzin	odsetek	liczba osób	odsetek
Ubóstwo	186	78,8	391	78,4
Bezdomność	19	8,1	20	4,0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	22	9,3	112	22,4
w tym wielodzietność	16	6,8	86	17,2
Bezrobocie	141	59,7	305	61,1
Niepełnosprawność	108	45,8	205	41,1
Długotrwała lub ciężka choroba	103	43,6	185	37,1
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	77	32,6	227	45,5
Rodziny niepełne	36	15,3	114	22,8
Rodziny wielodzietne	15	6,4	85	17,0
Przemoc w rodzinie	3	1,3	11	2,2
Alkoholizm	11	4,7	23	4,6
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	9	3,8	14	2,8
Zdarzenie losowe	3	1,3	6	1,2

Źródło: MOPS w Bieruniu

Wyżej wymienione powody przyznawania pomocy były najczęstszymi także w poprzednich latach (Ryc. 10).

Ryc. 10. Powody przyznawania pomocy w latach 2012-2014

Źródło: MOPS w Bieruniu

Zasięg pomocy – tj. udział osób w gospodarstwach korzystających z pomocy społecznej w ogóle ludności Gminy jest w Bieruniu stosunkowo niewielki – w stosunku do regionu – dwukrotnie mniejszy. Jest też znacząco niższy w porównaniu do ośrodków sąsiednich (Tab. 19). Dotyczy to zarówno pomocy ogółem, jak i osób spełniających kryterium dochodowe.

Tab. 19. Korzystający z pomocy społecznej

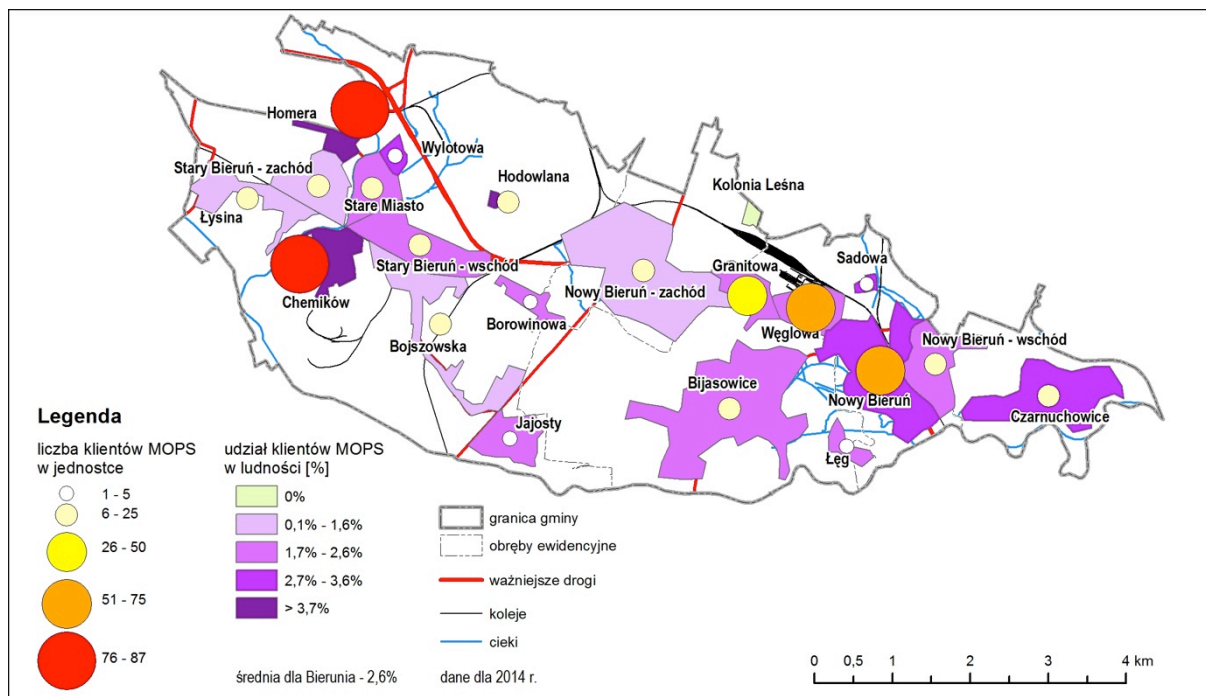
Jednostka terytorialna	wskaźnik	Korzystający z pomocy					
		ogółem			poniżej kryterium dochodowego**		
		2009	2011	2013	2009	2011	2013
Bieruń	gospodarstwa	260	256	242	173	143	161
	osoby	603	600	557	378	302	383
Powiat bieruńsko-łódzki	zasięg pomocy* [%]	3,1	3,0	2,8	1,9	1,5	1,9
Woj. Śląskie		3,9	3,5	3,7	2,1	1,8	2,3
Łędziny		5,9	5,2	5,6	3,6	3,1	3,9
Pszczyna (gmina)		5,8	4,2	4,2	2,7	2,0	2,5
Łaziska Górne		6,3	5,8	6,4	3,4	3,2	4,3
		6,7	4,9	8,3	6,5	2,5	3,7

*udział osób w gospodarstwach domowych korzystających z pomocy społecznej w ludności ogółem

**tj. osoby spełniające kryterium dochodowe przyznawania pomocy zapisane w ustawie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zasięg pomocy w częściach Bierunia jest bardzo zróżnicowany – zdecydowanie największy zasięg pomocy, powyżej 3,7% ludności odnotowano w dwu osiedlach: Chemików i Homera (Ryc. 11). Także te osiedla charakteryzowały się największą liczbą bezwzględną osób korzystających z pomocy społecznej.

Ryc. 11. Zasięg pomocy społecznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych MOPS w Bieruniu

Do głównych potrzeb w zakresie pomocy społecznej w Gminie zalicza się m.in. rozwój wolontariatu, poradnictwa specjalistycznego, zapewnienie miejsc noclegowych dla osób bezdomnych, a także budowę dziennego domu pobytu dla osób starszych.¹³

Aktywność społeczna i współpraca Gminy z organizacjami pozarządowymi

Jednym z mierników poziomu aktywności lokalnej społeczności jest liczba organizacji pozarządowych działających na terenie gminy. Wg danych GUS w Bieruniu zarejestrowanych było 38 stowarzyszeń i fundacji, a od 2005 r. liczba ta uległa znacznemu wzrostowi. Liczba organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców jest przeciętna – nie dorównuje średniej wojewódzkiej, jest też niższa niż w Pszczynie, jednak znacznie wyższa niż w pozostałych miastach w okolicy (Tab. 20).

Tab. 20. Stowarzyszenia i fundacje (łącznie) zarejestrowane w rejestrze REGON

Jednostka terytorialna	Liczba			na 10 tys. mieszk.		
	2005	2010	2014	2005	2010	2014
Bieruń	23	29	38	11,7	14,6	19,4
Powiat Bieruńsko-Lędziński	74	88	101	13,3	15,2	17,2
Woj. Śląskie	7 302	9 279	11 193	15,6	20,0	24,4
Lędziny	24	29	28	14,9	17,6	16,7
Pszczyna (gmina)	83	109	130	16,7	21,4	25,1
Łaziska Górne	18	23	24	8,2	10,3	10,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Fundacje i stowarzyszenia (zwykłych i rejestrowe, nieformalne) oraz stowarzyszenia kultury fizycznej działające w Bieruniu zestawiono w Tab. 21.

Tab. 21. Fundacje i stowarzyszenia działające w Bieruniu

Lp.	Nazwa	Adres
Fundacje		
1	Bieruńska Fundacja Inicjatyw Gospodarczych	Turystyczna 1
2	Bieruńska Fundacja Rozwoju	Homera 18 lok. 19
3	Fundacja "Pro Kultura"	Turystyczna 1
4	Fundacja Galen	Jerzego 6
Stowarzyszenia		
5	Stowarzyszenie Mieszkańców Bierunia i Miejscowości Zagrożonych Powodzią Położonych na Obszarze Zlewni Górnej Wisły "Atlantyda"	Krupnicza 34
6	Stowarzyszenie Klub Sportów Walki Bushido	Staromłyńska 26
7	Ochotnicza Straż Pożarna Bieruń Nowy	Remizowa 19
8	Ochotnicza Straż Pożarna Czarnuchowice	Mieleckiego 1a
9	Bieruńskie Stowarzyszenie Trzeźwości Klub "Dromader" w Bieruniu	Wawelska 35
10	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia	Chemików 40
11	Ochotnicza Straż Pożarna Bieruń Stary	Oświęcimska 453
12	Stowarzyszenie "Nasz Bieruń"	Kopcowa 32
13	Stowarzyszenie Ochrony Zdrowia Pracowników KWK "Piast"	Granitowa 16
14	Stowarzyszenie Młodzi Aktywni	Licealna 17
15	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bieruńskiej "Porąbek" w Bieruniu	Warszawska 294
16	Stowarzyszenie Razem dla Bierunia	Kolejowa 23

¹³ Wg Sprawozdania z działalności MOPS w Bieruniu za 2014 r.

Lp.	Nazwa	Adres
17	Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych "Radość Życia"	Warszawska 270
18	Stowarzyszenie Mieszkańców Bierunia	Węglowa 11
19	Towarzystwo Turystyki Aktywnej	Węglowa 105 lok. 7
20	Stowarzyszenie Współpracy Zagranicznej "Wspólna Europa"	Krakowska 28
21	Stowarzyszenie Mieszkańców Bierunia Starego	Chemików 45
22	Stowarzyszenie Gospodarczo-Ekologiczne "Nasz Region"	Zdrowia 14
Stowarzyszenia zwykle i nieformalne		
23	Stowarzyszenie na Rzecz Osiedla Homera	Oświęcimska 400D
24	Stowarzyszenie Hodowców Psów i Kotów Rasowych Max	Bijasowicka 42
25	Stowarzyszenie Miłośników Muzyki Pro Harmonia	Warszawska 338
26	Stowarzyszenie Miłośników Organów "Opus Organi"	Barańcowa 29
27	Stowarzyszenie Mieszkańców Osiedla Chemików i Okolic	Chemików 69 lok. 10
Stowarzyszenia kultury fizycznej i związki sportowe		
28	Klub Sportowy "Piast" w Bieruniu	Warszawska 270
29	Uczniowski Klub Sportowy "Gol" Bieruń	Porąbek 6
30	Uczniowski Klub Sportowy "Grappler" Bieruń	Granitowa 16
31	Uczniowski Klub Sportowy Unia Bieruń	Okreżna 7a
32	Uczniowski Klub Sportowy "Delfin" przy Szkole Podstawowej Nr 1	Krakowska 28
33	Uczniowski Klub Sportowy "Maraton" przy Gimnazjum Nr 1 w Bieruniu	Warszawska 294
34	Uczniowski Klub Sportowy przy Szkole Podstawowej Nr 3 w Bieruniu	Węglowa 11
35	Młodzieżowo-Uczniowski Klub Siatkarski	Licealna 17
36	Stowarzyszenie Big Budo Polska	Oświęcimska 423
37	Klub Sportowy "Unia" Bieruń Stary	Chemików 40
38	Ludowy Klub Jeździecki "Solec" w Bieruniu	Barbórki 23
39	Klub Strzelectwa Sportowego "Piast" Bieruń	Warszawska 270

Źródło: Opracowanie własne na podstawie <http://bazy.ngo.pl> (stan na 8 września 2015)

Poziom bezpieczeństwa

Poziom przestępczości w powiecie bieruńsko-lędzińskim jest, na tle sąsiednich powiatów (pszczyńskiego i mikołowskiego) nieco wyższy, natomiast zbliżony do średniej dla województwa śląskiego (Tab. 22). W przypadku przestępstw kryminalnych sytuacja jest nieco lepsza niż przeciętna w regionie.

Tab. 22. Liczba przestępstw stwierdzonych w 2014 r.

Jednostka terytorialna	ogółem		o charakterze kryminalnym		drogowe	przeciwko życiu i zdrowiu	przeciwko mieniu
	liczba	na 1000 mieszk.	liczba	na 1000 mieszk.			
Powiat bieruńsko-lędziński	1653	28,15	830	14,13	165	20	540
Województwo śląskie	131033	28,53	83343	18,14	10362	3239	68255
Powiat pszczyński	2129	19,52	1250	11,46	267	59	1145
Powiat mikołowski	2419	25,19	1204	12,54	210	60	1657

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wg danych Komendy Powiatowej Policji poziom przestępczości w Bieruniu spadł w ciągu ostatnich pięciu lat. Liczba najbardziej uciążliwych kategorii przestępstw spadła o blisko 40%, a przestępstw ogółem – o 36% w stosunku do 2010 r. (Tab. 23)

Tab. 23. Dynamika liczby przestępstw w Bieruniu

Kategoria przestępstw		2010	2011	2012	2013	2014	zmiana 2010-2014 [%]
Zabójstwa		0	0	0	0	0	-
Rozboje		4	8	5	7	3	-25,0
Uszkodzenie ciała		20	11	16	13	5	-75,0
Bójka, pobicie		4	2	3	5	4	0,0
Zgwałcenie		0	3	0	0	1	-
Kradzieże z włamaniem		59	83	47	33	40	-32,2
Kradzież mienia		75	107	79	40	49	-34,7
w tym: kradzież i kradzież z włam. do samochodu		17	40	20	10	14	-17,6
Zniszczenie mienia		38	35	23	15	20	-47,4
Razem (powyższe)		200	249	173	113	122	-39,0
Inne przestępstwa		133	138	127	83	114	-14,3
Nietrzeźwi kierowcy		82	69	73	59	27	-67,1
Ogółem	Liczba	415	456	373	255	263	-36,6
	r/r [%]	-	9,9	-18,2	-31,6	3,1	-

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

Wzrosła natomiast, zwłaszcza pomiędzy 2013 i 2014 r. liczba wykroczeń w Bieruniu (Tab. 24)

Tab. 24. Dynamika liczby wykroczeń w Bieruniu

Kategoria wykroczenia		2010	2011	2012	2013	2014	zmiana 2010-2014 [%]
Zniszczenie mienia art. 124 KW		11	12	11	7	10	-9,1
Kradzież mienia art. 119 KW		61	71	74	57	62	1,6
Inne		21	23	12	15	43	104,8
Razem	liczba	93	106	97	79	115	23,7
	r/r [%]		14,0	-8,5	-18,6	45,6	-

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

Najbardziej zagrożone przestępczością rejony Bierunia zestawiono w Tab. 25. Największy spadek liczby przestępstw nastąpił w rejonie os. Homera, nieco mniejszy – Węglowej. Okolice ul. Granitowej i Warszawskiej charakteryzują się wzrostem poziomu przestępczości w stosunku do 2010 r.

Tab. 25. Dynamika przestępstw w najbardziej zagrożonych rejonach Bierunia

Rejon	Liczba przestępstw				
	2010	2011	2012	2013	2014
Granitowa	37	54	30	35	40
Warszawska	34	54	19	30	36
Chemików	27	23	28	14	24
Węglowa	34	29	12	22	17
Homera	20	18	18	9	6

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

W większości z najbardziej zagrożonych rejonów (poza ul. Homera i ul. Węglową) znacznie zwiększyła się liczba interwencji. Największy wzrost dotyczył Warszawskiej i Chemików, gdzie liczba interwencji zwiększyła się odpowiednio o 24 i 20% (Tab. 26).

Tab. 26. Dynamika interwencji w najbardziej zagrożonych rejonach Bierunia

Rejon	Liczba interwencji				
	2010	2011	2012	2013	2014
Granitowa	196	168	152	199	201
Warszawska	155	187	176	171	193
Chemików	137	202	185	180	165
Węglowa	152	144	75	165	149
Homera	155	161	90	112	135

Źródło: Dane Komendy Powiatowej Policji w Bieruniu

Gospodarka

Przedsiębiorczość i rynek pracy

W 2014 r. w Bieruniu działalność gospodarczą prowadziło 1,4 tys. podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON – o ok. 9% więcej niż pięć lat wcześniej, jednak znacząco mniej niż przed dekadą (Tab. 27). Warto zauważyć, iż liczba podmiotów gospodarczych w Bieruniu jest obecnie niższa niż w 2005 r., pomimo iż w województwie, a także sąsiednich miastach systematycznie wzrastała.

Bieruń na tle województwa śląskiego, a nawet powiatu bieruńsko-lędzińskiego, cechuje się niskim poziomem przedsiębiorczości – mierzonym liczbą podmiotów gospodarczych na 10 tys. ludności. Niższy niż przeciętna dla regionu jest także udział osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą – choć w tej kwestii nastąpił po 2010 r. znaczny wzrost¹⁴ (Tab. 27). Niski poziom przedsiębiorczości mieszkańców jest wymieniany także jako jedna ze słabych stron Miasta w Strategii rozwoju Bierunia.

Tab. 27. Podmioty gospodarcze

Jednostka terytorialna	Liczba podmiotów				Podmioty na 10 tys. ludności			Osoby fizyczne prowadzące działalność gosp. na 100 osób w wieku prod.	
	2005	2010	2014	2005=100	2005	2010	2014	2010	2014
Bieruń	1 636	1 271	1 386	84,7	833	640	706	7,4	8,1
Powiat Bieruńsko-Lędziński	4 238	4 205	4 525	106,8	759	729	769	8,6	9,0
Woj. Śląskie	426 266	451 635	461 933	108,4	910	974	1 007	11,4	11,6
Lędziny	1 032	1 131	1 204	116,7	640	686	719	7,0	7,2
Pszczyna (miasto)	3 632	3 908	3 919	107,9	1 417	1 498	1 506	17,1	16,9
Łaziska Górne	1 372	1 514	1 551	113,0	625	680	692	8,1	8,1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmniejszanie się liczby podmiotów gospodarczych dotyczyło przede wszystkim podmiotów najmniejszych (zatrudniających mniej niż 10 osób), stanowiących – podobnie jak w regionie czy innych ośrodkach ok. 95% wszystkich podmiotów gospodarczych. Ich liczba zmniejszyła się w stosunku do 2005 r. aż o 16%. Liczba podmiotów zaliczanych do małych (10-49 zatrudnionych) i średnich (50-249 zatrudnionych), stanowiących łącznie ok. 5% wszystkich podmiotów w Gminie utrzymywała się na względnie stałym poziomie. W przypadku małych i średnich przedsiębiorstw można stwierdzić pewną stagnację zarówno w skali Bierunia, jak i całego powiatu bieruńsko-lędzińskiego w porównaniu z pozostałymi ośrodkami (Pszczyną czy Łaziskami), gdzie liczba takich

¹⁴ Częściowo może być on wynikiem przechodzenia pracowników etatowych na tzw. samozatrudnienie.

podmiotów wzrosła o kilkanaście procent. Niemniej na tle regionu, gdzie liczba małych przedsiębiorstw spadła, sytuacja wydaje się być stosunkowo dobra (Tab. 28). Wg danych GUS w 2014 r. w Bieruniu funkcjonowały także dwa duże przedsiębiorstwa, zatrudniające powyżej 250 osób (w tym jeden powyżej 1000 osób).

Tab. 28. Struktura wielkościowa podmiotów gospodarczych

Wielkość podmiotów (liczba zatrudnionych)	Rok	Bieruń	pow. bier.- łędz.	woj. śląskie	Lędziny	Pszczyna (miasto)	Łaziska Górne
0 – 9	2005	1565	4042	402339	975	3407	1290
	2010	1198	3988	425614	1073	3632	1415
	2014	1312	4321	438364	1146	3658	1459
	zmiana 2005/14(%)	-16,2	6,9	9,0	17,5	7,4	13,1
10 – 49	2005	53	161	19825	44	182	69
	2010	56	181	21807	48	230	82
	2014	55	168	19291	49	217	77
	zmiana 2005/14(%)	3,8	4,3	-2,7	11,4	19,2	11,6
50 – 249	2005	17	34	3510	13	38	12
	2010	15	34	3611	10	42	15
	2014	17	34	3708	9	42	14
	zmiana 2005/14(%)	0,0	0,0	5,6	-30,8	10,5	16,7
250 i więcej	2005	1	1	592	0	5	1
	2010	2	2	603	0	4	2
	2014	2	2	570	0	2	1
	zmiana 2005/14(%)	100,0	100,0	-3,7	-	-60,0	0,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Negatywnym zjawiskiem jest zmniejszenie się o kilkadziesiąt osób w ciągu ostatnich pięciu lat liczby pracujących w Gminie w przedsiębiorstwach zatrudniających powyżej 9 osób (Tab. 29). Zjawisko to dotknęło także cały powiat bieruńsko-łędziński. Liczba pracujących w Bieruniu w stosunku do 2005 r. wzrosła tylko o 1%, podczas gdy w województwie śląskim – o ponad 8%, a w Pszczynie – aż o 25%. Jednocześnie warto zauważyć, że w pozostałych dwu analizowanych miastach liczba pracujących zmniejszyła się w stosunku do stanu sprzed dekady (Tab. 29). Zmniejszenie się liczby pracujących związane jest m.in. ze zwolnieniami grupowymi, jakie dotknęły kooperujące z zakładami Fiata w sąsiednich Tychach firmy z branży motoryzacyjnej w Bieruniu. Pomimo tego spadku, liczba pracujących na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym jest bardzo wysoka – Bieruń stanowi ważny ośrodek zatrudnienia, także dla pracowników spoza Gminy.

Tab. 29. Pracujący w podmiotach gospodarczych zatrudniających 10 i więcej osób

Jednostka terytorialna	Ogółem				Na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym		
	2005	2009	2014	2005=100	2005	2009	2014
Bieruń	10 306	10 840	10 413	101,0	779	811	789
Powiat Bieruńsko-Łędziński	18 615	19 731	19 281	103,6	514	523	502
Woj. Śląskie	1 097 204	1 171 892	1 187 471	108,2	358	386	410
Lędziny	6 560	6 772	6 287	95,8	636	625	570
Pszczyna (gmina)	9 784	11 421	12 270	125,4	306	351	376
Łaziska Górne	6 802	5 895	5 952	87,5	470	402	407

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Struktura gospodarki

Gospodarka Bierunia opiera się na funkcjonujących na jego terenie kilku dużych zakładach, do których należą m.in.¹⁵:

- z branży wydobywczej: Kopalnia Węgla Kamiennego „Piast” – największy pracodawca w Bieruniu;
- z branży motoryzacyjnej: Auto Partner (części samochodowe), Johnson Controls (produkcja foteli samochodowych);
- z branży mleczarsko-spożywczej: Danone oraz Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska Bieruń;
- w branży chemicznej: Nitroerg S.A. (tworzywa sztuczne i materiały wybuchowe) oraz Europack-Foil (opakowania foliowe);
- w branży budowlanej: Carbud S.A.;
- w branży transportowo-spedycyjnej: Unitrans i Dantrans.

Ponadto w bezpośrednim sąsiedztwie Gminy, w Tychach, znajduje się zakład Fiat Auto Poland. Od 2013 r. w Bieruniu funkcjonuje także Podstrefa (w ramach Podstrefy Tyskiej) Katowickiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, obejmująca 38,5 ha terenów inwestycyjnych.

Strukturę branżową podmiotów gospodarczych w Gminie, na tle regionu, powiatu i sąsiednich ośrodków, przedstawiono w poniższej tabeli (Tab. 30). Na tle regionu zauważyć można przede wszystkim nieco wyższy odsetek podmiotów z sektora przetwórstwa przemysłowego, wyższy odsetek podmiotów związanych z działalnością finansową i ubezpieczeniową, a także bardzo niski udział podmiotów zajmujących się obsługą nieruchomości i niższy niż przeciętnie udział podmiotów związanych z działalnością profesjonalną, naukową i techniczną.

Tab. 30. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych

Sekcja PKD		Bieruń	pow. Bieruń.- łędz.	woj. śląskie	Łędziny	Pszczyn a (gm.)	Łaziska Górne
		Odsetek ogółu podmiotów gospodarczych [%]					
A	rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	0,6	1,2	1,1	1,2	2,8	0,7
B	górnictwo i wydobywanie	0,0	0,2	0,1	0,0	0,0	0,0
C	Przetwórstwo przemysłowe	11,4	10,6	9,4	7,2	10,3	11,7
D	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię (...)	0,0	0,0	0,1	0,1	0,2	0,1
E	dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami (...)	0,6	0,6	0,4	0,7	0,4	1,0
F	budownictwo	11,3	11,4	11,1	9,1	19,5	11,5
G	handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów	28,3	27,5	28,3	23,8	25,6	29,5
H	transport i gospodarka magazynowa	6,9	6,9	6,2	7,1	5,2	7,1
I	działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	3,4	2,9	3,2	2,2	2,9	4,1
J	informacja i komunikacja	2,6	2,3	2,7	1,7	1,9	2,1
K	działalność finansowa i ubezpieczeniowa	3,7	2,8	3,4	2,2	2,2	2,5
L	działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1,4	4,8	5,4	14,7	3,1	2,3
M	działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	7,4	8,0	8,8	7,8	8,3	8,6
N	działalność w zakresie usług administrowania i dział. wspierająca	2,2	2,1	2,6	2,2	2,8	3,0
O	administracja publiczna (...)	0,5	0,5	0,4	0,4	0,3	0,5
P	edukacja	3,3	2,9	3,6	2,7	3,3	3,3

¹⁵ Strategia Rozwoju Miasta Bierunia do 2020 r.

Sekcja PKD		Bieruń	pow. Bieruń.- łędz.	woj. śląskie	Łędziny	Pszczyna (gm.)	Łaziska Górne
		Odsetek ogółu podmiotów gospodarczych [%]					
Q	opieka zdrowotna i pomoc społeczna	5,6	4,5	5,1	4,7	4,5	3,5
R	działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	1,5	2,0	1,8	2,3	1,7	1,2
S i T	pozostała działalność usługowa	9,2	8,8	6,2	10,0	5,0	7,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Charakterystyczną cechą Bierunia jest wysokie zatrudnienie w przemyśle – 77% zatrudnionych pracuje w sekcjach PKD związanych z tą działalnością. Bardzo niski na tle regionu jest natomiast odsetek pracujących w usługach (Tab. 31). Miasto cechuje się zatem znacznym stopniem uzależnienia lokalnej gospodarki od dużych zakładów przemysłowych – w tym kopalni węgla kamiennego.

Tab. 31. Pracujący wg wybranych sekcji PKD (2013 r.) w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób.

Jednostka terytorialna	przemysł i budownictwo	sekcje G, H, I, J	sekcje K, L	pozostałe usługi	przemysł i budownictwo	sekcje G, H, I, J	sekcje K, L	pozostałe usługi
	liczba pracujących				odsetek pracujących			
Bieruń	8183	1284	#	1116	77,0	12,1	#	10,5
powiat bieruńsko-łędzki	14800	1977	125	2910	74,6	10,0	0,6	14,7
woj. śląskie	502648	253298	49142	371478	42,6	21,4	4,2	31,5
Łędziny	#	282	69	1084	#	4,2	1,0	16,3
Pszczyna (gmina)	5404	2209	372	3951	44,3	18,1	3,0	32,4
Łaziska Górne	4044	765	#	1008	67,7	12,8	#	16,9

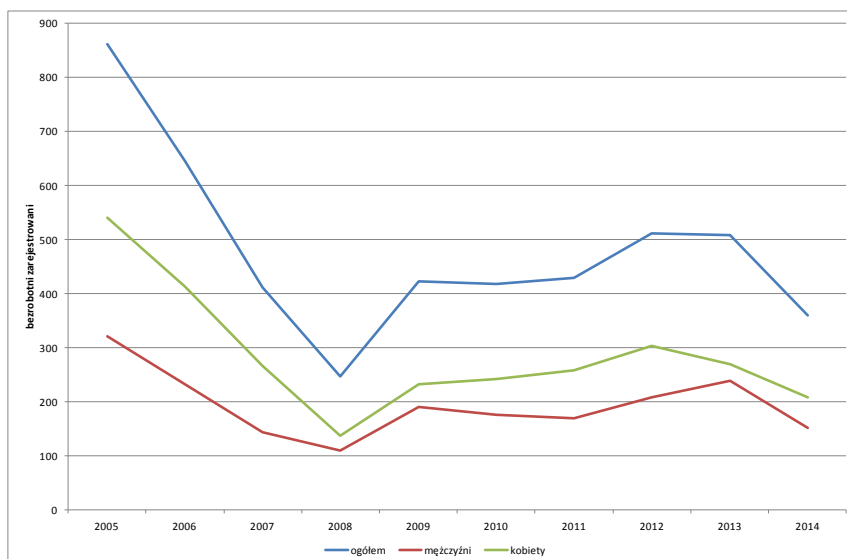
brak danych - dane nie mogą być opublikowane ze względu na konieczność zachowania tajemnicy statystycznej w rozumieniu ustawy o statystyce publicznej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Strategia rozwoju Bierunia wśród największych problemów gospodarczych miasta wskazuje właśnie na znaczny stopień uzależnienia miasta od wielkich przedsiębiorstw, w tym kopalni węgla kamiennego oraz niski poziom dywersyfikacji i innowacyjności bazy ekonomicznej gospodarki lokalnej. Towarzyszy temu niedorozwój sektora usług (w tym rynkowych), zwłaszcza nakierowanych na obsługę lokalnego rynku (wskazano np. brukarstwo, drogownictwo, ośrodki rehabilitacyjne, domy opieki, przedszkola, żłobki), a także z sektorów wiedzochłonnych (w tym IT). Zwrócono także uwagę na niski stopień zakorzenienia dużych przedsiębiorstw w mieście i niebezpieczeństwo relokacji działalności, co może bardzo niekorzystnie odbić się na rynku pracy w mieście. Warto jednak zwrócić uwagę, iż Bieruń jako ośrodek położony w pobliżu dużej aglomeracji korzysta także z jej rynku pracy, co łagodzi skutki ewentualnych zwolnień w lokalnych zakładach pracy. Strategia wskazuje także na niski stopień wykorzystania uzbrojonych terenów na cele działalności gospodarczej.

Poziom bezrobocie

We wrześniu 2015 r. w Bieruniu zarejestrowanych było 310 osób bezrobotnych, w tym 190 kobiet i 120 mężczyzn. W ostatnich 10 latach liczba bezrobotnych w Bieruniu znacząco się obniżyła – choć nadal jest nieco wyższa niż w najlepszym, 2008 r. (Ryc. 12).

Ryc. 12. Dynamika liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Bieruniu w latach 2005-2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

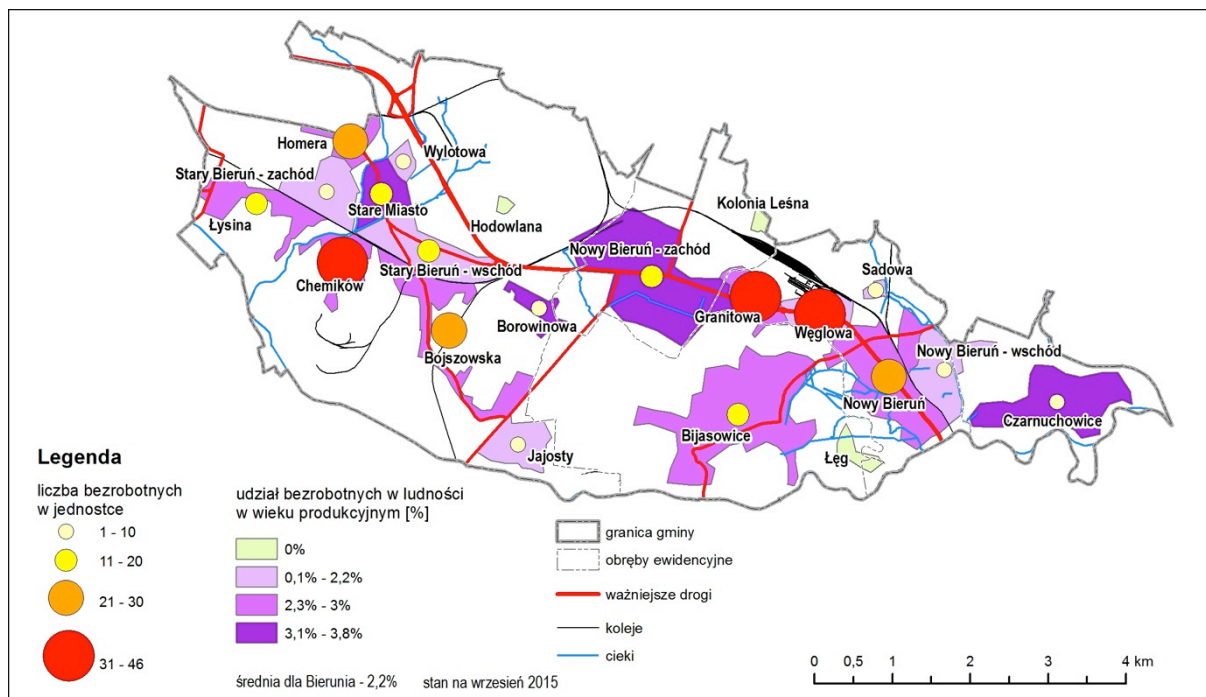
Poziom bezrobocia w Bieruniu jest bardzo niski. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi jedynie 2,7 % (2014 r.) i jest dwukrotnie niższy niż w województwie śląskim, a także znacznie niższy niż w pozostałych analizowanych miastach. Niskim poziomem bezrobocia cechuje się zresztą cały powiat bieruńsko-lędziński. Sytuacja kobiet na rynku pracy jest gorsza niż mężczyzn – poziom bezrobocia wśród kobiet jest o ok. 1pkt% wyższy niż wśród mężczyzn. Sytuacja taka ma charakter trwały – niemniej w ostatnich dwu latach poziom bezrobocia wśród kobiet poprawił się znacząco (Tab. 32).

Tab. 32. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci

Jednostka terytorialna	ogółem [%]					mężczyźni [%]					kobiety [%]				
	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014	2010	2011	2012	2013	2014
Bieruń	3,1	3,2	3,8	3,8	2,7	2,5	2,4	2,9	3,4	2,2	3,7	4,0	4,7	4,2	3,3
powiat bieruńsko-lędziński	3,3	3,4	4,1	4,2	3,2	2,7	2,5	3,1	3,4	2,7	4,1	4,3	5,2	5,1	3,7
woj. Śląskie	6,0	6,2	6,9	7,1	6,1	5,3	5,2	6,0	6,3	5,3	6,8	7,3	7,9	8,0	6,9
Lędziny	3,9	4,2	4,8	4,8	3,8	3,2	3,1	3,6	3,7	3,2	4,7	5,4	6,2	6,2	4,4
Pszczyna (miasto)	4,3	4,8	5,6	5,6	4,5	3,6	3,4	4,1	4,8	3,4	5,1	6,2	7,1	6,5	5,6
Łaziska Górne	4,4	4,5	5,4	5,4	4,8	3,5	3,5	4,3	4,5	4,1	5,3	5,7	6,7	6,4	5,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najwyższy odsetek osób bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym zanotowano w centrum Bierunia Starego (Stare Miasto), Czarnuchowicach i zachodniej części Bierunia Nowego. Największa liczba bezrobotnych zamieszkiwała duże osiedla mieszkaniowe w Bieruniu Nowym oraz os. Chemików (Ryc. 13).

Ryc. 13. Poziom bezrobocia

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu

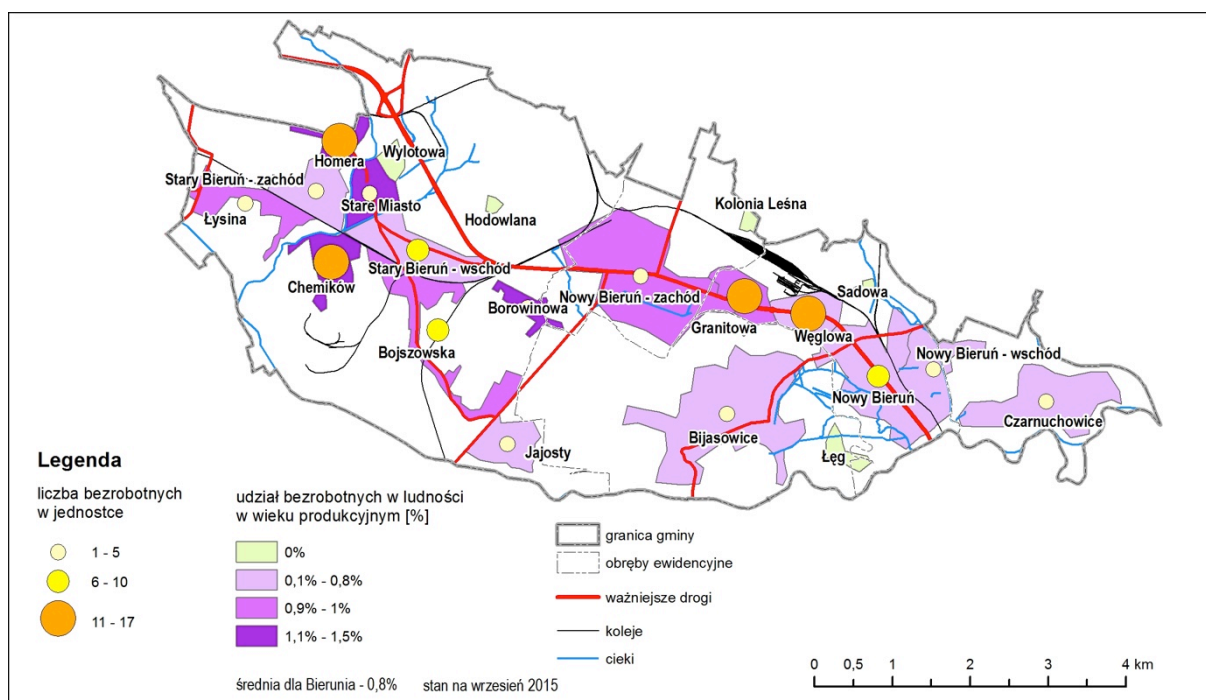
Bardzo niski jest także poziom bezrobocia długotrwałego – w ciągu ostatnich trzech lat udział zarejestrowanych bezrobotnych, pozostających bez pracy dłużej niż 12 miesięcy w ogóle osób w wieku produkcyjnym, wynosił poniżej 1%. Niemal równie niski był wskaźnik dla powiatu bieruńsko-łędzkiego. Jest to wynik ponad dwukrotnie niższy niż wartość dla województwa śląskiego, a także lepszy niż w sąsiednich powiatach. Zagrożenie bezrobociem długotrwałym jest wyższe wśród kobiet – we wrześniu 2015 r. w Bieruniu zarejestrowane były 62 kobiety (1% kobiet w wieku produkcyjnym) i 47 mężczyzn (0,7% mężczyzn w wieku produkcyjnym) pozostających bez pracy powyżej 12 miesięcy.

Tab. 33. Bezrobocie długotrwałe (powyżej 12 miesięcy)

Jednostka terytorialna	2012		2013		2014	
	ogółem	% os. w wieku prod.	ogółem	% os. w wieku prod.	ogółem	% os. w wieku prod.
Bieruń	98	0,7	124	0,9	96	0,7
powiat bieruńsko-łędzki	300	0,8	423	1,1	349	0,9
woj. Śląskie	64409	2,2	73352	2,5	68734	2,4
powiat pszczyński	873	1,2	893	1,3	771	1,1
powiat mikołowski	956	1,6	1164	1,9	1038	1,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Zjawisko bezrobocia długotrwałego w Bieruniu charakteryzuje się inną strukturą przestrzenną niż bezrobocie ogółem (Ryc. 14). Największy odsetek bezrobotnych długotrwałe w stosunku do liczby osób w wieku produkcyjnym charakteryzował os. Chemików i Homera oraz bieruńską starówkę, a także okolice ul. Borowinowej.

Ryc. 14. Bezrobocie długotrwałe

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu

Niższy, niż przeciętna w regionie, jest odsetek osób z najniższym wykształceniem w ogóle bezrobotnych w Bieruniu – tylko ok. 20% pozostających bez pracy nie posiada przynajmniej zawodowego wykształcenia, o 8 pkt% mniej niż w regionie (Tab. 34).

Tab. 34. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym

Jednostka terytorialna	Odsetek osób z wykształceniem gimnazjalnym i niższym		
	2012	2013	2014
Bieruń	19,7	22,6	20,3
powiat bieruńsko-lędziński	20,3	22,5	20,9
woj. Śląskie	27,5	27,7	28,0
powiat pszczyński	24,8	25,0	23,8
powiat mikołowski	18,9	18,1	18,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Wzrósł natomiast udział osób z wyższym wykształceniem – w 2014 r. stanowiły one 17,8% wszystkich bezrobotnych w Gminie, o kilka pkt% więcej niż w regionie i sąsiednich powiatach (Tab. 35).

Tab. 35. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym

Jednostka terytorialna	Odsetek osób z wykształceniem wyższym		
	2012	2013	2014
Bieruń	15,8	12,2	17,8
powiat bieruńsko-lędziński	15,1	14,3	17,7
woj. Śląskie	12,3	12,3	12,6
powiat pszczyński	12,6	12,8	14,4
powiat mikołowski	11,6	11,3	10,7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Wg danych PUP w Bieruniu we wrześniu 2015 r. udział największą grupę bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym, a następnie – średnim zawodowym (łącznie 53% bezrobotnych). Odsetek osób z wyższym wykształceniem wynosił 18,4%, przy czym ok. 70% bezrobotnych z wyższym wykształceniem stanowiły osoby młode – poniżej 35 roku życia. Osoby młode stanowią zresztą znaczącą grupę bezrobotnych w Bieruniu – 44% zarejestrowanych bezrobotnych nie przekroczyło 35 roku życia. Poziom bezrobocia w tej grupie wiekowej jest też najwyższy – ponad 3%.

Tab. 36. Struktura bezrobocia - wiek i wykształcenie bezrobotnych (wrzesień 2015 r.)

Grupa wiekowa	Wykształcenie					Ogółem	
	gimnazjalne i poniżej	zasadnicze zawodowe	policealne i średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	wyższe	liczba	odsetek bezr. w ludności
18-24	5	13	17	13	8	56	3,1
25-34	11	13	19	8	32	83	2,4
35-44	14	23	18	11	14	80	2,9
45-54	9	22	8	1	2	42	1,4
55 i więcej	12	25	7	4	1	49	1,7
Ogółem	51	96	69	37	57	310	2,2

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Osoby młode, poniżej 35 lat, stanowią także największy odsetek bezrobotnych długotrwale (powyżej 12 miesięcy). (Tab. 37).

Tab. 37. Struktura bezrobocia długotrwałego - wiek bezrobotnych (wrzesień 2015 r.)

Grupa wiekowa	Liczba	Odsetek bezrobotnych	odsetek bezrobotnych w ludności
18-24	8	7,3	0,4
25-34	35	32,1	1,0
35-44	32	29,4	1,2
45-54	13	11,9	0,4
55 i więcej	21	19,3	0,7
Ogółem	109	100,0	0,8

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych PUP w Bieruniu i GUS

Analiza kluczowych czynników związanych z procesem rewitalizacji w Bieruniu

Czynniki wynikające z dokumentów planistycznych gminy

Z przedstawionej wyżej analizy powiązań wyłaniają się następujące problemy związane z procesami szeroko rozumianej rewitalizacji:

- występowanie na terenie gminy szkód górniczych związanych z eksploatacyjną działalnością kopalni– m.in. degradacja i deformacja terenu, wstrząsy, niska jakość życia mieszkańców (co zostało wykazane w Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020, Aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP), Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- zanieczyszczenie środowiska (na co wskazuje: Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020, Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020, Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021, Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021, Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń)
- zagrożenie powodziowe (zawarte w: Aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP), Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020, Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021)
- zanieczyszczenie powietrza (wskazywane w: Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021, Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Bieruń)
- zanieczyszczenie gleb (ujęte w: Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021)
- niedostateczne eksponowanie walorów przyrodniczych i historycznych miasta (ujęte w: Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020)
- brak infrastruktury o charakterze rekreacyjnym, turystycznym, sportowym (na co wskazuje: Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020)
- problemy demograficzne (wykazane w: Aktualizacji Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP))
- niedostateczne zabezpieczenie osób starszych, brak infrastruktury dedykowanej seniorom (na co wskazuje: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- emigracja osób młodych z wyższym wykształceniem (na co wskazuje: Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- niski poziom przedsiębiorczości społeczności lokalnej (zawarte w: Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020)
- bezrobocie, zubożenie społeczności (ubóstwo) (ujęte w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- alkoholizm (wskazane w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- problem uzależnień (wykazany w: Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2015, Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- problemy mieszkaniowe (określone w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- niewykorzystanie potencjału drzemącego w organizacjach pozarządowych i kapitału społecznego (wykazane w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)

- niska atrakcyjność subcentrów miejskich jako miejsc spędzania czasu wolnego (na co wskazuje Strategia Rozwoju Miasta: Bieruń 2020)
- problemy związane z bezpieczeństwem na terenie miasta i jego utrzymaniem (zawarte w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- brak integracji działań wszystkich instytucji oraz niedostatecznie informowanie mieszkańców o działaniach przez nie prowadzone (zawarte w: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020)
- problemy w zakresie gospodarki odpadami (wykazane w: Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska dla Miasta Bierunia na lata 2014-2017 z perspektywą na lata 2018-2021)
- niski standard świadczenia usług transportu publicznego (wykazane w: Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020)

Czynniki wynikające z dokonanej analizy danych

Przedstawiona powyżej analiza danych wskazuje, że Bieruń jest miastem, którego na tle innych ośrodków, nie dotyczą znaczące problemy społeczne i gospodarcze, choć wyraźne są symptomy, że w następnych latach sytuacja może ulec pogorszeniu. Do najważniejszych wniosków zaliczyć należy:

- niekorzystny trend w zmianach ludności Miasta, wobec stosunkowo wysokiego wskaźnika przyrostu naturalnego, za sprawą ujemnego salda migracji;
- trend wskazujący na starzenie się (choć nie z takim nasileniem jak w regionie) społeczności lokalnej;
- przeciętną liczbę organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. mieszkańców, nie dorównującą średniej wojewódzkiej;
- zwiększanie się liczby interwencji Policji w najbardziej zagrożonych rejonach Miasta;
- charakter lokalnej gospodarki, opartej na funkcjonowaniu kilku ważnych przedsiębiorstw i jednocześnie przemysłu o niepewnej koniunkturze (przemysł wydobywczy, motoryzacyjny), przy niskim poziomie przedsiębiorczości i niskim udziale osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą oraz niewielkim udziale sektora usług w lokalnej gospodarce;
- problemy środowiskowe (zanieczyszczenie powietrza, wód, gleby) wynikające z lokalizacji miasta zarówno w korytarzach transportowych, jak i w otoczeniu terenów eksploatacji złóż;
- dużą skalę zadłużenia mieszkań komunalnych oraz stosunkowo wysoką liczbę eksmisji z lokali komunalnych;
- strukturę bezrobocia długotrwałego – z niepokojącą przewagą osób młodych oraz z dużym udziałem osób z wyższym wykształceniem;
- niewykorzystanie potencjału miasta, w postaci dziedzictwa kulturowego oraz bogactwa naturalnego i położenia geograficznego;
- struktura miasta wyrastająca z historycznych podziałów (Stary Bieruń, Nowy Bieruń, włączenie gminy w granice Tychów), która stymulować może tworzenie się enklaw obszarów marginalizowanych społecznie, gospodarczo (np. os. Homera).

Czynniki wynikające z przeprowadzonych konsultacji społecznych

Do przedstawionych wyżej danych o charakterze głównie ilościowym warto dołączyć najważniejsze wnioski z badań przeprowadzonych w ramach konsultacji społecznych¹⁶. Szczegółowy raport stanowi załącznik do Programu, w tym miejscu podkreślić należy wyłaniające się z opinii Mieszkańców, następujące problemy miasta:

- brak odpowiedniego zabezpieczenia osób starszych, w tym infrastruktury im dedykowanej;

¹⁶ Przyjęta metoda i szczegółowe wyniki konsultacji społecznych na etapie diagnozy miasta i delimitacji obszaru rewitalizacji zawarte są w załączniku do Programu Rewitalizacji – Raport z konsultacji społecznych.

- brak poczucia bezpieczeństwa w niektórych rejonach miasta (Analiza ankiet wykazała, że za najniebezpieczniejsze miejsce w mieście uznaje się osiedle Homera. Uczestnicy zogniskowanego wywiadu grupowego wskazywali także na tereny należące do PKP);
- zdegradowanie terenu i uciążliwość życia mieszkańców, wywołane działalnością kopalni;
- uznanie za najbardziej problemowe terenów: Paciorkowców oraz osiedli Homera i Chemików (w opinii uczestników zogniskowanego wywiadu grupowego);
- zagrożenia powodziowe na terenie gminy;
- brak należytych działań na rzecz zabytków, ochrony miejsc będących dziedzictwem historycznym;
- brak miejsc do rekreacji, terenów zielonych, parkowych, nienależyte zagospodarowanie potencjalnych terenów rekreacyjnych;
- problemy tożsamościowe bierunian;
- niewyjaśniony stan prawny niektórych gruntów i nieruchomości na linii Bieruń-Tychy;
- negatywne przekonania dotyczące osiedla Homera, utrwalone w świadomości mieszkańców miasta;
- negatywne oceny ankietowanych związane z dostępnością miejsc pracy w mieście.

Uznać można, że we wszystkich kategoriach problemowych uwzględnionych w konsultacjach społecznych, pojawiają się dwa obszary Miasta: osiedle Homera i osiedle Chemików. Mieszkańcy wskazują także na problem terenów kolejowych i pokolejowych, w tym Dworzec Bieruń Nowy. Także obiekty „punktowe” wskazywane do rewitalizacji często zlokalizowane są na obszarach ww. osiedli.

W ramce poniżej przedstawiono syntetyczne wskazania dotyczące obszarów problemowych i propozycji działań.

Dla obszaru **niebezpiecznego** najczęściej wskazywano osiedle Homera (151). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii - 269, ilość wskazań - 351. Jako pomysł na teren niebezpieczny uznano poprawę bezpieczeństwa (145 głosów). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 182.

Dla obszaru uważanego za **zaniedbany** najczęściej wskazywano osiedle Homera (69). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii - 269, ilość wskazań - 309. Jako pomysł na teren zaniedbany uznano działania na rzecz dbałości o czystość miasta (35). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 172.

Najczęściej jako obszar **biedny** wskazywano osiedle Homera (75). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii - 166, ilość wskazań - 166. Jako pomysł na teren biedny uznano wzmoczenie działań w sferze społecznej (63). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 93.

Jako obszar **zamieszkały przez osoby starsze** najczęściej wskazywano osiedle Chemików (91). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii - 152, ilość wskazań - 125. Jako działanie pomysł/inwestycję dla terenu zamieszkałego przez osoby starsze uznano działania na rzecz seniorów takie jak budowa domu spokojnej starości czy dziennego domu pobytu (74). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 85.

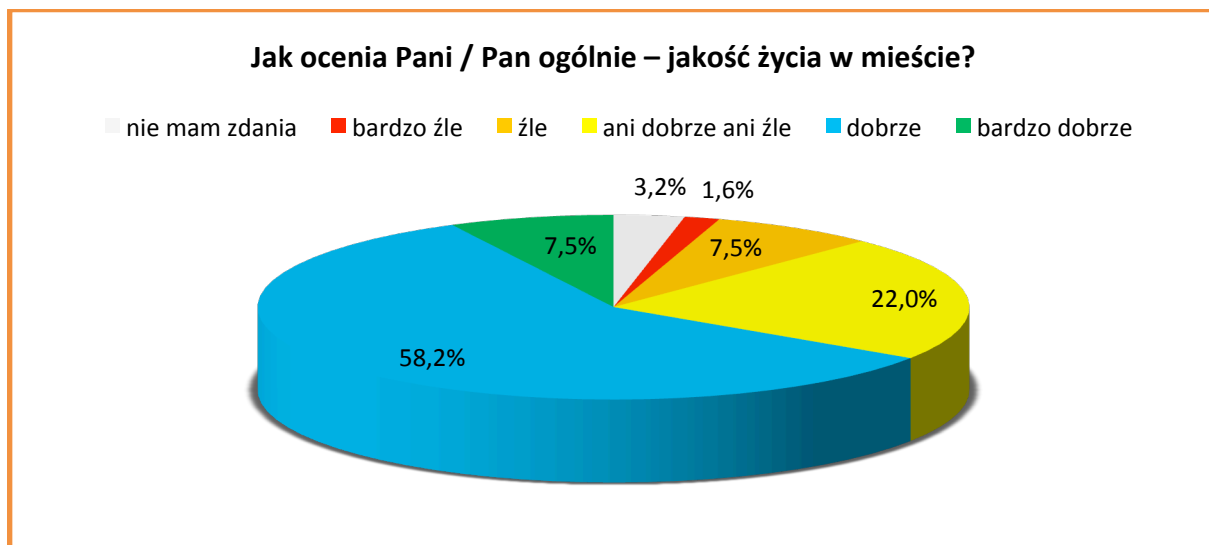
Dla obszaru **wymagającego zagospodarowania** najczęściej wskazywano na osiedle Chemików (72). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii – 265, ilość wskazań – 335. Jako pomysł dla obszaru wymagającego zagospodarowania uznano budowę sklepów wielko powierzchniowych, marketów (46). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 193.

Jako obszar **zanieczyszczony** najczęściej wskazywano na osiedle Chemików (47). Ilość odpowiedzi udzielonych w tej kategorii – 233, ilość wskazań – 260. Jako pomysł dla obszaru zanieczyszczonego uznano zwiększenie dbałości o czystość miasta (62). Suma odpowiedzi w tej kategorii pomysłu – 149.

Obiektem wymagającym interwencji, najczęściej wskazywanym przez ankietowanych, okazał się Dworzec PKP w Bieruniu Nowym (36). Ilość wskazań dla tej kategorii – 218.

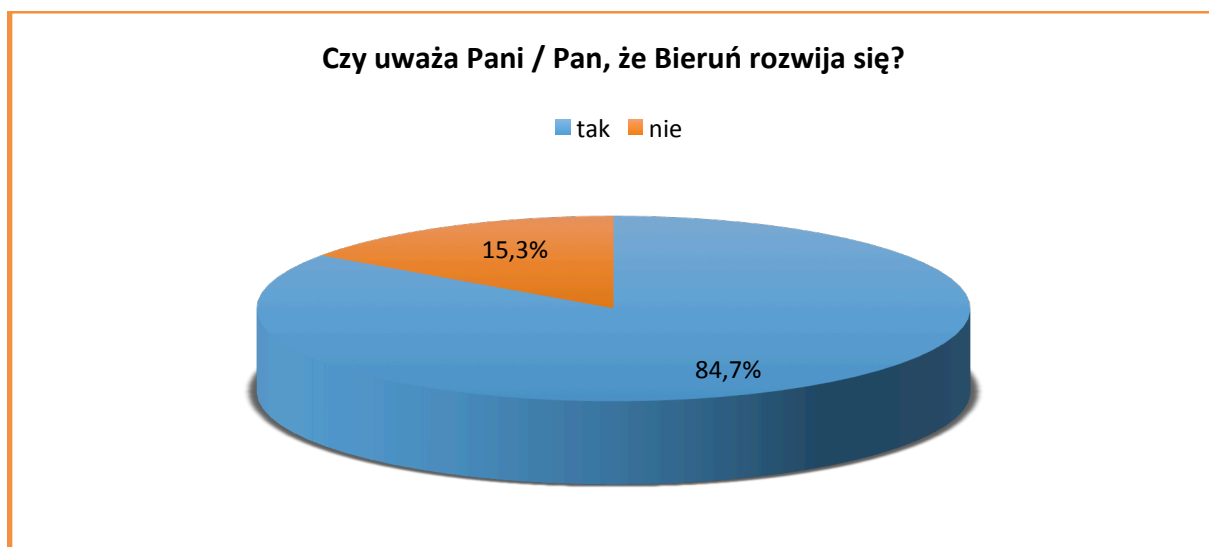
Diagnoza w zakresie danych ilościowych ukazuje Bieruń jako miasto w dobrej kondycji, posiadające niezbędną infrastrukturę techniczną, społeczną i gospodarczą dla rozwoju. Potwierdziły to oceny

mieszkańców dotyczące ogólnej jakości życia w mieście. Spośród wielu elementów oceny (całościowe wyniki zawiera załącznik: Raport z konsultacji społecznych), poniżej przedstawiono odpowiedzi na dwa ogólne pytania o kondycję miasta:

Ryc. 15 Ogólna ocena jakości życia w Bieruniu (ankiety)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu z konsultacji społecznych; odsetek wskazań, 100%=386

Ryc. 16 Czy Bieruń rozwija się? (ankiety)

Źródło: opracowanie własne na podstawie Raportu z konsultacji społecznych; odsetek wskazań, 100%=386

Wyniki badań prowadzonych w ramach konsultacji społecznych wskazują na następujące potencjały Bierunia:

- dobrze rozwinięta baza sportowa, edukacyjna, kulturalna;
- wysokie uprzemysłowienie terenu, duża ilość zakładów pracy, dzięki czemu powiat bieruńsko-łędziński notuje wyjątkowo niskie wskaźniki bezrobocia w skali kraju;
- dobra lokalizacja Bierunia, blisko dużych ośrodków miejskich;
- Bieruń stanowi dobre miejsce do osiedlania się dla rodzin, dlatego przybywa nowych mieszkańców;
- potencjał wizerunkowy Rynku w Bieruniu Starym oraz rekreacyjny do zagospodarowania – Zalew Łysina;

- aktywność ludzi starszych, m.in. w ramach Uniwersytetu III Wieku;
- aktywność młodzieży, m.in. działalność świetlicy na os. Homera.

Tereny i obiekty decydujące wg ankietowanych o potencjale Miasta zamieszczono wg liczby wskazań w tabeli poniżej.

Tab. 38 Tereny i obiekty stanowiące potencjał miasta – wyniki konsultacji społecznych (ankiety)

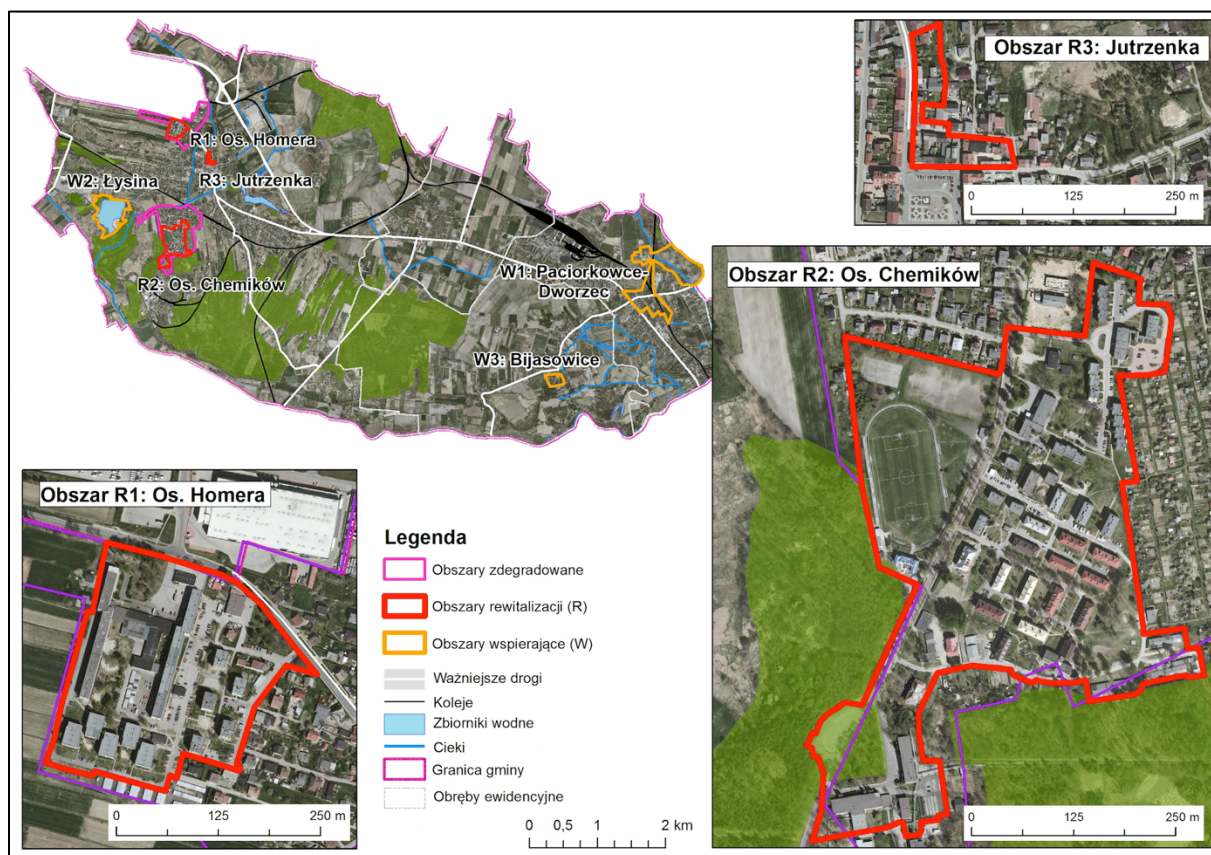
Obszar/miejsce	Ilość wskazań
Wizytówka miasta	
Rynek	207
Kościół pw. Św. Walentego	53
Obiekty sportowe na terenie miasta	21
Zalew Łysina i tereny wokół niego	13
Szyb i tereny kopalni Piast	7
Miejsce z pozytywną atmosferą	
Rynek	67
Zalew Łysina i tereny wokół niego	37
Obiekty sportowe na terenie miasta	21
Skate Park	14
Bijasowice	7
Plac Zabaw	7

Źródło: opracowanie własne na podstawie wyników ankiet, ogólna liczba ankiet=386

Rozmieszczenie wskazań uczestników badania ankietowego oraz grupowego wywiadu pogłębionego przedstawiono także na mapach, stanowiących załączniki do niniejszego dokumentu.

Zasięg przestrzenny obszaru/obszarów zdegradowanych

Poniższa mapa przedstawia 3 obszary rewitalizacji Miasta Bierunia, których granice zostały wyznaczone na podstawie przedstawionych powyżej analiz i określenia zasięgu występowania zjawisk kryzysowych.

Ryc. 17. Obszary rewitalizacji Miasta Bierunia

Źródło: opracowanie własne

Uzasadnienie wyboru obszaru

Granice obszaru rewitalizacji zostały wyznaczone na podstawie analizy dostępnych danych o zjawiskach kryzysowych w Mieście, udostępnionych przez Urząd Miasta Bierunia i inne podmioty publiczne¹⁷ działające na terenie Miasta tj. danych o strukturze demograficznej, pomocy społecznej, bezrobociu (w tym długotrwałym) oraz zadłużeniu mieszkań. Ze względu na znaczny stopień agregacji danych (do ulic) wskaźniki odnoszące się do zjawisk kryzysowych zostały przedstawione na mapach w odniesieniu do, stosunkowo dużych, jednostek, wyznaczonych z uwzględnieniem waloryzacji urbanistycznej zawartej w SUiKZP (Ryc. 2), obejmujących w miarę możliwości wszystkie punkty adresowe z danej ulicy. Wyniki analiz zostały przedstawione na mapach (Ryc. 7, Ryc. 8, Ryc. 11, Ryc. 13, Ryc. 14). Uwzględniono także dane dotyczące przestępczości przekazane przez Policję – których lokalizacja została przekazana w formie opisowej (Tab. 25, Tab. 26).

Drugim źródłem danych wykorzystanych w celu delimitacji obszarów zdegradowanych była ankieta skierowana do mieszkańców, w której część pytań posiadała odniesienie przestrzenne: mieszkańcy byli pytani o lokalizacje miejsc – w ich opinii: niebezpiecznych, zaniedbanych, biednych, wymagających zagospodarowania i zanieczyszczonych, a także o miejsca stanowiące wizytówkę

¹⁷ Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowy Urząd Pracy, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe

miasta i miejsca z pozytywną atmosferą. Mapy prezentujące wyniki ankiet stanowią załącznik do opracowania. Pytano także o miejsca zamieszkiwane przez osoby starsze (Ryc. 9).

Zarówno analiza danych o charakterze obiektywnym, jak i wyników ankiety wskazuje dwa główne obszary problemowe w Bieruniu – os. Chemików i os. Homera. Charakteryzują się one zarówno dużym natężeniem zjawisk kryzysowych jak i były zdecydowanie najczęściej wskazywane przez mieszkańców. Szczegółowe granice obszarów zostały wyznaczone na podstawie zasięgu wielomieszkaniowej zabudowy wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Trzecim, bardzo niewielkim obszarem, wskazanym przez władze miasta do rewitalizacji jest obszar Jutrzenka, którego położenie w zasięgu oddziaływania na os. Chemików i os. Homera wzmocni realizację zakładanych celów rewitalizacji.

Charakterystyka obszaru rewitalizacji

Powierzchnia obszaru rewitalizacji wynosi 23,6 ha, co stanowi jedynie 0,6% powierzchni miasta. Znacznie większy jest jednak udział mieszkańców zamieszkujących obszar rewitalizacji w ludności Bierunia – stanowią oni 12,3%. Wynika to ze znacznie większej gęstości zaludnienia obszaru w stosunku do średniej gęstości zaludnienia w mieście (Tab. 39).

Tab. 39. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji

Wskaźnik	Powierzchnia		Ludność		Gęstość zaludnienia	
	[ha]	miasto= 100 [%]	osób	miasto= 100 [%]	[os./ha]	miasto= 100 [%]
Obszary rewitalizacji ogółem, w tym:	23,6	0,6	2 366	12,3	100	2117,6
Obszar R1: Os. Homera	6,0	0,1	1 255	6,5	209	4418,2
Obszar R2: Os. Chemików	16,7	0,4	1 069	5,6	64	1352,1
Obszar R3: Jutrzenka	0,9	0,0	42	0,2	47	985,7

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UMwB

Obszar rewitalizacji składa się z trzech podobszarów:

1. Obszar R1: Os. Homera – obejmuje osiedle mieszkaniowe w północnej części Bierunia Starego, przy granicy z Tychami (przyłączone do Bierunia w 2000 r.), zamieszkiwane przez ponad 1,2 tys. osób. zabudowa osiedla składa się z kilkupiętrowych bloków mieszkalnych. Na terenie osiedla zlokalizowana jest prawie połowa mieszkań komunalnych w Gminie. Osiedle charakteryzuje się najwyższym w Bieruniu poziomem bezrobocia długotrwałego oraz zasięgu pomocy społecznej. Należy także do miejsc o najniższym poziomie bezpieczeństwa – co potwierdzają zarówno dane z Policji jak i wyniki ankiet. Osiedle charakteryzuje się także bardzo niskim poziomem aktywności społecznej¹⁸ W ankiecie wskazywano także na brak infrastruktury sportowej na osiedlu i konieczność remontu hali sportowej przy świetlicy środowiskowej.
2. Obszar R2: Os. Chemików – obejmuje osiedle mieszkaniowe w sąsiedztwie zakładów ERG. Obszar obejmuje zabudowę wielorodzinną, kilkukondygnacyjną, pochodzącą z okresu międzywojennego i późniejszą. Znajduje się tu największa, po os. Homera liczba mieszkań komunalnych w Bieruniu. Obszar ten cechuje się bardzo wysokim, na tle Miasta, odsetkiem osób bezrobotnych długotrwale, a także korzystających z pomocy społecznej. Cechą wyróżniającą os. Chemików jest najwyższy, przekraczający 15% odsetek osób starszych w ogóle mieszkańców¹⁹. Na terenie osiedla znajdują się, poza budynkami mieszkalnymi, obiekty usługowe, stadion, a także nieużytkowany dawny hotel pracowniczy. Wśród problemów dotyczących osiedle wskazywano także w ankiecie niską jakość przestrzeni publicznych oraz brak miejsc parkingowych.

¹⁸ Wg *Strategii rozwiązywania problemów społecznych Bierunia* frekwencja wyborcza na osiedlu należy do najniższych w województwie.

¹⁹ Zostało to również wskazane w ankiecie – zob. Ryc. 9.

3. Obszar R3: Jutrzenka – znajduje się w centrum Bierunia Starego, tuż przy Rynku i obejmuje kwartał zdegradowanej zabudowy, która wykorzystane będzie do realizacji centrum obywatelskiego, stanowiące zwornikowy punkt dla przedsięwzięć rewitalizacyjnych w Bieruniu. Jest to zgodne także z wynikami ankiet, w których centrum Starego Bierunia wskazywane było jako miejsce-wizytówkę miasta. Z uwagi na specyfikę tego obszaru, warto zamieścić jego bardziej szczegółowy opis.

KINOTEATR „JUTRZENKA” ORAZ „MALDOR” – to sąsiadujące budynki mieszczące się w obrębie Starówki: KT „Jutrzenka” przy ul. Spizowej, natomiast „Maldor” przy ul. Wylotowej 1. Kinoteatr „Jutrzenka” jako reprezentacyjny budynek pełni rolę siedziby Bieruńskiego Ośrodka Kultury. Jest również miejscem spotkań okolicznościowych, kameralnych koncertów, wydarzeń, a także projekcji filmowych. Tutaj również mieszkańcy miasta spotykają się na stałych zajęciach teatralnych, tanecznych i rekreacyjnych. Przy placówce działa Teatr „Fabryka Marzeń” oraz Teatr „Epidemia”. W siedzibie „Jutrzenki” swoje próby mają także Zespoły „Bierunianki” i „Ściernianeczki” oraz Chór „Polonia”. Naprzeciwko obiektu znajduje się siedziba Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Oddział w Bieruniu. Gmina planuje podniesienie standardów placówek poprzez rozbudowę i remont obu obiektów wraz z ich połączeniem, a następnie utworzenie Centrum Usług Społecznościowych. Centrum to stanie się miejscem integracji, spotkań, zdobywania wiedzy oraz aktywizacji społecznej, zaspokajając tym samym potrzeby lokalnej społeczności, często dotkniętej dysfunkcjami i patologiami społecznymi, głównie pochodzącej z obszarów rewitalizowanych - oś. Homera i oś. Chemików. Wymagać to będzie spójnego i wielowymiarowego podejścia do zwiększania dostępu do podstawowych usług społecznych, w tym socjalnych, edukacyjnych, opiekuńczych i doradczych, warunkujących prawidłowe funkcjonowanie społeczeństwa. Wymagane będą działania przyjmujące formę przedsięwzięć odpowiadających kompleksowo na potrzeby grup wykluczonych w zakresie ich aktywizacji, które będą miały charakter długofalowego organizowania społeczności lokalnej. Zgodnie z zapisami Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020: „Centrum usług społecznościowych – to budynek, w którym realizowane są usługi społeczne, usługi świadczone w lokalnej społeczności zgodnie z Wytycznymi w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020, i które są finansowane m.in. ze źródeł EFS”. Zwiększy się również oferta kulturalna, przyczyni się do urozmaicenia zajęć stałych, umożliwi wprowadzenie nowych form spędzania wolnego czasu, da możliwość utworzenia teatru dla dorosłych, dzieci i młodzieży, dodatkowych sal prób, muzeum miejskiego, miejsc wystawienniczych czy też klubów muzycznych.

Wizja wyprowadzenia obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego oraz zakładane cele Programu

Inspiracją dla ustalenia celów LPR na lata 2015-2020 stały się cele polityki miejskiej i rewitalizacyjnej w skali europejskiej, krajowej, regionalnej i lokalnej oraz cele rozwojowe Gminy Bieruń.

Wśród tych celów, opisanych w rozdziałach: Opis powiązań programu na lata 2014-2020 – polityka regionalna i powiatowa oraz Opis powiązań programu z dokumentami strategicznymi i planistycznymi gminy z analizą pod kątem diagnozy i celów LPR., za szczególnie istotne z punktu widzenia działań Miasta i partnerów społeczno- gospodarczych uznano:

- W Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”:
 - Województwo śląskie regionem o wysokiej jakości życia opierającej się na powszechnej dostępności do usług publicznych o wysokim standardzie,
 - Województwo śląskie regionem atrakcyjnej i funkcjonalnej przestrzeni w tym Wysoki poziom ładu przestrzennego i efektywne wykorzystanie przestrzeni;
- w Strategii Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020:
 - Rozwój kapitału ludzkiego bazujący na zatrudnialności i spójności społeczno-gospodarczej SC w tym Gospodarka i miejsca pracy – Przywrócenie funkcji gospodarczych na obszarach zdegradowanych oraz Aktywność społeczna i zapobieganie wykluczeniom – Wzmocnienie lokalnych potencjałów rozwoju oraz kompleksowa rewitalizacja (w tym Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny);
- w Strategii Rozwoju Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego na lata 2014-2020 oraz w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego do roku 2013 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2018:
 - Wzmocnienie lokalnych potencjałów rozwoju oraz kompleksowa rewitalizacja (w tym Zwiększona aktywizacja społeczno-gospodarcza ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny,
 - Inwestowanie w rozwój technologiczny i rynkowy małych i średnich przedsiębiorstw w relacjach partnerskich z samorządami lokalnymi,
 - Tereny o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych przystosowane do aktywnego relaksu,
 - Zrewitalizowane rekreacyjnie tereny przemysłowe, w tym pogórnice powiatu,
 - Przyciąganie na teren powiatu nowych mieszkańców i zahamowanie odpływu ludzi młodych,
 - Atrakcyjna oferta spędzania czasu wolnego na terenie powiatu,
 - Przekształcenie terenów przemysłowych i zdegradowanych powiatu bieruńsko-lędzińskiego zgodnie z wymaganiami ekologicznymi oraz uwarunkowaniami społeczno-ekonomicznymi;
- w Strategii Rozwoju Miasta: Bieruń 2020:
 - Bieruń miastem dobrze zorganizowanych przestrzeni publicznych zapewniających możliwości atrakcyjnego spędzania czasu wolnego,
 - Bieruń miastem dysponującym wyrazistym centrum integrującym społeczność lokalną i pozwalającym spełniać funkcję silnego ośrodka powiatowej administracji publicznej,
 - Bieruń miastem stale podnoszącym swą atrakcyjność rezydencjalną dla aktualnych i potencjalnych mieszkańców,
 - Bieruń miastem o rozpoznawalnym w otoczeniu wizerunku wykorzystującym walory przyrodnicze i spuścizny historycznej,
 - Bieruń miastem silnie przyciągającym ludzi poszukujących rozrywki i aktywnych form wypoczynku,

- Bieruń miastem mieszkańców wrażliwych na zachowanie i odtwarzanie bio- i georóżnorodności,
- Bieruń miastem efektywnie wykorzystującym lokalny potencjał innowacyjności i kreatywności,
- Bieruń miastem o silnie ukształtowanym środowisku przedsiębiorczości,
- Bieruń miastem skutecznie wdrażającym ekonomiczne instrumenty stymulujące przechodzenie od tradycyjnych do nowoczesnych technologii energetycznych.
- w Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Bierunia (SUiKZP):
 - Podniesienie jakości przestrzeni publicznych miasta oraz kształtowanie przestrzeni publicznych w ramach nowych ośrodków i zespołów usług publicznych oraz w ramach istniejących i planowanych zespołów mieszkaniowych,
 - Ochrona wartości przyrodniczych miasta poprzez przeciwdziałanie degradującym skutkom eksploatacji górnictwa węgla kamiennego oraz poprzez tworzenie obszarów sportowo rekreacyjnych z zachowaniem tych wartości;
- W Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Bieruń na lata 2014-2020:
 - Zintegrowana polityka społeczna,
 - Poprawa jakości życia mieszkańców,
 - Integracja społeczna.

Wizja stanu obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji (planowany efekt rewitalizacji)

W związku z uwarunkowaniami wynikającymi z diagnozy oraz celami dokumentów planistycznych o skali UE, RP, regionalnej i lokalnej, przyjmuje się następujące brzmienie wizji:

Miasto Bieruń – spójne społecznie, przestrzennie i ekonomicznie, dzięki przeprowadzonym przedsięwzięciom różnych podmiotów, których efektem jest uniknięcie wieloaspektowej marginalizacji oraz aktywizacja lokalnej społeczności obszarów uznanych za tereny kryzysowe.

Wyzwaniem dla Gminy Bieruń w perspektywie procesu rewitalizacji jest zrównoważony rozwój miasta, które stanowić powinno zarówno dobre miejsce zamieszkania, pracy, jak wypoczynku i rekreacji. Aby to osiągnąć niezbędne są interwencje w obszarach miasta, wykazujących znamiona kryzysu, który może negatywnie wpływać na sytuację w całym Mieście oraz mieć tendencję do pogłębiania się ze względu na nawarstwienie się różnego typu problemów: społecznych, przestrzennych, gospodarczych i środowiskowych.

Diagnoza Miasta, pogłębiona przez konsultacje społeczne, pozwala uznać, że Bieruń ma jednocześnie potencjał, dzięki któremu można będzie powyższą wizję i wynikające z niej cele zrealizować. Władze Miasta mają też niezbędne doświadczenie w prowadzeniu złożonych procesów odnowy oraz – co niezwykle cenne – z prowadzenia dialogu ze społecznością lokalną i innymi grupami interesariuszy.

Cele Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020

Poniżej przedstawiono cele rewitalizacji oraz odpowiadające zidentyfikowanym potrzebom rewitalizacyjnym kierunki działań mających na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk.

Cel główny I: Spójność społeczna

1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć,
2. pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem,
3. modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji,

4. stworzenie oferty pozwalającej na godzenie przez mieszkańców obszaru rewitalizacji życia rodzinnego i zawodowego, w tym – poprawa infrastruktury wychowania przedszkolnego,
5. stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych,
6. objęcie opieką uczniów najzdolniejszych i promowanie ich osiągnięć,
7. wsparcie uczniów w pozyskiwaniu wiedzy na temat rynku pracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym – poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego,
8. organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji,
9. tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym.

Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska

1. modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji,
2. adaptacja zdegradowanych budynków na cele mieszkaniowe,
3. rehabilitacja i podniesienie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wraz z włączeniem polityki energooszczędności i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej,
4. modernizacja energetyczna i instalacja OZE w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji
5. przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych
6. odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarze rewitalizacji i obszarze wspomagającym (Paciorkowce)

Cel główny III: Spójność gospodarcza

1. tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru,
2. podnoszenie kompetencji pracowników i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, poprzez szkolenia,
3. pomoc i ochrona dla przedsiębiorców tworzących klimat rewitalizowanego terenu (np. zawody rzadkie),
4. pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji,
5. promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji.

Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie

1. stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności
2. kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych,
3. współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji,
4. upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży.
5. wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji.

Lista planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych

W zamieszczonych poniżej tabelach przedstawiono listy planowanych, podstawowych projektów i przedsięwzięć rewitalizacyjnych wraz z ich opisami (Tab. 40 – Tab. 41). Łącznie w wyniku naboru projektów zgłoszono 11 przedsięwzięć z wszystkich 3. podobszarów rewitalizacji.

Tab. 40. Zestawienie zgłoszonych projektów na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji – miejsce i termin realizacji

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie weryfikacji kart projektów

Nr wg UMwB	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
1.	1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32 (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	01.2016 - 12.2020
2.	2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Stowarzyszenie Na Rzecz Osiedla Homera, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	Świetlica środowiskowa MOPS - świetlica „NADZIEJA” ul. Homera 34 43-150 Bieruń (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	2017 - 2018
3.	3	Park z urządzeniami do street workout	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	Teren os. Homera - teren zielony przy sklepie ABC, przed blokiem przy ul. Homera 18 (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	2016
4.	4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimska 400	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimska 400 (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	01.2014 - 12.2017
5.	5	Wspólnie raźniej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu	Osiedla Homera (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	09.2016 - 09.2018
6.	6	Możemy więcej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu	Osiedla Chemików (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	09.2016 - 09.2020
7.	7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta Bierunia w celu rozwiązania problemów społecznych	Gmina Bieruń wraz ze Stowarzyszeniem Miłośników Ziemi Bieruńskiej „Porąbek” w Bieruniu	Osiedle Homera, Osiedle Chemików, teren paciorkowców (obszar wyznaczony do rewitalizacji oraz wspierający obszary rewitalizowane)	2016 - 2020
20.	8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy	Towarzystwo Turystyki	Świetlica środowiskowa MOPS -	2016 - 2017

Nr wg UMwB	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
		środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie przyległego otoczenia wraz z zaadoptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)	Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	światlica „NADZIEJA” ul. Homera 34 43-150 Bieruń (obszar wyznaczony do rewitalizacji)	
21.	9	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	ul. Spizowa 4 oraz ul. Wylotowa 1 w Bieruniu	2016 - 2018
25.	10	Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	Gmina Bieruń	ul. Chemików 139, 43-150 Bieruń	2016-2019
26.	11	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno - edukacyjnego	Gmina Bieruń	ul. Chemików 45, 43-150 Bieruń	2017-2019

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Tab. 41. Wskaźniki projektów wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do LPR

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej Zmniejszenie zużycia energii	GJ/rok	539
2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Szt. Os.	1 500
3	Park z urządzeniami do street workout	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Os.	200
4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury Liczba zmodernizowanych energetycznie obiektów Powierzchnia użytkowa budynku poddanego termomodernizacji Liczba wyremontowanych obiektów w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno - zawodowej	GJ/rok Os./rok Os. Szt. m2 Szt.	500 200 380 1 5533 1
5	Wspólnie raźniej	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Szt.	6
6	Możemy więcej	Liczba osób w wieku szkolnym Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Os. Szt.	15 6

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta Bierunia w celu rozwiązywania problemów społecznych	Wskaźniki zostaną określone na późniejszym etapie prac		
8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie przyległego otoczenia wraz z zaadoptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	Sztuka Sztuka Sztuka m2 Sztuka Ha Sztuka	1 1 2 280,19 m ² świećlica 140,38 m ² 2 2 2
9	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Liczba zabytków nieruchomości objętych wsparciem Liczba instytucji kultury objętych wsparciem Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	sztuka sztuka sztuka sztuka sztuka sztuka sztuka	1 1 2 2 1 2 2
10	Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	Sztuka Sztuka Sztuka sztuka osoba osoba Sztuka osoba	1 1 1 1 5 30 1 65

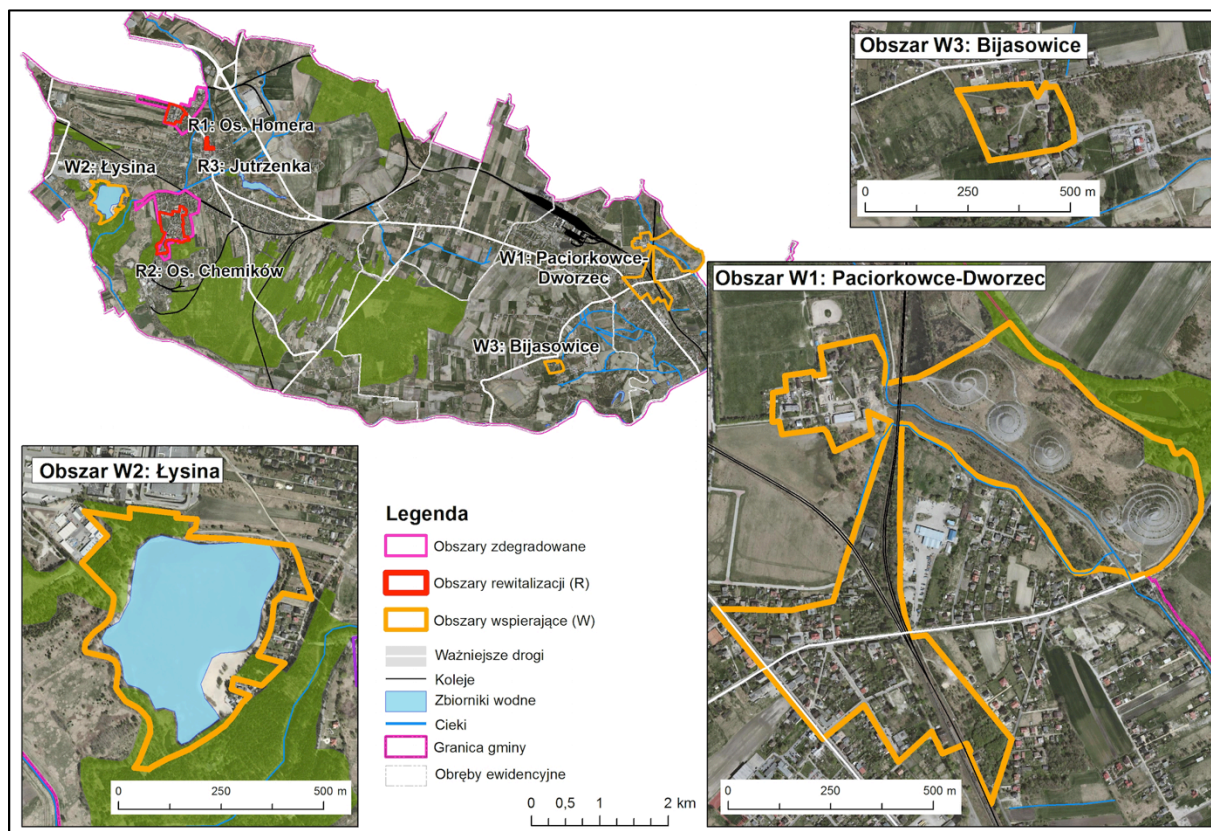
Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
11	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno - edukacyjnego	Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE Liczba wybudowanych jednostek wytwarzania energii cieplnej z OZE Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków Liczba instytucji kultury objętych wsparciem Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem w programie Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem w programie Liczba osób pracujących o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu Liczba osób w wieku 50 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	sztuka sztuka sztuka sztuka osoba osoba osoba osoba osoba osoba osoba osoba osoba sztuka sztuka osoba osoba osoba sztuka osoba osoba osoba osoba osoba	1 1 1 1 16 24 16 32 26 18 12 1 1 60 120 1 32 14 28

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Charakterystyka pozostałych rodzajów przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Obszary wspierające proces rewitalizacji w Bieruniu

Miasto Bieruń, poza interwencjami w obszarze rewitalizacji, realizować będzie także inne przedsięwzięcia rewitalizacyjne, mające na celu eliminację lub ograniczenie negatywnych zjawisk powodujących sytuację kryzysową. Rozmieszczenie tych przedsięwzięć w tzw. obszarach wspierających proces rewitalizacji zamieszczono na Ryc. 18 poniżej.

Ryc. 18. Obszary wspierające proces rewitalizacji w Bieruniu

Źródło: opracowanie własne

Poniżej przedstawiono charakterystykę tych przedsięwzięć z obszarów wspierających proces rewitalizacji w Bieruniu.

Obszar Wspierający 1: „Paciorekowie” – Dworzec

„Paciorekowie” – potoczna nazwa zespołu pięciu wzgórz i dwóch stawów, powstałych jako forma rekultywacji zdegradowanego terenu pogórniczego, obejmującego dawne stawy rybne w okolicach Bierunia Nowego i Kopciowic (Chełm Śląski). Teren znajduje się w dzielnicy Bieruń Nowy, przy ul. Wawelskiej wzdłuż przepływu potoku Goławieckiego. Wiele lat temu kopalnia „Piast” zobowiązała się zrehabilitować nieużytki: zasypać glebą i posadzić park ze ścieżkami rowerowymi i placami zabaw. Niestety, kiedy hałdy już stały, kopalnia wycofała się z porozumienia, a góry kamieni stały się problemem dla kolejnych władz Miasta Bierunia. W sierpniu 2014 roku Kompania Węglowa S.A. przekazała władzom Bierunia teren „Paciorekowców” czyli ponad 30 ha gruntu z hałdami, usypanymi przez kopalnię „Piast”. Na terenie nieruchomości znajduje się 5 usypanych, stożkowych kopców ze skały płonnej będące odpadem produkcji górniczej, rowy odwadniającej i stawy. Teren częściowo trawiasty, obsadzony drzewami i krzewami. W otoczeniu nieruchomości położone są grunty użytkowane rolniczo, ogrody i sady oraz zakład górniczy i osiedle mieszkaniowe. Nieruchomość nie jest wyposażona w infrastrukturę techniczną poza utwardzoną drogą dojazdową. Teren ten jest dobrze skomunikowany zarówno z Bieruniem jak i Chełmem Śląskim. Zabudowania zwarte osiedla Bieruń Nowy położone są w odległości 2 km.

Pogórnice „Paciorkowce” przyciągnęły nawet amatorów ekstremalnej rozrywki. W zeszłym roku mistrzowie świata w jeździe na żuźlu – Jarosław Hampel i Maciej Janowski urządzili na hałdach karkołomny wyścig pod górę.

Zgodnie z MPZP, uchwalonym w sierpniu br., podstawowe przeznaczenie tego terenu to usługi sportu i rekreacji, natomiast przeznaczenie towarzyszące to:

- zabudowa usługowa,
- wydzielone lokale mieszkalne w budynkach usługowych,
- budynki gospodarcze,
- obiekty małej infrastruktury,
- dojazdy, miejsca do parkowania i garaże przewidziane od obsługi tego terenu,
- sieci i urządzenia infrastruktury technicznej,
- zieleń urządzona.

W celu opracowania koncepcji zagospodarowania terenów „Paciorkowców”, przeprowadzono warsztaty konsultacyjne, podczas których mieszkańcy mieli możliwość wypowiedzenia się na temat zaproponowanych 3 wariantów zagospodarowania tego terenu:

- Wariant A: parkowo-rekreacyjny, w którym zaproponowano m.in. narciarstwo biegowe, rekreację konną, staw kąpielowy, a zimą naturalne lodowisko, punkt widokowo-usługowy (pawilon, kawiarnia) z bocze jednej z hałd, jako naturalna trybuna, ścieżki rowerowe.
- Wariant B: park motorowy. Trasy motorowe z przeszkodami między hałdami, a stawem. Po przeciwnej stronie naturalna zieleń jako izolator kurzu i hałasu. Po obwodzie ścieżki rowerowe. Koncepcja przewidywała również platformy widokowe.
- Wariant C: przywrócenie stanu naturalnego. Część hałd zrównać, wprowadzić zieleń urządzoną, bez większej ingerencji człowieka. Projektant zaproponował tu również mini pole golfowe.

W toku prowadzonych prac warsztatowych mieszkańcy odrzucili wariant B przeznaczenia tego terenu pod park motorowy oraz wariant C - opcja przywrócenia naturze. Obecnie kontynuowane są prace nad wariantem parkowo-rekreacyjnym. Władzom Miasta zależy, aby tereny te spełniły funkcję oczekiwaną przez społeczeństwo tzn. turystyczno-wypoczynkowo-sportowo-edukacyjną.

Plany dotyczące terenu „Paciorkowców”:

- rewitalizacja zdegradowanego terenu,
- uatrakcyjnienie oferty rekreacyjno-sportowej Miasta Bierunia poprzez budowę kompleksu rekreacyjno-sportowego,
- utworzenia miejsca imprez kulturalno-sportowych.

Dworzec kolejowy wraz z stacją pochodzi z XX. Wieku i znajduje w dzielnicy Bieruń Nowy przy ul. Ofiar Oświęcimskich. Dworzec jest obiektem ujętym w gminnej ewidencji zabytków, w strefie „B5” – pośredniej ochrony konserwatorskiej (Strefa „B5” – centralna część Bierunia Nowego z XIX w. z zabudową). Strefa ta obejmuje centralną część Bierunia Nowego z zachowaną w dużym stopniu, historyczną XIX-wieczną zabudową, skupioną przede wszystkim u zbiegu ulic Warszawskiej, Wawelskiej, Piastowskiej oraz przy ul. Ofiar Oświęcimskich, Kosynierów, Remizowej i Kossaka. Obszar ten posiada planowy, regularny, szachownicowy układ urbanistyczny, rozplanowany w oparciu o prosty przebieg obecnej ul. Warszawskiej – dawny pruski trakt drogowy o znaczeniu międzynarodowym. W obrębie strefy znajduje się Kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa (1909 r., przebudowa w 1922 r.) wraz z cmentarzem oraz – właśnie – zabudowania dworca kolejowego z XIX wieku.

Granica strefy od wschodu biegnie w kierunku południowym linia torów kolejowych, dochodząc do wysokości Stacji Dworca PKP Bieruń Nowy, obejmując zabudowę kompleksu kolejowego zlokalizowaną po obu stronach torów (budynek dworca wraz z budynkiem po wschodniej stronie torów), następnie przekracza linię torów, łącząc się z ul. Ofiar Oświęcimskich – obramowaną aleją kasztanowców, kolejno podąża w kierunku północnym wzdłuż tej ulicy aż do skrzyżowania z ul.

Kosynierów – z podobnie skomponowaną zielenią towarzyszącą. Granica strefy kolejno zakręca w kierunku zachodnim, włączając w swój obszar zabudowę po południowej stronie ul. Kosynierów (nr 3 i 1) oraz posesję z willą i ogrodem zlokalizowaną przy ul. Warszawskiej 313. Kolejno granica biegnie w kierunku północnym, osiłą ul. Warszawskiej, dochodząc do posesji nr 294, obejmuje kościół p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa wraz z przylegającym do niego cmentarzem, następnie budynek starej szkoły oraz budynek restauracyjny, zlokalizowane na sąsiednich działkach przy ul. Warszawskiej 292 i 288. Dalej biegnie osiłą ul. Warszawskiej do skrzyżowania z ul. Wawelską, włączając w swój zakres zabudowę wraz z posesjami (ul. Wawelska 27, 22, 26, 29, ul. Warszawska 277) u zbiegu tych ulic. Kolejno zakręca w kierunku zachodnim, biegnąc po granicy działek budynków położonych po północnej stronie ul. Wawelskiej 29, 31, 33, obejmując budynki frontowe wraz z zabudową mieszkalną na tyłach posesji ul. Wawelska 35, 45; kolejno przecina ul. Barbórki, włączając w swój obszar zabudowę mieszkalną z budynkami gospodarczymi przy ul. Wawelskiej 47 i 51, następnie przecina linię torów kolejowych, obejmując budynek tartaku pod nr 53 wraz z sąsiednim budynkiem nr 55 w granicach ogrodzenia. Dalej granica strefy wraca osiłą ul. Wawelskiej do torów kolejowych.

Budynek dworca wraz z budynkami gospodarczymi w chwili obecnej stanowią własność Skarbu Państwa, oddaną w użytkowanie wieczyste firmie PKP S.A. Gmina jest w trakcie przejmowania na własność niniejszych nieruchomości. Teren, na którym znajdują się obiekty jest objęty aktualnym Miejscowym Planem Zagospodarowania Przestrzennego i określony jako Tz – tereny zamknięte, KK-tereny urządzeń i tras komunikacyjnych kolei.

Przedmiotem działań o charakterze rewitalizacyjnym, które realizują kierunki interwencji, mające na celu eliminację lub ograniczenie zjawisk negatywnych w Mieście, mogą być następujące budynki:

- budynek dworca kolejowego – trzykondygnacyjny, podpiwniczony, murowany z cegły, stropy drewniane, dach czterospadowy, konstrukcja drewniana, kryty blachą, okna i drzwi drewniane, elewacje – tynk cementowy. W budynku znajdują się dwa lokale mieszkalne, zasiedlone. Instalacje: elektryczna, wodno-kanalizacyjna, telekomunikacyjna. Rok budowy – 1912, powierzchnia – 1022 m², kubatura – 4392 m³;
- budynek gospodarczy - jednokondygnacyjny, murowany z cegły, dach jednospadowy, konstrukcja drewniana, kryty papą. Rok budowy – 1912, pow. użytkowa: 50 m², kubatura - 228 m³;
- budynek gospodarczy - jednokondygnacyjny, murowany z cegły, dach jednospadowy, betonowy, kryty papą, drzwi stalowe. Rok budowy – 1966, pow. użytkowa: 16 m², kubatura - 41 m³.

Obszar Wspierający 2: Łysina

„ŁYSINA” - to jedno z najbardziej charakterystycznych miejsc Bierunia znajdujące się w południowo-zachodniej części miasta. Od północy sąsiaduje z terenami zabudowy mieszkaniowej Bierunia Starego i terenami przemysłowymi, na pozostałym obszarze graniczy z terenami leśnymi i łąkami położonymi w dolinie Gostyni i Mlecznej. Łysina to zarazem główny i największy zbiornik wodny w Gminie, będący sztucznym akwenem po eksploatacji piasku na potrzeby budowy miasta Tychy. Zbiornik powstał w latach 70. XX. wieku, pełni funkcje rekreacyjne. Jego powierzchnia wynosi ok. 14,5 ha. Zbiornik zasilany jest wodami opadowymi i gruntowymi. Jest wykorzystywany jako rezerwa wody dla „Fiat Auto Poland” w Tychach, stanowiąc część systemu zaopatrzenia tego przedsiębiorstwa w wodę. Zbiornik położony jest również w strefie zasilania ujęć wód podziemnych zlokalizowanych na terenie zakładów „Danon”, znajdujących się w pobliskim sąsiedztwie. Nie wyklucza się, iż obniżanie zwierciadła wody w zbiorniku to wynik eksploatacji ujęcia. Woda ze zbiornika często wykorzystywana jest do gaszenia pożarów pobliskiego torfowiska i lasów.

Zbiornik o nieregularnej linii brzegowej, z piaszczystymi plażami i czystą wodą oraz dość wysoką skarpą brzegową, otoczony jest lasem. Wody zbiornika są czyste, o czym świadczą coroczne opinie Inspektora Sanitarnego o przydatności wody do kąpiel. Kąpielisko funkcjonuje głównie w okresie letnim. Rekreacyjno-wypoczynkowy zalew Łysina, pomimo, że jest pochodzenia antropogenicznego,

aktualnie stanowi bardzo cenny element przyrodniczo-krajobrazowy Miasta. Jest on zbiornikiem stosunkowo młodym, w którym procesy biologiczne jeszcze w pełni się nie ustabilizowały.

Akwen ten wymaga generalnego uporządkowania i zagospodarowania w kierunku turystyczno-wypoczynkowym. Korzystają z niego osoby, głównie z województwa śląskiego i małopolskiego. Z uwagi na brak rozwiniętej infrastruktury turystyczno-wypoczynkowej liczba korzystających spada. Wiele osób wybiera inne pobliskie miejsca rekreacji nadwodnej (tj. Paprocany w Tychach, zbiornik wodny w Łące, Goczałkowice Zdrój, Trzebinia), które są dużo lepiej zagospodarowane, posiadają przystanie, mola, wypożyczalnie łódek, kajaków, rozbudowane zaplecze sanitarne i gastronomiczne itp. Tego rodzaju infrastruktury brakuje w Bieruniu na Łysinie.

Konieczne jest – przy tym – przeprowadzenie badania dna zbiornika i jego oczyszczenie. Po okresie wydobywania piasku na dnie znajdują się żelbetowe płyty betonowe, elementy maszyn oraz inne niebezpieczne elementy.

Znaczenie problemu zagospodarowania tego terenu dla mieszkańców potwierdza m.in. ich petycja o stworzenie i wdrożenie całościowej koncepcji zagospodarowania jeziora „Łysina” ze szczególnym uwzględnieniem plaży oraz możliwości rozbudowy jej o infrastrukturę sportową, wypoczynkową, rekreacyjną i imprezową.

Przez Stowarzyszenie „Nasz Bieruń” został również ogłoszony konkurs na nowe oblicze Łysiny, do którego zgłoszono 4 projekty:

(<https://pl-pl.facebook.com/miastobierun/posts/739639602737670>).

Na opisywanym terenie planuje się:

- zagospodarowanie przestrzeni i nadanie nowej funkcji sportowo-rekreacyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem potrzeby stworzenia możliwości uprawiania sportów wodnych i zimowych, zarówno w formule ogólnodostępnej jak i w ramach klubów sportowych, ośrodków szkoleniowych,
- budowa zaplecza sportowego i rekreacyjnego,
- zagospodarowanie przyrodnicze terenu,
- wydzielenie terenów do biwakowania,
- uporządkowanie dna zbiornika.

Powyższe działania wpłyną na wzrost atrakcyjności miasta, wzrost zadowolenia mieszkańców, zwiększenie liczby turystów korzystających z kąpieliska oraz uprawiających sporty wodne, stworzenie terenów do biwakowania.

Obszar Wspierający 3: Bijasowice

Zespół dworsko-folwarczny – teren położony w Bijasowicach przy ul. Jagiełły z zachowaną historyczną zabudową gospodarczą, czworakami oraz dworkiem. Są to historyczne zabudowania dworskie, które w okresie PRL-u służyły za chlewnie dla trzody. Zabudowania te posiadają wysoki walor historyczny i dlatego objęte są ochroną konserwatora zabytków.

Zabudowania dworsko-parkowe w Bijasowicach zajmują południowe zbocze niewielkiego wniesienia, tworzącego brzeg doliny Wisły. Dworek i zabudowania folwarczne pochodzą z II połowy XIX w. Obiekty ujęte w gminnej ewidencji zabytków, w strefie „B7” – pośredniej ochrony konserwatorskiej (Strefa „B7” – Bijasowice). Strefa ta obejmuje układ ruralistyczny dawnej wsi w typie rzędówki z zachowaną w dużym stopniu historyczną zabudową siedliskową, rozlokowaną wzdłuż ul. Jagiełły (z alejowymi obsadzeniami) – Majowej (przebieg historycznego traktu Bieruń-Zabrzeg). Strefa obejmuje właśnie teren dawnego zespołu dworsko-folwarcznego, położonego przy ul. Jagiełły nr 78 z zachowaną historyczną zabudową gospodarczą, czworakami oraz dworkiem.

Granica strefy od północy obejmuje zabudowę gospodarstwa pod nr 14 i kolejno biegnie w kierunku południowym po granicy posesji gospodarstw położonych po północnej stronie ul. Jagiełły. Dochodząc do skrzyżowania z ul. Majową, obejmuje zabudowę u jej wylotu po obu stronach. Następnie przebiega granicą posesji zabudowań po zachodniej stronie ul. Jagiełły aż do nr 72, przecinając ul. Bijasowicką, obejmuje posesję nr 1 przy tejże ulicy. Następnie biegnie osiłą ul.

Bijasowickiej i skręcając na południowy zachód podąża drogą łączącą ul. Bijasowicką z ul. Jagiełły, obejmując zespół folwarczno-dworskiej zabudowy. Następnie granica strefy podąża w kierunku północnym, obejmując przebieg ul. Jagiełły oraz zabudowę posesji nr 45, 43, 35, 31 i 27 (po wschodniej stronie tejże ulicy), dochodząc do zabudowy posesji nr 14.

W zespole dworsko-folwarcznym w Bijasowicach znajduje się budynek gospodarczy (magazyn, stajnia), usytuowany kilkadziesiąt metrów na południe od ul. Bijasowickiej (główna ulica Bijasowic) przy ul. Władysława Jagiełły, w południowo-wschodniej części zespołu, naprzeciw budynku dawnego dworu. Na działce znajduje się też budynek świniami z przylegającym do niego od strony północnej jednopiętrowym budynkiem mieszkalnym – komunalnym.

Na opisywanym terenie planowane jest utworzenie świetlicy środowiskowej, miejsca integracji i spotkań mieszkańców, głównie z dzielnicy Bijasowice i Kopań. Świetlica będzie wykorzystywana również jako siedziba stowarzyszeń, Koła Gospodyń Wiejskich oraz podczas ewentualnych klęsk, które nawiedziłyby gminę np. powódź służyłaby jako miejsce schronienia dla potrzebujących mieszkańców oraz służb ratowniczych, gdzie można by wysuszyć ubrania, odpocząć, ogrzać się, zjeść lub napić się czegoś ciepłego. Takiego miejsca zabrakło podczas ostatniej powodzi. O konieczności i potrzebie stworzenia takiego miejsca świadczą m.in. pisma, prośby kierowane do Władz Miasta, przez grupy mieszkańców Bijasowic i Kopań oraz ich wnioski o realizację zadania publicznego w ramach inicjatywy lokalnej pod nazwą „Modernizacja i adaptacja budynku z przeznaczeniem na świetlicę dzielnicową”.

Gmina posiada „Ocenę stanu technicznego elementów konstrukcyjno-budowlanych budynku po byłej świniami przy ul. Jagiełły 86 w Bieruniu pod kątem zaadoptowania na cele świetlicy środowiskowej wraz z inwentaryzacją budowlaną”. Zgodnie z dokumentacją nie ma żadnych przeszkód do ewentualnej rozbudowy obiektu oraz zmiany sposobu użytkowania obiektu na poniższe cele:

1. adaptacja obiektu na świetlicę środowiskową;
2. adaptacja obiektu na muzeum lub każdy inny obiekt zgodny z przepisami miejscowymi i krajowymi, pod warunkiem uzyskania zgody konserwatora zabytków

oraz wykonania koniecznych prac budowlanych zabezpieczających i wzmacniających – ich koszt wyniósłby około 1,7 mln zł. Warunkiem opłacalności remontu jest wykorzystanie i zaadaptowanie na powierzchnię użytkową powierzchnię poddasza budynku świniami.

Projekty na obszarach wspierających

W poniższych tabelach ujęto wymienione wyżej przedsięwzięcia rewitalizacyjne w układzie tabelarycznym.

Tab. 42. Zestawienie zgłoszonych projektów na obszarach wspierających rewitalizacji – miejsce i termin realizacji

Nr wg UMwB	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
22.	12	Rewitalizacja terenu Paciorkowców oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Gmina Bieruń	Teren paciorkowców, rejon dworca PKP oraz teren po byłej OSM (obszar wspierający obszary rewitalizowane)	2017 - 2020
23.	13	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Gmina Bieruń	Teren wokół zbiornika „Łysina” (obszar wspierający obszary rewitalizowane)	2017 - 2020
24.	14	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Gmina Bieruń	Teren przy ul. Jagiełły w Bijasowicach	2017 - 2020

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Tab. 43. Wskaźniki projektów na obszarach wspierających rewitalizacji wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do LPR

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
12	Rewitalizacja terenu Paciorkowców oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny)	ha	ok. 30
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoby	10 000/rok
13	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny)	ha	ok. 20
		Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	osoby	5 000/rok
14	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu			

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne poza obszarem rewitalizacji

W poniższych tabelach ujęto przedsięwzięcia, które z uwagi na horyzontalne oddziaływanie, głównie w sferze polityki społecznej, wpływać będą korzystnie na skuteczność procesu rewitalizacji w Bieruniu.

Tab. 44. Zestawienie zgłoszonych projektów poza obszarem rewitalizacji – miejsce i termin realizacji

Nr wg UMwB	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
8.	15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko - Lędzińskim	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko - lędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin.	III 2016 - II 2017
9	16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin.	I 2016 - II 2017
10	17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin.	II 2016 - III 2017
11	18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Zakładach Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, wybranych zgodnie z prawem zamówień publicznych.	2016-2017
12	19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Zakładach Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, wybranych zgodnie z prawem zamówień publicznych.	2016-2017
13	20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Zakładach Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, wybranych zgodnie z prawem zamówień publicznych.	2016-2017
14	21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie w Zakładach Opieki Zdrowotnej na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, wybranych zgodnie z prawem zamówień publicznych.	2016-2017
15	22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko-lędzińskiego, w skład którego wchodzi 5 gmin. Lędziny, ul. Lędzińska nr działki: 2619/138.	IV 2018 - IV 2021

Nr wg UMwB	Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Miejsce realizacji	Termin realizacji
16	23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego	Powiat Bieruńsko-Lędzkiński	Lędziny, ul. Lędzka nr działki: 2619/138.	II 2016 – III 2018
17	24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Powiat Bieruńsko-Lędzkiński	Projekt realizowany będzie na terenie powiatu bieruńsko-lędzkiego, w skład którego wchodzi 5 gmin.	IV 2015 - IV 2018
18	25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Powiat Bieruńsko-Lędzkiński	Projekt realizowany będzie w Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ulicy Granitowej 130	2017
19	26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Powiat Bieruńsko-Lędzkiński	Projekt realizowany będzie na terenie gminy Bieruń przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ulicy Granitowej 130, na działkach 329/4; 560/118.	2016 – rozbiórka sztolni 2017 – budowa parkingu

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Tab. 45. Wskaźniki projektów poza obszarem rewitalizacji wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do LPR

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu Liczba osób bezrobotnych (łącznie z długotrwale bezrobotnymi) objętych wsparciem w programie (C)	osoby osoby	12 15
16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-lędzkim	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej Liczba osób pozostających bez pracy, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	szt osoby	10 10
17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-lędzkim	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu Liczba pracowników zagrożonych zwolnieniem z pracy oraz osób zwolnionych z przyczyn dotyczących zakładu pracy objętych wsparciem w programie	osoby osoby osoby	12 12 12
18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	osoby osoby szt.	2086 2086 1

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS; Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	osoby osoby szt.	3400 3400 1
20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS; Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	osoby osoby szt.	3400 3400 1
21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Liczba osób, które dzięki interwencji EFS zgłosiły się na badanie profilaktyczne Liczba osób objętych programem zdrowotnym dzięki EFS; Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	osoby osoby szt.	3400 3400 1
22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzkim	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych usługami społecznymi w programie Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	szt. osoby osoby	1 80 20
23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego	Powierzchnia zrewitalizowanych obszarów	ha	1,59
24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Liczba osób o niskich kwalifikacjach, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu Liczba osób w wieku 25 lat i więcej, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem w programie Liczba osób w wieku 25 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby osoby osoby osoby	50 50 50 50
25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (obligatoryjny) (szt.) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny) (ha)	szt ha	1 0,0951

Nr	Nazwa projektu	Wskaźnik	j.m.	Miara po zakończeniu projektu
26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (szkolnia) i utworzenie parkingu.	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach (obligatoryjny) (szt.) Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją (obligatoryjny) (ha)	szt ha	1 0,5578

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Mechanizmy zapewnienia komplementarności przedsięwzięć i działań

Komplementarność polega na uzupełnianiu się projektów i zapobieganiu ich powielaniu. Dzięki temu można założyć, że efekty podejmowanych działań będą wzmocnione, a środki wydatkowane bardziej racjonalnie. Wytyczne MIiR z 3.07.2015 r. zakładają, że niezbędną cechą programu rewitalizacji powinny być, m.in.:

- kompleksowość programu, stopień koncentracji i komplementarności planowanych działań rewitalizacyjnych, które to cechy winny służyć mobilizacji samorządów gminnych i potencjalnych beneficjentów do wspólnego zaplanowania kompleksowego rozwiązywania problemów rewitalizowanego obszaru, gdyż tylko kompleksowy program rewitalizacji oraz jego komplementarne i zintegrowane interwencje służą powodzeniu poszczególnych projektów rewitalizacyjnych;
- wewnętrzna spójność działań, polegająca na podejmowaniu przedsięwzięć prowadzących do zahamowania regresu oraz wywołania korzystnych tendencji rozwojowych, koniecznych dla skierowania dotkniętego kryzysem obszaru na ścieżkę rozwoju.

W perspektywie finansowej 2014-2020 LPR może liczyć m.in. na wsparcie z dwóch funduszy UE: Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Działania inwestycyjne z EFRR powinny być podporządkowane rozwiązywaniu zdiagnozowanych problemów społecznych i służyć realizacji celów tematycznych EFS. Takie połączenie finansowania funduszy EFRR z EFS wynika z dążenia do zapewnienia wysokiego poziomu komplementarności pomiędzy działaniami społecznymi a infrastrukturalnymi na zrewitalizowanych obszarach.

W ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Bierunia należy odnieść się także do zakładanych w perspektywie polityki krajowej możliwości finansowania projektów rewitalizacyjnych, określonych w Założeniach Narodowego Planu Rewitalizacji.

„Finansowanie działań w ramach Narodowego Planu Rewitalizacji będzie pochodzić z następujących źródeł, dedykowanych w całości lub częściowo celom rewitalizacji:

- Publicznych wspólnotowych (Europejskich Funduszy Strukturalnych i Inwestycyjnych: EFRR, EFS i Funduszu Spójności, w ramach programów regionalnych i krajowych, w tym także sukcesywne zasilanie środkami pochodzącymi ze spłaty pożyczek udzielonych w ramach instrumentu Jessica).
- **Publicznych krajowych** – istniejących instrumentów i źródeł (poprzez terytorialne profilowanie - ukierunkowywanie na obszary zdegradowane istniejących instrumentów różnych polityk dotyczących m.in.: wykluczenia społecznego, edukacji, infrastruktury, środowiska, kultury, zabytków, mieszkalnictwa itd.) oraz sukcesywnie tworzonych nowych (w tym obejmujących instrumenty inżynierii finansowej). Wolumen środków i identyfikacja źródeł określane będą w ramach prac i uzgodnień międzyresortowych indywidualnie dla poszczególnych instrumentów.
- **Prywatnych**, m.in. poprzez tworzenie zachęt do inwestowania na obszarach zdegradowanych oraz poprzez upowszechnianie formuły PPP.
- Dla zwiększania skali działań rewitalizacyjnych rozbudowywana będzie oferta **instrumentów finansowych (zwrotnych)**. Dlatego w projektowaniu zasad instrumentów zwrotnych w nowej perspektywie budżetowej będzie kładziony akcent na możliwość szerokiego zastosowania ich na rzecz działań rewitalizacyjnych.”²⁰

Wymogiem koniecznym dla uzyskania wsparcia projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności:

²⁰ Narodowy Plan Rewitalizacji 2022 Założenia. Ministerstwo Infrastruktury i Rozwoju, 2014 https://www.mir.gov.pl/media/4438/NarodowyPlanRewitalizacji_Zalozenia_062014.pdf, s.8-9.

- **przestrzennej** (projekty rewitalizacyjne mają służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziaływał na cały dotknięty kryzysem obszar (nie projekty punktowe, w pojedynczych miejscach) oraz by poszczególne projekty wzajemnie się dopełniały przestrzennie i by zachodziła między nimi synergia);
- **problemowej** (konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/ przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program będzie oddziaływał na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach tj. społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcjonalnym, technicznym, środowiskowym; ważne jest także określenie pożądanego stanu do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne);
- **proceduralno-instytucjonalnej** (zaprojektowanie systemu zarządzania programem dla lepszej współpracy podmiotów);
- **międzyokresowej** (możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 np. o charakterze infrastrukturalnym projektami komplementarnymi np. o charakterze społecznym, realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020);
- **źródeł finansowania** (w kontekście polityki spójności 2014-2020 oznacza to, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego finansowania; ale to także umiejętność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania).

Procedura badania komplementarności projektów jest istotna, stanowi m.in. jedno z kryterium wyboru projektu do dofinansowania w ramach RPO WŚ 2014-2020.

Komplementarności podejmowanych działań w Bieruniu służyło, po pierwsze, wyznaczenie obszaru rewitalizacji na podstawie kryteriów społecznych, przestrzennych i gospodarczych, ze szczególnym uwzględnieniem problemów społecznych (por. rozdział „Zasięg przestrzenny obszaru/obszarów zdegradowanych”).

Po drugie, w kontekście komplementarności projektów w różnych wymiarach przedstawionych wyżej, istotne znaczenie dla zapewnienia komplementarności ma proces i procedura tworzenia projektów rewitalizacyjnych. Zadaniem Pełnomocnika ds. Rewitalizacji (por. rozdział „System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji”) jest m.in. pomoc dla wnioskodawców związana z poszukiwaniem partnera do realizacji projektu tak, aby planowane przedsięwzięcia stały się dla siebie komplementarne. Wypracowywanie projektów z udziałem lokalnej społeczności i z pomocą Pełnomocnika ds. Rewitalizacji służyć ma właśnie zapewnieniu wielowymiarowej spójności. Założona dla Bierunia procedura naboru oraz karta projektu gwarantują konieczność wskazania, że projekt realizuje cele komplementarne lub ma inny komplementarny wobec siebie projekt. Po złożeniu w określonym terminie kart projektu, odbywa się ich analiza. Komitet Rewitalizacji oraz Pełnomocnik ds. Rewitalizacji odpowiadają za badanie komplementarności przedstawionych propozycji projektów. W toku wypracowywania projektów oraz naborów szczególna rola Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, Komitetu Rewitalizacji i beneficjentów przypadnie w zakresie określenia mechanizmów finansowania interwencji z uwzględnieniem zróżnicowanych źródeł finansowania, gwarantujących efektywność realizacji LPR.

Spójność i komplementarność przedsięwzięć objętych Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bierunia przedstawia Tab. 46.

Tab. 46. Spójność i komplementarność projektów

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
PROJEKTY Z OBSZARU RWEITALIZACJI					
1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32	<p>- Podniesienie standardu warunków mieszkaniowo – socjalnych na osiedlu bloków mieszkalnych przy ul. Homera 24,26,28,30,32</p> <p>- Wyprowadzenie obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego poprzez wprowadzenie nowoczesnych rozwiązań ekologicznych – technologicznych, zagospodarowanie terenu zielonego z możliwością ustawienia małej infrastruktury oraz podniesienie bezpieczeństwa mieszkańców poprzez montaż kamer monitoringu współdziałających z organami prawa: Policja, Straż Miejska. Zintegrowanie społeczności osiedla poprzez komplementarność działań Wspólnoty z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej.</p>	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - rehabilitacja i podniesienie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wraz z włączeniem polityki energooszczędności i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<ul style="list-style-type: none"> - pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji, - promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji. <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Stowarzyszenie Na Rzecz Osiedla Homera, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	Poprawa warunków panujących w świetlicy środowiskowej, otwarcie Sali gimnastycznej, a w niej ścianki wspinaczkowej	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - rehabilitacja i podniesienie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wraz z włączeniem polityki energooszczędności i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, Cel główny III: Spójność gospodarcza - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji.	
3	Park z urządzeniami do street workout	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	Utworzenie parku dla mieszkańców osiedla Homera i okolic, uporządkowanie zieleni	Cel główny I: Spójność społeczna - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych,	TAK
4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimskiej 400	- poprawa wizerunku i estetyki otoczenia; - dostosowanie podmiotów znajdujących się na obszarze rewitalizowanym do lepszego funkcjonowania w przestrzeni Miasta Bieruń; - uniknięcie marginalizacji obszaru wyznaczonego do rewitalizacji; - zwiększenie efektywności energetycznej; - poprawa bezpieczeństwa na obszarze	Cel główny I: Spójność społeczna - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
			rewitalizowanym	<p>środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - rehabilitacja i podniesienie standardu istniejącej zabudowy mieszkaniowej, wraz z włączeniem polityki energooszczędności i rozwoju gospodarki niskoemisyjnej, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
5	Wspólnie raźniej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	<p>Trwała integracja na rynku pracy ludzi młodych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - nabycie lub wzrost kompetencji zawodowych osób, poprzez udział w warsztatach i kursach specjalistycznych, do4adztwie zawodowym, wsparciu eksperckim; <p>Zagospodarowanie czasu wolnego mieszkańców:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapobieganie patologiom, wzmacnianie więzi rodzinnych i sąsiedzkich, poprzez udział w zajęciach sportowych, reakcyjnych, szkoleniach, warsztatach związanych z profilaktyką zdrowotną oraz 	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
			przeciwdziałaniem przemocy, terapia psychologiczna i psychospołeczna, pomoc i wsparcie rodziców w pełnieniu prawidłowych ról i prawidłowego wychowywania dzieci.	i młodzieży, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych	
6	Możemy więcej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	<p>Podniesienie poziomu uczestnictwa mieszkańców w życiu publicznym i zawodowym, spójność społeczna.</p> <p>Zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz seniorów (Klub Seniora, Świetlica środowiskowa z programem socjoterapeutycznym) - podniesienie kompetencji społecznych, budowanie więzi społecznych (warsztaty, szkolenia dot. komunikacji interpersonalnej, budowanie zachowań asertywnych, zajęcia edukacyjno – kulturalne).</p> <p>Działania na rzecz integracji osób, rodzin, grup wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym z zastosowaniem instrumentów aktywnej integracji (edukacyjnych, społecznych, zawodowych) ukierunkowane na aktywizację społeczno-zawodową.</p> <p>Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych (kursy dla osób dorosłych zainteresowanych nabyciem, uzupełnieniem umiejętności ICT, kursy specjalistyczne).</p> <p>Szkolenia związane z profilaktyką zdrowotną oraz przeciwdziałaniem przemocy.</p>	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć,</p> <ul style="list-style-type: none"> - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, 	
7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta Bierunia w celu rozwiązania problemów społecznych	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bieruńskiej „Porąbek” w Bieruniu	Rozwiązywanie problemów społecznych występujących na osiedlach Homera i Chemików poprzez działania zmierzające do zmiany funkcji zdegradowanych obszarów i budynków, które będą służyć do wyjścia mieszkańców ww. osiedli z sytuacji kryzysowej	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. - wsparcie uczniów w pozyskiwaniu wiedzy na temat rynku pracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym – poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>Cel główny III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, - podnoszenie kompetencji pracowników i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, poprzez szkolenia, <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie przyległego otoczenia wraz z zaadoptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	Aktywizacja lokalnej społeczności i przeciwdziałanie marginalizacji mieszkańców osiedla Homera poprzez szereg spójnych działań społecznych, przestrzennych, gospodarczych oraz partnerskich na rewitalizowanym obszarze osiedla	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<ul style="list-style-type: none"> - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. Cel główny III: Spójność gospodarcza - pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji, - promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji. Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
9	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	Aktywizacja lokalnej społeczności i przeciwdziałanie marginalizacji mieszkańców bieruńskich osiedli: Chemików i Homera poprzez szereg koherentnych działań o podłożu społecznym, przestrzennym, gospodarczym oraz partnerskim w tworzonym Centrum Usług Społecznościowych	<ul style="list-style-type: none"> Cel główny I: Spójność społeczna - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - wsparcie uczniów w pozyskiwaniu wiedzy na temat rynku pracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym – poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel główny III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, - podnoszenie kompetencji pracowników i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, poprzez szkolenia, -pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji, - promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji. <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie 	

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych,</p> <ul style="list-style-type: none"> - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
10	<p>Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)</p>	<p>Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia, Gmina Bieruń – Partner</p>	<p>Rewitalizacja bieruńskich osiedli mieszkaniowych, usytuowanych przy ul. Chemików i ul. Homera, realizowana poprzez kompleksowe działania skierowane głównie do osób starszych oraz młodzieży, prowadzone w zmodernizowanym budynku przy ul. Chemików 139.</p>	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, - pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, objęcie opieką uczniów najzdolniejszych i promowanie ich osiągnięć, - wsparcie uczniów w pozyskiwaniu wiedzy na temat rynku pracy oraz podnoszenia kompetencji zawodowych, w tym poprawa infrastruktury kształcenia zawodowego, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel główny III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru. <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży. 	
11	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno -	Gmina Bieruń	Rewitalizacja społeczna mieszkańców bieruńskich osiedli: Chemików i Homera, realizowana poprzez szeroki pakiet działań kulturalno - edukacyjnych prowadzonych w wyremontowanym budynku Domu Kultury „GAMA”.	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
	edukacyjnego			<p>obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel główny III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
PROJEKTY Z OBSZARÓW WSPIERAJĄCYCH					
12	Rewitalizacja terenu Paciorekwców oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Gmina Bieruń	Zwiększenie aktywizacji społeczno-gospodarczej ludności zamieszkującej rewitalizowane tereny (osiedle Homera oraz Chemików), poprzez działania zmierzające do zagospodarowania	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar 	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
			zdegradowanych przestrzeni miejskich na cele sportowo – rekreacyjne oraz gospodarcze.	rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji,	
13	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Gmina Bieruń	Projekt ma na celu uporządkowanie i zagospodarowanie zdegradowanego terenu znajdującego się wokół zbiornika „Łysina”, będącego sztucznym akwenem po eksploatacji piasku na potrzeby budowy miasta Tychy.	Cel główny I: Spójność społeczna - modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji, - stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, - organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji, - tworzenie przez mieszkańców przy pomocy samorządu miejskiego miejsc aktywności społecznej na terenie rewitalizowanym. Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska - modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w	TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji,</p> <ul style="list-style-type: none"> - modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji, - przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych, - odnowa kompleksów zieleni wraz ze stworzeniem miejsc do rekreacji, integracji, spędzania czasu wolnego, w obszarach rewitalizacji i obszarach wspomagających. <p>Cel główny III: Spójność gospodarcza</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru, - pozyskiwanie na działalność gospodarczą lokali i obiektów poprzez zmianę ich dotychczasowych funkcji, - promocja gospodarcza obszaru rewitalizacji. <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - stworzenie platformy i mechanizmów współpracy zarządcy rewitalizacji i lokalnej społeczności, - kreowanie i koordynowanie działań mających na celu budowanie/wzmacnianie tożsamości lokalnej i zacieśnianie więzi sąsiedzkich poprzez organizację wspólnych imprez np. podwórkowych, - różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji, - upowszechnienie wiedzy na temat rewitalizacji wśród dzieci i młodzieży, - wsparcie inicjatyw oddolnych mieszkańców i organizacji pozarządowych realizowanych na obszarze rewitalizacji. 	
14	Rewitalizacja	Gmina Bieruń			

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
	historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu				
POZOSTAŁE PROJEKTY					
15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	Zwiększenie możliwości uzyskania zatrudnienia dla 15 osób z terenu powiatu bieruńsko-lędzińskiego poprzez udział w adekwatnie dobranych instrumentach: szkolenia, warsztaty, staże) W ramach projektu beneficjent otrzyma przygotowanie merytoryczne jak i praktyczne do podjęcia pracy w zawodzie Opiekuna osób starszych. Program szkoleń będzie podzielony na 4 bloki programowe: 1. psychologiczno-społeczny, 2. organizacyjno-prawny, 3. opiekuńczy 4. podstawy działalności zawodowej. Oprócz szkoleń przewidziano także warsztaty aktywnego poszukiwania pracy, 6- miesięczne staże oraz zakwaterowanie lub zwrot k. dojazdu.	Cel główny I: Spójność społeczna 1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, 2. pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie 3. współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji,	
16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	W ramach projektu planuje się realizację kompleksowego wsparcia osób chcących podjąć samozatrudnienie (osoby bezrobotne oraz nieaktywne zawodowo zamieszkujące powiat bieruńsko-lędziński) w postaci bezzwrotnych dotacji na rozpoczęcie działalności gospodarczej oraz wsparcie doradczo-szkoleniowego związane z aspektami uruchomienia oraz prowadzenia firmy.	Cel główny I: Spójność społeczna 1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć, 2. pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem, Cel główny III: Spójność gospodarcza 1. tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru	

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-łędzkim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Łędzkim	W ramach projektu planuje się realizację m.in. następujących zadań, mających na celu wsparcie mieszkańców powiatu bieruńsko-łędzkiego zwolnionych, przewidzianych do zwolnienia lub zagrożonych zwolnieniem z przyczyn ekonomicznych z zakładu pracy: -doradztwo zawodowe połączone z przygotowaniem Indywidualnego Planu Działania -indywidualne poradnictwo psychologiczne; -szkolenie zawodowe przekwalifikujące do zawodu „Kierownik małego przedsiębiorstwa” -wsparcie finansowe na rozpoczęcie własnej działalności gospodarczej w formie bezzwrotnej połączone ze wsparciem doradczo-szkoleniowym. Założone wsparcie ma charakter kompleksowy.	Cel główny I: Spójność społeczna 1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć Cel główny III: Spójność gospodarcza 1. tworzenie warunków do prowadzenia działalności gospodarczej i inwestycji w obszarze rewitalizacji poprzez system wsparcia dla osób chcących rozpocząć działalność gospodarczą na obszarze objętym rewitalizacją i zatrudniających mieszkańców obszaru 2. podnoszenie kompetencji pracowników i przedsiębiorców z obszaru rewitalizacji, poprzez szkolenia Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie 3. współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	
18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Powiat Bieruńsko-Łędzki	-zapobieganie rozwojowi wad wzroku i poprawa funkcji narządu wzroku u dzieci w powiecie bieruńsko-łędzkim przez wczesne wykrywanie wad wzroku. -zwiększenie w powiecie liczby dzieci z wcześniej zdiagnozowanymi wadami refrakcji i zeza, wdrożenie u nich leczenia w okresie, w którym efekty kliniczne są najlepsze; -obniżenie częstości występowania nieskorygowanych wad wzroku u dzieci i młodzieży w powiecie; -zwiększenie świadomości społecznej (szczególnie wśród rodziców) na temat występowania wad refrakcji i zeza u dzieci, ich konsekwencji oraz potrzeby wczesnego diagnozowania i leczenia;	Cel główny I: Spójność społeczna 8. organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie 3. współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji	Tak, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc”, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)”
19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń	Powiat Bieruńsko-Łędzki	-zmniejszenie zachorowalności i umieralności poprzez wczesne wykrywanie i szybkie diagnozowanie chorób płuc,	Cel główny I: Spójność społeczna 5. stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych	Tak, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Masz oko na zdrowie. Badania

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
	płuc		<p>-podniesienie wiedzy wśród mieszkańców powiatu na temat chorób układu oddechowego i ich powikłań, a także głównych czynników ryzyka, ze szczególnym uwzględnieniem palenia tytoniu,</p> <p>-zachęcenie mieszkańców do systematycznych badań.</p>	<p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	<p>profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat”, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)”</p>
20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Powiat Bieruńsko-Lędziński	<p>-zapobieganie oraz wczesne wykrywanie cukrzycy typu 2</p> <p>-poprawa stanu wiedzy mieszkańców powiatu na temat cukrzycy poprzez upowszechnianie w społeczeństwie wiedzy o cukrzycy i zdrowym stylu życia;</p> <p>-podjęcie działań mających na celu zapobieganie dalszemu rozwojowi cukrzycy i jej powikłań u osób z wykrytą cukrzycą;</p>	<p>Cel główny I: Spójność społeczna 1.działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płęć, 5.stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych 8.organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji</p> <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	<p>Tak, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat”, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc”,</p>
21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Powiat Bieruńsko-Lędziński	<p>-zwiększenie wykrywalności zmian w obrębie gruczołu tarczowego</p> <p>-zwiększenie świadomości istniejącego ryzyka związanego ze schorzeniami tarczycy</p> <p>-ułatwienie dostępu do badań dotyczących gruczołu tarczowego</p>	<p>Cel główny I: Spójność społeczna 1.działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płęć, 5.stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych, 8.organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji</p> <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie 3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	<p>Tak, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc”, Priorytet VIII Działanie 8.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)”</p>

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzkim	Powiat Bieruńsko-Lędzki	Celem projektu jest realizowanie w Centrum Usług Społecznych wsparcia rodzinnych form pieczy zastępczej poprzez aktywizację zawodową wychowanków i mieszkalnictwo chronione, a także rozwijanie asystentury rodzinnej i środowiskowych usług opiekuńczych dla seniorów poprzez utworzenie miejsca zapewniającego opiekę dzienną w zastępstwie osób opiekujących się osobami starszymi. (Wzrost dostępności i jakości usług społecznych zapobiegających ubóstwu i wykluczeniu społecznemu)	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <p>1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć</p> <p>4. stworzenie oferty pozwalającej na godzenie przez mieszkańców obszaru rewitalizacji życia rodzinnego i zawodowego, w tym – poprawa infrastruktury wychowania przedszkolnego, infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3</p> <p>5. stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych</p> <p>8. organizacja form pomocy w ramach wyrównywania szans edukacyjnych dzieci i młodzieży zamieszkujących obszar rewitalizacji</p> <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <p>3. współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	Tak, Priorytet X Działanie 10.3 RPO WSL na lata 2014-2020 „Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego”
23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego	Powiat Bieruńsko-Lędzki	Projekt skierowany jest do mieszkańców pięciu gmin Powiatu Bieruńsko-Lędzkiego, polegać będzie na przebudowie i wyposażeniu przemysłowego budynku maszyn wyciągowych byłego szybu Piast w Lędzinach, na terenie przeznaczonym do rewitalizacji, który powiat otrzymał od Skarbu Państwa w efekcie restrukturyzacji sektora górniczego, pod warunkiem przeznaczenia go wyłącznie na cele społeczne.	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <p>1. działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć</p> <p>2. pomoc w poruszaniu się na rynku pracy i podnoszeniu kwalifikacji zawodowych osób zagrożonych wykluczeniem i ubóstwem</p> <p>3. modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji,</p> <p>4. stworzenie oferty pozwalającej na godzenie przez mieszkańców obszaru rewitalizacji życia rodzinnego i zawodowego, w tym – poprawa infrastruktury wychowania przedszkolnego, infrastruktury opieki nad dziećmi do lat 3</p> <p>5. stworzenie systemu opieki i aktywizacji dla osób starszych, w zakresie niezbędnej infrastruktury oraz projektów prozdrowotnych, edukacyjnych i aktywizacyjnych</p> <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość</p>	Tak, Priorytet IX Działanie 9.2 RPO WSL na lata 2014-2020 „Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzkim”

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				<p>środowiska</p> <p>1.modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji</p> <p>2.adaptacja zdegradowanych budynków na cele mieszkaniowe,</p> <p>5.przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych</p> <p>Cel główny IV: Partnerskie zarządzanie</p> <p>3.współdziałanie różnych służb, instytucji i organizacji na rzecz poprawy dostępności usług społecznych dla mieszkańców obszaru rewitalizacji</p>	
24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Łędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Powiat Bieruńsko-Łędziński	Wyposażenie osób dorosłych w wiedzę, umiejętności i kompetencje pozwalające na sprawne i efektywne odnalezienie się na współczesnych rynkach pracy poprzez podwyższanie kluczowych umiejętności w zakresie technologii informacyjno - komunikacyjnych oraz językowych. Wyposażenie pracowni językowych oraz pracowni informatycznych w sprzęt pozwalający na realizację wyżej wymienionego projektu. Tak wzbogacona baza dydaktyczna pozwoli na efektywne i nowoczesne nauczanie z wykorzystaniem technologii informacyjno komunikacyjnej.	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <p>1.działania na rzecz aktywizacji i włączenia do życia zawodowego osób długotrwale bezrobotnych oraz niemających szans na zatrudnienie z uwagi na wiek, niepełnosprawność, brak odpowiedniego wykształcenia czy płeć</p>	
25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Powiat Bieruńsko-Łędziński	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu	<p>Cel główny I: Spójność społeczna</p> <p>3.modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji</p> <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska</p> <p>1.modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej,sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji</p>	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie Parkingu.

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca/ Typ beneficjenta	Cel ogólny projektu	Spójność z celami LPR	Komplementarność z innymi projektami wg kart projektów
				4.modernizacja energetyczna i instalacja OZE m.in. w budynkach i obiektach publicznych w obszarze rewitalizacji 5.przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych	
26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolni szkoleniowej) i utworzenie parkingu z 170 miejscami parkingowymi + 2 m.p. dla osób niepełnosprawnych, dla samochodów osobowych o masie do 2,5t.	<p>Cel główny I: Spójność społeczna 3.modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji</p> <p>Cel główny II: Spójność przestrzenna i wysoka jakość środowiska 1.modernizacja i remonty budynków i obiektów publicznych w obszarze rewitalizacji, w tym modernizacja obiektów infrastruktury społecznej (kulturalnej, edukacyjnej, sportowej) zapewniająca wzrost dostępności i jakości usług na obszarze rewitalizacji 5.przystosowanie obiektów zdegradowanych i zaniedbanych do pełnienia funkcji społecznych (w tym kulturalnych, edukacyjnych, sportowych) lub gospodarczych</p>	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Indykatywne ramy finansowe przedsięwzięć

W zamieszczonych poniżej tabelach (Tab. 48-Tab. 49) przedstawiono harmonogram i indykatywne ramy finansowe rewitalizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Wskazano też indykatywne wielkości środków finansowych z różnych źródeł, a szczególnie z funduszy polityki spójności na lata 2014-2020. Zakłada się, że w przyszłości wymienione źródła finansowania zostaną uzupełnione o prywatne środki krajowe.

Należy podkreślić, że RPO WŚ stwarza szerokie możliwości współfinansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Rodzaje projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z EFRR i EFS zamieszczono w Załączniku nr 3 do LPR MB.

Poniżej przedstawiono zestawienie źródeł finansowania przedsięwzięć rewitalizacyjnych, uwzględnionych w niniejszym Programie, zgodnie z danymi przedstawionymi w Tab. 49.

Dodatkowo przyjęto, że koszty zarządzania programem, obejmujące funkcjonowanie biura Pełnomocnika ds. Rewitalizacji oraz koszty konsultacji społecznych (w tym obsługa Komitetu Rewitalizacji, spotkań i warsztatów z mieszkańcami) wyniesie 2% kosztów całkowitych projektów zarządzanych przez Gminę, tj.: projektów z obszaru rewitalizacji oraz projektów z obszarów wspierających. Wyniesie to ok. 1,4 mln zł w okresie od 2016-2020 r.

Tab. 47. Zestawienie ogólne szacunkowych kosztów przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia (zł)

Lp.	Rodzaj przedsięwzięć rewitalizacyjnych	Koszt całkowity projektu brutto	Oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	Planowany udział własny wnioskodawcy
1	Projekty z obszaru rewitalizacji	59 345 000,00	49 848 250,00	9 489 250,00
2	Projekty z obszarów wspierających	65 000 000,00	55 250 000,00	9 750 000,00
3	Pozostałe projekty	13 744 064,25	10 310 979,00	2 303 309,67
4	Zarządzanie Programem			1 461 781
Ogółem		138 089 064,25	115 409 229,00	23 004 340,96

Źródło: opracowanie własne na podstawie kart projektów

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Termin realizacji	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Koszt całkowity projektu brutto w zł
	społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)										
9	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń									10 000 000,00
10	Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	Stowarzyszenie Miłośników 600- letniego Bierunia, Gmina Bieruń	III. 2016- IV 2019								5 000 000,00
11	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno - edukacyjnego	Stowarzyszenie Miłośników 600- letniego Bierunia, Gmina Bieruń	I.2017 –IV. 2019								10 000 000,00
PROJEKTY Z OBSZARÓW WSPIERAJĄCYCH											
12	Rewitalizacja terenu Paciorkowców oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Gmina Bieruń	2017-2020								40 000 000,00
13	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Gmina Bieruń									10 000 000,00
14	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Gmina Bieruń									15 000 000,00
POZOSTAŁE PROJEKTY											
15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Łędzińskim	III 2016 - II 2017								410 000,00 zł
16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-łędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Łędzińskim	I 2016 - II 2017								750 000,00 zł
17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-łędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Łędzińskim	II 2016 - III 2017								675 000,00 zł

Lp.	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Termin realizacji	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Koszt całkowity projektu brutto w zł
18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Powiat Bieruńsko-Lędziński	2016-2017								104 300,00 zł
19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Powiat Bieruńsko-Lędziński	2016-2017								102 000,00 zł
20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Powiat Bieruńsko-Lędziński	2016-2017								102 000,00 zł
21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Powiat Bieruńsko-Lędziński	2016-2017								102 000,00 zł
22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Powiat Bieruńsko-Lędziński	IV 2018 - IV 2021								1 411 765,00 zł
23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego	Powiat Bieruńsko-Lędziński	II 2016 – III 2018								7 298 499,33 zł
24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Powiat Bieruńsko-Lędziński	IV 2015 - IV 2018								1 175 000,00 zł
25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	2017								614 929,80 zł
26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	2016 – rozbiórka sztolni 2017 – budowa parkingu								998 570,12 zł

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Tab. 49. Szacunkowe koszty przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia (zł)

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
PROJEKTY Z OBSZARU REWITALIAZCJI									
RAZEM			59 345 000,00	49 848 250,00	9 489 250,00	0,00	0,00		
1	„EKO - SPÓJNE SPOŁECZNIE OSIEDLE HOMERA”	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Homera 24,26, 28,30 i 32	3 500 000,00	2 550 000,00	950 000,00	0,00	0		TAK
2	Termomodernizacja świetlicy środowiskowej wraz z salą sportową	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Stowarzyszenie Na Rzecz Osiedla Homera, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bieruniu, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK
3	Park z urządzeniami do street workout	Projekt realizowany w partnerstwie: Dariusz Czapiewski - radny Miasta Bierunia, Bieruński Ośrodek Sportu i Rekreacji, Gmina Bieruń	50 000,00	42 500,00					TAK
4	Modernizacja infrastruktury budynku na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji	Wspólnota Mieszkaniowa nieruchomości położonej w Bieruniu przy ul. Oświęcimska 400	570 000,00	484 500,00	85 500,00	0,00	0,00		TAK
5	Wspólnie różniej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	100 000,00	85 000,00	15 000,00	0,00	0,00		TAK
6	Możemy więcej	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	125 000,00	106 250,00	18 750,00	0,00	0,00		TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
7	Kompleksowa rewitalizacja terenów zdegradowanych na obszarze Miasta Bierunia w celu rozwiązania problemów społecznych	Stowarzyszenie Miłośników Ziemi Bieruńskiej „Porąbek” w Bieruniu	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00	TAK	
8	Modernizacja i remont sali gimnastycznej oraz zabudowań przyległej świetlicy środowiskowej na osiedlu Homera i zagospodarowanie przyległego otoczenia wraz z zaadoptowaniem obu budynków na potrzeby infrastruktury społecznej (sportowo - edukacyjno - kulturalnej)	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00	TAK	
9	Modernizacja budynków „Jutrzenki” oraz „Maldor” wraz z utworzeniem w nich Centrum Usług Społecznościowych	Towarzystwo Turystyki Aktywnej w partnerstwie z Gminą Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00	TAK	

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
10	Modernizacja i remont budynku przy ul. Chemików 139 na osiedlu Chemików, wraz z zagospodarowaniem przyległego otoczenia, w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia infrastruktury społecznej (Dzienny Dom Pobytu osób starszych oraz świetlica środowiskowa dla dzieci i młodzieży)	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia , Gmina Bieruń	5 000 000,00	4 080 000,00	920 000,00	0,00	0,00		TAK
11	Remont Domu Kultury „GAMA” na osiedlu Chemików (ul. Chemików 45) i zagospodarowanie otoczenia budynku w celu zaadoptowania budynku na potrzeby utworzenia centrum kulturalno - edukacyjnego	Stowarzyszenie Miłośników 600-letniego Bierunia , Gmina Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK
PROJEKTY Z OBSZARÓW WSPIERAJĄCYCH									
RAZEM			65 000 000,00	55 250 000,00	9 750 000,00	0,00	0,00		
12	Rewitalizacja terenu Paciorekoców oraz obszarów w rejonie dworca kolejowego w Bieruniu	Gmina Bieruń	40 000 000,00	34 000 000,00	6 000 000,00	0,00	0,00		TAK
13	Zagospodarowanie terenu wokół zbiornika „Łysina”	Gmina Bieruń	10 000 000,00	8 500 000,00	1 500 000,00	0,00	0,00		TAK

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
14	Rewitalizacja historycznego zespołu dworsko – folwarcznego wraz z zagospodarowaniem przyległego terenu	Gmina Bieruń	15 000 000,00	12 750 000,00	2 250 000,00	0,00	0,00		TAK
POZOSTAŁE PROJEKTY									
RAZEM			13 744 064,25 zł	10 310 979,00 zł	2 303 309,67 zł	0,00 zł	0,00 zł		
15	AKTYWNY W KAŻDYM WIEKU - profesjonalny opiekun osób starszych	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	410 000,00 zł	348 500,00 zł	61 500,00 zł	-	-	-	Działanie 7.1 Aktywne formy przeciwdziałania Bezrobociu Poddziałanie 7.1.1 Poprawa zdolności do zatrudnienia osób poszukujących pracy i pozostających bez pracy na obszarach rewitalizowanych – ZIT
16	KOPALNIA BIZNESU - promocja i wsparcie przedsiębiorczości w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	750 000,00 zł	637 500,00 zł	112 500,00 zł	-	-	-	Działanie 7.3 Wsparcie dla osób zamierzających rozpocząć prowadzenie działalności gospodarczej Poddziałanie 7.3.1 Promocja samozatrudnienia na obszarach rewitalizowanych – ZIT
17	Outplacement - kompleksowym wsparciem na rynku pracy w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Centrum Przedsiębiorczości CP Sp. z o.o. w partnerstwie z Powiatem Bieruńsko-Lędzińskim	675 000,00 zł	573 750,00 zł	101 250,00 zł	-	-	-	Działanie 7.4 Wspomaganie procesów adaptacji do zmian na regionalnym rynku pracy Poddziałanie 7.4.1 Outplacement – ZIT

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
18	Masz oko na zdrowie. Badania profilaktyczne wykrywania wad wzroku u dzieci w wieku 6-7 lat i 16-17 lat	Powiat Bieruńsko-Lędziński	104 300,00 zł	88 655,00 zł	15 645,00 zł	-	-	-	Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy Poddziałanie 8.3.1 Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT
19	Program badań radiologicznych w kierunku wczesnego wykrywania schorzeń płuc	Powiat Bieruńsko-Lędziński	102 000,00 zł	86 700,00 zł	15 300,00 zł	-	-	-	Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy Poddziałanie 8.3.1 Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT
20	Dziękuję, nie słodzę. Program profilaktyczny dotyczący zapobiegania cukrzycy (typ 2)	Powiat Bieruńsko-Lędziński	102 000,00 zł	86 700,00 zł	15 300,00 zł	-	-	-	Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy Poddziałanie 8.3.1 Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
21	Program profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób tarczycy	Powiat Bieruńsko-Lędziński	102 000,00 zł	86 700,00 zł	15 300,00 zł	-	-	-	Działanie 8.3 Poprawa dostępu do profilaktyki, diagnostyki i rehabilitacji leczniczej ułatwiającej pozostanie w zatrudnieniu i powrót do pracy Poddziałanie 8.3.1 Realizowanie aktywizacji zawodowej poprzez zapewnienie właściwej opieki zdrowotnej – ZIT
22	Centrum Usług Społecznych - profesjonalne wsparcie rodziny w powiecie bieruńsko-lędzińskim	Powiat Bieruńsko-Lędziński	1 411 765,00 zł	1 200 000,00 zł	211 764,75 zł	-	-	-	Działanie 9.2 Dostępne i efektywne usługi społeczne i zdrowotne Poddziałanie 9.2.1 Rozwój usług społecznych i zdrowotnych - ZIT
23	Przebudowa budynku maszyn wyciągowych z przeznaczeniem na utworzenie Centrum Usług Społecznych Powiatu Bieruńsko-Lędzińskiego	Powiat Bieruńsko-Lędziński	7 298 499,33 zł	6 203 724,00 zł	1 094 774,90 zł	-	-	-	Działanie 10.3 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych Poddziałanie 10.3.1 Rewitalizacja obszarów zdegradowanych - ZIT
24	Kształcenie ustawiczne w PZS w Lędzinach drogą do sukcesu zawodowego	Powiat Bieruńsko-Lędziński	1 175 000,00 zł	998 750,00 zł	176 250,00 zł	-	-	-	Działanie 11.4 Podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób dorosłych Poddziałanie 11.4.1 Kształcenie ustawiczne – ZIT
25	Przywrócenie funkcji użytkowych auli przy Powiatowym Zespole Szkół w Bieruniu przy ul. Granitowej 130.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	614 929,80 zł	-	614 929,80 zł	-	-	Projekt realizowany będzie ze środków własnych	

Nr	Nazwa projektu	Wnioskodawca	Szacunkowe koszty projektu				Środki prywatne	Uwagi	Dopasowanie do potencjalnych działań i poddziałań RPO WŚ
			koszt całkowity projektu brutto	oczekiwany udział dofinansowania ze środków UE	planowany udział własny wnioskodawcy	udział innych źródeł			
26	Przywrócenie funkcjonalności otoczenia Powiatowego Zespołu Szkół w Bieruniu poprzez wyburzenie zabudowań przemysłowych (sztolnia) i utworzenie parkingu.	Powiat Bieruńsko-Lędziński	998 570,12 zł	-	963 570,12 zł	35 000 zł (KWK „Piasz” Bieruń)	-	Projekt realizowany będzie ze środków własnych	

Źródło: opracowanie własne oraz Urzędu Miejskiego w Bieruniu na podstawie kart projektów

Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych podmiotów i grup aktywnych na terenie gminy w proces rewitalizacji

Jak wskazują wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju²¹, wszystkie etapy procesu rewitalizacji, powinny być w jak największym stopniu realizowane na bazie współpracy ze wszystkimi osobami zainteresowanymi – interesariuszami (w tym z: podmiotami gospodarczymi, organizacjami pozarządowymi, mieszkańcami). Szczególna współpraca w tym zakresie powinna odbywać się z mieszkańcami terenów zdegradowanych. Mając na względzie powyższe zapisy, koniecznym staje się, aby LPR MB został przedyskutowany, na wszystkich etapach jego opracowywania, szczególnie pod kątem diagnozy lokalnych problemów społecznych, gospodarczych oraz przestrzennych (dotyczących infrastruktury i środowiska), ale także przekazany interesariuszom i mieszkańcom do konsultacji.

W ramach procesu przygotowywania LPR MB przeprowadzono konsultacje społeczne dotyczące diagnozy sytuacji w mieście, identyfikacji obszarów kryzysowych, wyłonienia pomysłów oraz inicjatyw służących rozwiązaniu sytuacji problemowych. Do celów współpracy wybrano następujące instrumenty konsultacyjne:

- ankieta w wersji papierowej oraz w formacie internetowym, skierowana do mieszkańców oraz wszystkich osób i podmiotów zainteresowanych;
- pogłębiony wywiad grupowy z udziałem przedstawicieli środowisk społecznych, gospodarczych oraz samorządowych;
- spotkanie konsultacyjne dla potencjalnych wnioskodawców i beneficjentów LPR MB;
- Przedstawienie założeń LPR MB na sesji Rady Miejskiej w Bieruniu;
- Opublikowanie założeń LPR MB wraz z instrukcją dla Wnioskodawców i formularzem karty projektu, a także nabór projektów rewitalizacyjnych;
- Możliwość uzyskania aktualnych informacji o prowadzonych działaniach za pośrednictwem BIP Gminy Bieruń, stron internetowych, portalu społecznościowego FB oraz telefonicznie i za pośrednictwem poczty elektronicznej (zarówno z przedstawicielami Urzędu Miejskiego, jak i przedstawicielami firmy wykonującej projekt LPR MB).

Po opracowaniu, a przed przyjęciem przez Radę Miejską, projektu LPR założono:

- Przeprowadzenie debaty publicznej, poprzedzonej informacją o proponowanych rozwiązaniach na lata 2015-2020;
- Upublicznienie projektu LPR MB z możliwością przekazywania uwag drogą pisemną w formie elektronicznej.

Szczegółowy raport z przeprowadzonych konsultacji stanowi załącznik do niniejszego LPR MB.

Współdziałanie w rewitalizacji różnych grup, nie powinien zakończyć się jedynie na etapie konsultacji, ponieważ partycypacja społeczna, to nie tylko przygotowanie, ale także wspólne wdrażanie, monitoring i ocena rewitalizacji. Szczególna rola przypadać tu będzie Komitetowi Rewitalizacji.

Mechanizmy współpracy z różnymi grupami interesariuszy obejmą:

- instrumenty rozpoznania potrzeb i oczekiwań interesariuszy oraz wypracowywanie spójności zaplanowanych działań;
- organizację i prowadzenie działań o charakterze edukacyjnym i informacyjnym o procesie rewitalizacji, skierowanych do interesariuszy, uwzględniających istotę, cele, zasady prowadzenia rewitalizacji, w tym wynikające z ustawy;
- inicjowanie i wspieranie działań służących rozwijaniu dialogu i porozumienia między interesariuszami oraz ich integracji wokół celów rewitalizacji;

²¹ Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, op. cit.

- zapewnieniu interesariuszom udziału w procesie przygotowanie dokumentów dotyczących rewitalizacji, w tym w procesie aktualizacji LPR MB i podczas monitoringu i ewaluacji (z wykorzystaniem m.in. metod badania opinii i zadowolenia)
- wspieranie inicjatyw i działań dążących do zwiększenia udziału interesariuszy w przygotowywaniu i wdrażaniu projektów rewitalizacyjnych na obszarach kryzysowych (także poprzez niepubliczne inwestycje i wykorzystanie złożonego montażu finansowego projektów z udziałem środków prywatnych).

W kontekście wyznaczenia w Bieruniu kilku podobszarów rewitalizacji, a dodatkowo obszarów wspierających, konieczne jest znalezienie wspólnego porozumienia pomiędzy grupami reprezentującymi dany podobszar, osiedle, ulicę. Istotna jest także dywersyfikacja działań kierowanych np. do różnych grup wiekowych interesariuszy, przede wszystkim mieszkańców obszaru rewitalizacji oraz osób o różnym statusie społecznym i materialnym.

Proces komunikacji społecznej uwzględniać powinien zatem ukierunkowanie działań wobec:

- Komitetu Rewitalizacji,
- społeczności lokalnej (wspólnota mieszkańców) z uwzględnieniem specyficznych narzędzi kierowanych do mieszkańców wszystkich obszarów rewitalizacji oraz kierowanych do mieszkańców pozostałych obszarów miasta i gminy,
- podmiotów kreujących i zarządzających projektami rewitalizacyjnymi,
- partnerów społeczno-gospodarczych, organizacji pozarządowych, zawodowych, samorządów gospodarczych,
- właściwych władz publicznych (władze regionalne, administracja rządowa szczebla wojewódzkiego, władze publiczne gmin i powiatów sąsiedzkich, władze publiczne miast i gmin partnerskich),
- mediów (prasa, radio, telewizja o zasięgu lokalnym, regionalnym i ogólnopolskim oraz media elektroniczne).

Proces komunikacji społecznej powinien mieć charakter dwukierunkowy, tzn. pozwalać odbiorcom przekazów na formułowanie informacji zwrotnych i własnych opinii.

Wśród proponowanych instrumentów komunikacji społecznej znajduje się:

- odpowiednie prawne i organizacyjne określenie sposobu działania, zadań i kompetencji Komitetu Rewitalizacji wraz z procesem informacji publicznej w tym zakresie.
- stworzenie w ramach oficjalnego systemu informacji publicznej Gminy Bieruń wydzielonych logicznie i wizualnie pakietów aktualnych informacji dot. rewitalizacji w zakresie:
 - działalności podmiotu zarządzającego i Komitetu Rewitalizacji;
 - warunków włączenia się do LPR MB z nowymi działaniami i projektami, potencjalnych wnioskodawców i/ lub partnerów do projektu (prowadzenie bazy wnioskodawców /partnerów);
 - możliwości pozyskania środków na dofinansowanie realizacji projektów związanych z celami rewitalizacji;
 - możliwości inwestowania, w podobszarach rewitalizacji i obszarach wspierających;
 - ofert dzierżawy, najmu lokali użytkowych lub poddzierżawy, podnajmu lokalu lub pomieszczeń, w powstających lub modernizowanych w ramach LPR MB powierzchniach publicznych i użytkowych;
 - planów i harmonogramów prac i ich przebiegu (w tym informacja o możliwych zakłóceniach, utrudnieniach wynikających z prowadzonych prac);
 - akcji informacyjnych, procesów konsultacyjnych, akcji promocyjnych i wizerunkowych obszaru,
 - przetargów i konkursów ofert organizowanych w ramach realizacji Programu.

Podmiot zarządzający w swoich działaniach, powinien dążyć do porozumienia i osiągnięcia współpracy między interesariuszami reprezentującymi podobszary wyznaczone do rewitalizacji w

Bieruniu tj. os. Homera, os. Chemików oraz tereny DK „Jutrzenka”. Prowadzić powinien także działania służące aktywizacji i wsparciu odnowy obszarów wspierających.

Ze względu na zidentyfikowane w trakcie konsultacji społecznych potrzeby, zarządca rewitalizacji powinien zwrócić się do osób starszych i ludzi młodych, tak aby ich potrzeby ujawnione na etapie wstępnym opracowywania LPR (w czasie konsultacji społecznych) był uwzględniane bezpośrednio w działaniach.

Zważając na powyższe, należy podsumować, że jednym z głównych zadań podmiotu zarządzającego jest inicjowanie i organizowanie dyskusji publicznych dotyczącej ważnych faz procesu rewitalizacji, ale także zmian, które mogą na nią wpłynąć pod kątem realizacji założeń: (np. przyjęcie nowych wytycznych, przystąpienie do tworzenia założeń na kolejny okres programowania, monitoring i ocena).

Dyskusja publiczna zakładać powinna udział: przedstawicieli władz miejskich, Komitetu Rewitalizacji, przedstawicieli administracji regionalnej, instytucji uczestniczących w realizacji polityki regionalnej oraz innych zainteresowanych partnerów społeczno-gospodarczych (przedstawiciele organizacji pozarządowych, nauki, kultury, biznesu, samorządów zawodowych, itp.). Towarzyszyć powinny temu działania mające na celu poinformowanie społeczeństwa, organizację konsultacji społecznych – w ramach narzędzi wykorzystywanych w dotychczasowej praktyce działania Urzędu Miejskiego w Bieruniu.

Zakładane przez władze miejskie instrumenty rewitalizacyjne, w tym przyszłe decyzje dotyczące skorzystania z nowych instytucji prawnych dedykowanych rewitalizacji, służyć powinny stworzeniu jasnych mechanizmów współpracy z różnymi grupami, w tym szczególnie z przedsiębiorcami i inwestorami prywatnymi.

Wśród instrumentów partnerstwa z interesariuszami LPR MB podmiot zarządzający wykorzystać winien:

- przygotowanie i bezpośrednio realizowanie planu promocji LPR MB w partnerstwie z Komitetem Rewitalizacji;
- działania w zakresie nadzoru i wsparcia wypracowania oraz promocji poszczególnych projektów rewitalizacyjnych oraz koordynację działań promocyjnych poszczególnych podmiotów;
- działania edukacyjne, szkolenia i seminaria dla podmiotów zaangażowanych w proces rewitalizacji, w tym dla mieszkańców;
- forum internetowe dla mieszkańców i wszystkich zainteresowanych;
- konferencje, spotkania z przedstawicielami instytucji finansowych;
- stworzenie w ramach polityki Gminy oferty dla instytucji finansowych i inwestorów pragnących zainwestować w obszarze rewitalizacji;
- stworzenie w ramach polityki Gminy systemu preferencji/ rekomendacji dla projektów realizowanych przez partnerów społecznych na obszarze rewitalizacji i realizujących cele LPR MB (np. w ramach Budżetu Obywatelskiego czy Rocznych (wieloletnich) Programów Współpracy);
- organizację wizyt studyjnych dla potencjalnych inwestorów i instytucji mogących współfinansować rewitalizację obszaru, w tym obszarów wspierających.

Wśród działań skierowanych do społeczności lokalnej można wykorzystać następujące instrumenty promocyjne, realizowane we współpracy z Komitetem Rewitalizacji:

- festyny, święta ulicy/osiedla,
- organizacja spacerów studyjnych,
- integracja i wymiana doświadczeń osób zamieszkujących tereny objęte rewitalizacją w postaci platformy spotkań, wspólne działania na rzecz poprawy życia – w tym więzi sąsiedzkiej
- konkursy dla mieszkańców, dzieci i młodzieży,
- konkursy na koncepcje architektoniczno-urbanistyczne zagospodarowania terenów rewitalizowanych, organizowane przez Burmistrza Miasta bądź pod jego patronatem,

- konkursy w mediach (plastyczne, fotograficzne, dla wspólnot mieszkaniowych, inwestorów),
- uroczystości związane z zakończeniem realizacji projektów.

W ramach oceny i monitoringu realizacji LPR MB, będą prowadzone analizy i badania, wdrażane z udziałem partnerów społeczno-gospodarczych i mieszkańców, które obejmować mogą:

- monitoring odwiedzin stron internetowych dedykowanych LPR, przygotowywanie raportów z forum mieszkańców,
- prowadzenie badań opinii wśród mieszkańców, w tym obszaru rewitalizacji,
- prowadzenie badań opinii beneficjentów, dotyczących wdrożenia, realizacji, efektów LPR i realizowanych w jego ramach projektów,
- przygotowywanie raportów z wyników procesu ewaluacji LPR,
- przygotowywanie raportów i sprawozdań z realizacji przyjętego planu promocji.

Wybór konkretnych instrumentów współpracy oraz promocji uzależniony będzie od możliwości organizacyjnych i finansowych podmiotu zarządzającego i uwzględniać powinien doświadczenia Gminy Bieruń w tym zakresie.

System realizacji (wdrażania) programu rewitalizacji

Wdrożenie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020

W związku z zapisami Ustawy z 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U.2015, Poz. 1777, zwanej dalej Ustawą), a przyjętej przez ustawodawcę w trakcie opracowywania niniejszego Programu, powstały nowe możliwości jego wdrożenia. Wiąże się to z wprowadzeniem przez ustawodawcę nowych instrumentów:

- prawnych, a w szczególności uznanie rewitalizacji za zadanie własne gminy,
- planistycznych, m.in. Miejsowego Planu Rewitalizacji (MPR) i umowy urbanistycznej, warunkowanych przyjęciem gminnego programu rewitalizacji o zakresie opisanym w ww. Ustawie,
- instytucjonalno-organizacyjnych, związanych z powołaniem Komitetu Rewitalizacji, stanowiącego forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji, a przy tym pełniącego funkcję opiniotwórczo-doradczą organu wykonawczego gminy,
- gospodarki nieruchomościami, finansami gminy oraz gospodarki mieszkaniowej, co warunkowane jest ustanowieniem Specjalnej Strefy Rewitalizacji (SSR).

Powyższe instrumenty zależą od uchwalenia, opisanego w art. 14-24 Ustawy, Gminnego Programu Rewitalizacji (GPR).

Ustawa stworzyła nowe warunki realizacji programów rewitalizacji. Z jednej strony – podkreślono konieczność włączenia interesariuszy w proces decyzyjny, dotyczący zakresu, skali i form interwencji podejmowanych przez gminę w ramach rewitalizacji, z drugiej zaś – wzmocniono pozycję gminy wobec interesariuszy – w fazie wdrażania przedsięwzięć rewitalizacyjnych.

Jednocześnie, ustawa, w art. 52 dopuściła do dnia 31.12.2023 r. realizację przedsięwzięć wynikających z programu, zawierającego działania służące wyprowadzeniu obszaru zdegradowanego ze stanu kryzysowego, przyjmowanego uchwałą rady gminy (np. niniejszego LPR), bez uchwalania GPR, wykluczając jednak w tym przypadku stosowanie takich instrumentów, jak Specjalna Strefa Rewitalizacji i Miejsowy Plan Rewitalizacji.

Należy podkreślić, że – stosownie do art. 52 Ustawy – niniejszy dokument spełnia warunki, pozwalające opracować na jego podstawie „gminny program rewitalizacji”, gdyż zawiera opis procesu wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów gminy oraz diagnozę pozwalającą na wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wymaga to jednak dodatkowych konsultacji społecznych związanych z zastosowaniem nowych, określonych w Ustawie o rewitalizacji, instrumentów. Godny odnotowania jest fakt, że niniejszy LPR jest w pełni zgodny z Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, zatwierdzonymi przez MIO w dniu 3.07.2015 r., a zatem może być podstawą do występowania o współfinansowanie projektów rewitalizacyjnych ze środków polityki spójności w bieżącym okresie programowania.

Reasumując, proponuje się następujący tryb wdrożenia niniejszego Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020 (LPR MB):

1. Uchwalenie LPR MB przez Radę Miejską Bierunia. W treści uchwały postuluje się zaznaczyć, że:
 - a. zgodnie z art. 8. Ustawy:
 - i. Miasto zamierza realizować zadania własne, związane z rewitalizacją (o których mowa w art. 3 ust. 1 Ustawy),
 - ii. Rada Miejska wyznacza, w drodze uchwały, obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji;
 - b. zgodnie z art. 11 ust. 5 pkt 1 Ustawy Rada Miejska ustanawia na rzecz gminy prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji, na okres do lat 2, lub do czasu podjęcia uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze

rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji (po wcześniejszym uchwaleniu gminnego programu rewitalizacji w rozumieniu art. 14-24 Ustawy).

2. Rozważenie przez Burmistrza Miasta Bierunia przygotowania gminnego programu rewitalizacji (w rozumieniu Ustawy), co wymaga dokonania dodatkowych analiz oraz dodatkowych konsultacji społecznych, a w szczególności:
 - a. określenia niezbędnych zmian w uchwałach, o których mowa w art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego,
 - b. analizy zasadności utworzenia Specjalnej Strefy Rewitalizacji,
 - c. określenia sposobu realizacji gminnego programu rewitalizacji w zakresie planowania i zagospodarowania przestrzennego poprzez wskazanie zakresu niezbędnych zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy;
 - d. ustalenia warunków zawierania umów urbanistycznych;
 - e. określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji, z uwzględnieniem funkcji Komitetu, oraz zapewniając wyłanianie przez interesariuszy ich przedstawicieli.
3. Analiza obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla wyznaczonych w niniejszym LPR MB obszarów rewitalizacji nie wskazuje na potrzebę dokonania – na obecnym etapie – zmian funkcjonalno-przestrzennych tych obszarów²².
4. Przystąpienie do wdrażania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020, zgodnie z opisem zawartym w kolejnym podrozdziale.

System zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020

Założenia ogólne

W celu realizacji programu rewitalizacji, konieczne jest stworzenie odpowiedniego systemu zarządzania tym programem. System ten, determinowany zasadą komplementarności proceduralno-instytucjonalnej, powinien umożliwiać skuteczne współdziałanie na rzecz LPR MB różnych instytucji, a także ich wzajemnie uzupełnianie się oraz spójność proceduralną.

Niniejszy dokument przedstawia system zarządzania procesem rewitalizacji w okresie 2015-2020, z zastrzeżeniem wdrożenia działań, opisanych w poprzednim podrozdziale. Interwencja publiczna ukierunkowana na realizację Programu, uwzględnia udział następujących typów podmiotów:

- podmiotów zarządzających, czyli jednostek organizacyjnych zajmujących się nadzorowaniem, a także koordynacją wdrożenia Programu jako całości i odpowiedzialnych także za prowadzenie monitoringu oraz ocenę LPR MB,
- podmiotów wykonawczych, czyli jednostek organizacyjnych zajmujących się realizacją poszczególnych zadań – przedsięwzięć rewitalizacyjnych, ujętych w Programie.

W systemie wdrażania samego Programu, kluczowe znaczenie odgrywają podmioty zarządzające. Zaliczyć do nich należy następujące ciała:

- organy gminy, powołane do zarządzania samorządem miejskim, na podstawie ustawowego umocowania (Rada Miejska, Burmistrz Miasta Bierunia),

²² Oznacza to, że wskazany w Wytocznych MliR z 3.7.2015 r., załącznik graficzny przedstawiający zmiany funkcjonalno-przestrzenne w obszarach rewitalizacji, jest zbędny.

- Urząd Miejski w Bieruniu i jego komórki organizacyjne, zespoły zadaniowe wyodrębnione ze struktury Urzędu lub gminne jednostki poza strukturą Urzędu Miejskiego, działające na podstawie statutu gminy i regulaminu organizacyjnego urzędu,
- specjalny podmiot zarządzający Programem, o ile zostanie powołany,
- Komitet Rewitalizacji, po jego utworzeniu.

W całym systemie zarządzania Lokalnym Programem Rewitalizacji, istotną rolę powierzono organom Gminy, które mają gwarantować ukierunkowanie, uchwalenie, kontrolowanie i ocenę Programu z punktu widzenia lokalnej strategii rozwoju. Znaczenie Gminy w zarządzaniu procesem rewitalizacji, jak i LPR MB, wynika także z ustawowego traktowania rewitalizacji jako zadania własnego gmin.

Do wyłącznych kompetencji Rady Miejskiej należą:

- przystąpienie do sporządzenia gminnego programu rewitalizacji
- uchwalenie LPR, jego aktualizacja z własnej inicjatywy lub na wniosek Burmistrza Miasta Bierunia, w tym wyznaczanie lub aktualizacja w drodze uchwały obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji wraz z ustanowieniem na rzecz gminy prawo pierwokupu wszystkich nieruchomości położonych na obszarze rewitalizacji;
- wprowadzanie przedsięwzięć rewitalizacyjnych zawartych w LPR, służących realizacji zadań własnych gminy, do załącznika do uchwały w sprawie wieloletniej prognozy finansowej gminy, o którym mowa w art. 226 ust. 3 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 885, z późn. zm.);
- uchwalanie uchwał związanych z gospodarowaniem przestrzenią, dotyczących uchwalania i zmian w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Bierunia, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz o przystąpieniu do sporządzenia oraz uchwały w sprawie Miejscowego Planu Rewitalizacji;
- podjęcie uchwały w sprawie ustanowienia na obszarze rewitalizacji Specjalnej Strefy Rewitalizacji i innych działań dotyczących tej strefy, związanych z polityką mieszkaniową, oraz polityką gospodarowania nieruchomościami;
- powołanie Komitetu Rewitalizacji z udziałem przedstawicieli jednostek miejskich oraz reprezentantów innych instytucji publicznych a także z udziałem partnerów społecznych i gospodarczych;
- nadzór nad realizacją LPR przez Burmistrza Miasta Bierunia;
- delegowanie na rzecz Burmistrza Miasta Bierunia prawa do wprowadzania operacyjnych modyfikacji elementów wykonawczych LPR dotyczących harmonogramu realizacji projektów;
- inne działania, wynikające z obowiązujących ustaw, które wpływać będą na prawidłowy przebieg procesu rewitalizacji, w szczególności związane z uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji i wynikających z niego nowych instrumentów (por. poprzedni podrozdział).

Do kompetencji Burmistrza Miasta Bierunia należy:

- sporządzenie projektu GPR;
- wystąpienie do różnych instytucji i organów administracji z prośbą o zaopiniowanie projektu GPR, jeśli to wymagane obowiązującymi przepisami prawa;
- przeprowadzanie konsultacji społecznych;
- zwracanie się o udostępnianie informacji do analiz i diagnozy do odpowiednich podmiotów;
- realizacja zapisów LPR MB i – w przyszłości GPR – m.in. poprzez wyznaczenie podmiotu odpowiedzialnego za zarządzanie LPR i nadzór nad jego działalnością oraz zapewnienie i uwzględnienie w planach budżetowych finansowania zadań ujętych w Programie, zgodnie z założonym udziałem Gminy Bieruń;
- określenie – na podstawie dokumentów „Zarys projektu” – wykazu przedsięwzięć rewitalizacyjnych, na których wsparcie organizacyjne ze strony Gminy mogą liczyć Wnioskodawcy (podmioty nie stanowiące jednostek organizacyjnych Gminy Bieruń);

- sporządzenie projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, uwzględniający ustalenia uchwalonego GPR;
- po uchwaleniu GPR, wnioskowanie do Rady Miejskiej o podjęcie uchwały w sprawie realizacji na obszarze specyficznych instrumentów przewidzianych przez obowiązujące akty prawne w zakresie rewitalizacji (np. ustalenie Specjalnej Strefy Rewitalizacji, Miejscowego Planu Rewitalizacji);
- wdrażanie określonych uchwałami Rady Miejskiej instrumentów rewitalizacji;
- realizacja zadań związanych z procesami monitoringu, oceny i modyfikacji LPR (zgodnie z zapisami przedstawionymi poniżej);
- prowadzenie analiz (służących ocenie aktualności i stopnia realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji) oraz pozyskiwanie niezbędnych danych;
- zapewnienie obsługi organizacyjnej Komitetu Rewitalizacji;
- inne działania, wynikające z obowiązujących ustaw, które wpływać będą na prawidłowy przebieg procesu rewitalizacji, w szczególności związane z wdrożeniem w przyszłości gminnego programu rewitalizacji i wynikających z niego nowych instrumentów (por. poprzedni podrozdział).

Rola podmiotu zarządzającego – Pełnomocnik ds. Rewitalizacji

Określenie struktury organizacyjnej oraz sposobu funkcjonowania podmiotu zarządzającego Programem ma kluczowe znaczenie dla przebiegu rewitalizacji w Bieruniu. Wynika to z charakteru Lokalnego Programu Rewitalizacji, który możemy określić jako „zintegrowany”, ale także ze specyfiki procesu, jakim jest rewitalizacja. Aby założenia zapisane w dokumencie LPR MB były realizowane, niezbędne są działania o charakterze wykonawczym, dokonywane właśnie przez podmiot zarządzający.

Do najważniejszych zadań podmiotu zarządzającego, dotyczących procesu rewitalizacji i administrowania nim należą:

- zachowanie ciągłości w procesie planowania,
- realizacja założeń Programu, koordynacja i animowanie działań Gminy oraz Partnerów, w kierunku przestrzegania zasad wdrożenia, wymagań wewnętrznych (Gminy) i zewnętrznych (wytyczne UE, ministra właściwego ds. rozwoju regionalnego i Województwa Śląskiego w odniesieniu do Regionalnego Programu Operacyjnego), a także zapewnienie spójności Programu,
- opracowanie systemu rozpowszechnienia wiedzy o LPR MB oraz organizacja procesu komunikacji społecznej z interesariuszami, w tym partnerami Programu (przedsiębiorcy, organizacje pożytku publicznego, spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe, struktury partnerstwa publiczno-prywatnego),
- przeprowadzanie monitoringu postępu wdrażania oraz wykonania LPR MB,
- sprawozdawczość oraz opracowanie wewnętrznej oceny efektów LPR MB.

Podmiot zarządzający, ze względu na specyfikę procesu rewitalizacji, będzie także odpowiedzialny za komunikację z różnymi grupami interesariuszy, których rewitalizacja dotyczy. Dlatego też podmiot ten powinien być wyposażony w możliwość użycia mechanizmów motywacyjnych, które spowodowałyby zainteresowanie użytkowników, a także potencjalnych inwestorów. Do tego rodzaju aktywności podmiotu zarządzającego zalicza się działania, wymagające szerokiej wiedzy i doświadczenia w zakresie:

- wymagań Unii Europejskiej w odniesieniu do wspierania rozwoju regionalnego w kwestiach: sposobów finansowania programów rewitalizacji, zasad udziału poszczególnych partnerów, a także wymogów unijnych i krajowych dotyczących sfery zamówień publicznych,
- przygotowywania biznes-planów i studiów wykonalności projektów pod kątem RPO WŚ 2014-2020 i/lub innych źródeł finansowania,
- koordynacji publicznych i prywatnych programów inwestycyjnych wraz i ich finansowaniem i wdrażaniem,

- animowania partnerstwa różnych podmiotów, a w tym: ich identyfikacji, określania grup interesów, zarządzania konfliktami interesów i ich usuwania, prowadzenia mediacji i dochodzenia do konsensusu,
- zarządzania kwestiami społecznymi, dotyczącymi: przesiedleń, współpracy z pracownikami służb socjalnych, współpracy między różnymi partnerami rynku mieszkaniowego w sektorze socjalnym,
- problematyki badań społecznych,
- problemów bezrobocia i marginalizacji społecznej oraz włączania się w programy zatrudnienia bezrobotnych.

Podmiot zarządzający procesem rewitalizacji odpowiada również za realizację zasady partnerstwa. Jego zadania, z tego tytułu, powinny obejmować:

- ustalanie i organizowanie spotkań z partnerami LPR MB,
- dbanie o wzajemny kontakt i utrzymywanie relacji z jednostkami odpowiedzialnymi za realizację i wdrażanie LPR MB (także w stosunku do partnerów społeczno-gospodarczych),
- odpowiednie administrowanie finansami przeznaczonymi na gminne projekty,
- udzielanie wsparcia partnerom w czasie przygotowywania, ale także promocji ich projektów,
- rzetelny monitoring wszystkich zadań wykonywanych przez podmioty objęte Programem.

Zgodnie z zapisami Ustawy z 9.10.2015, rewitalizacja stała się zadaniem własnym gminy. Dlatego też to samorząd gminny w głównej mierze ponosić powinien odpowiedzialność za realizację procesu rewitalizacji, a także projektów gminnych. Władze Gminy Bieruń już dzisiaj realizują zadania związane z planowaniem, administrowaniem i realizacją procesu rewitalizacji miejskiej. W związku z tym, **w LPR MB zakłada się przekazanie odpowiedzialności za dalszy proces rewitalizacji samorządowemu podmiotowi publicznemu, blisko współpracującemu z Komitetem Rewitalizacji**, pełniącym funkcję konsultacyjno-opiniodawczą. Aby podmiot zarządzający jak najlepiej wypełniał powierzone mu zadania oraz obowiązki, proponuje się jedną z najprostszych formuł organizacyjnych, a mianowicie osadzenie go w strukturze Urzędu Miejskiego. W związku z opisaną powyżej rozległą płaszczyzną i problematyką działań, zasadne jest ustanowienie podmiotu zarządczego o sformalizowanej strukturze. Częstą praktyką w polskich samorządach jest powoływanie przez Burmistrza Miasta Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, wraz z konkretnym wskazaniem wydziału (lub też innej komórki w Urzędzie lub zespołu zadaniowego), który będzie wspomagał Pełnomocnika w wykonywaniu zadań. W tym przypadku to burmistrz określa ramy i płaszczyznę zadań, które przekazuje Pełnomocnikowi na podstawie upoważnienia. Usytuowanie podmiotu zarządzającego Programem jako Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, zapewni dobrą koordynację w skali Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych gminy oraz pozostałych interesariuszy Programu, a jednocześnie – pozwoli na pełną koncentrację na złożonych i czasochłonnych problemach rewitalizacji, związanych np. z prowadzeniem konsultacji społecznych i dialogiem ze środowiskami osób wykluczonych.

LPR MB zakłada wyznaczenie przez Burmistrza Miasta Bierunia Pełnomocnika ds. Rewitalizacji oraz określenie zakresu upoważnienia i obowiązków, wraz ze wskazaniem jednostki/jednostek w strukturze Urzędu Miejskiego, odpowiedzialnych za realizację zadań z zakresu rewitalizacji i wdrażania LPR MB, zgodnie z procedurami przyjętymi w Gminie Bieruń. Wskazanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji nastąpić powinno nie później niż w ciągu 3 miesięcy od dnia przyjęcia LPR MB przez Radę Miejską.

Komitet Rewitalizacji

Art. 7. Ustawy o rewitalizacji, definiuje Komitet Rewitalizacji, jako forum współpracy i dialogu interesariuszy z organami gminy w sprawach dotyczących przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji. Jakkolwiek Ustawa wiąże powoływanie Komitetu Rewitalizacji z uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji (ukonstytuowanie Komitetu najpóźniej 3 miesiące po uchwaleniu GPR). W przypadku LPR MB utworzenie takiego podmiotu po przyjęciu Programu jest w pełni uzasadnione. Komitet ten mógłby, już w trakcie prowadzenia analiz dotyczących struktury i instrumentów GPR, pełnić funkcję opiniowoczo-doradczą Burmistrza Miasta Bierunia. Uwzględniając zapisy LPR MB, sugeruje się więc by Rada Miejska – w drodze uchwały – powołała Komitet, w okresie prowadzenia analiz i konsultacji społecznych, związanych z przygotowaniem

GPR. W przypadku takim, tzn. powołania Komitetu Rewitalizacji przed uchwaleniem gminnego programu rewitalizacji, w programie tym zostaną określone niezbędne zmiany, dostosowujące funkcjonowanie Komitetu do zapisów GPR. W konsekwencji Burmistrz Miasta odpowiednio skoryguje zarządzenie, określające szczegóły funkcjonowania Komitetu Rewitalizacji.

Zakłada się, aby zgodnie z Ustawą:

- obsługę organizacyjną Komitetu Rewitalizacji zapewnił Burmistrz Miasta;
- w przypadku gdy Komitet Rewitalizacji będzie zajmował stanowisko w drodze głosowania, przedstawiciele gminy i gminnych jednostek organizacyjnych nie będą brać udziału w głosowaniu, jeżeli dotyczyć ono będzie projektów dokumentów, których opracowanie jest zadaniem Burmistrza Bierunia.

Powołanie, działalność i rola Komitetu Rewitalizacji, jest zgodna i wpisuje się realizację art. 5. ust. 1 unijnego rozporządzenia nr 1303/2013²³, który to artykuł dotyczy zasady partnerstwa polegającego na włączeniu partnerów w procesy programowania i realizacji projektów rewitalizacyjnych w ramach programów operacyjnych oraz konsekwentnego, trwałego i otwartego dialogu z tymi podmiotami i grupami, których rezultaty rewitalizacji mają dotyczyć.

Procedura przygotowywania przedsięwzięć rewitalizacyjnych

Lokalny Program Rewitalizacji powinien zawierać listę projektów i przedsięwzięć przeznaczonych do realizacji w ramach tego Programu. Aby opracować kompleksowe interwencje czyli projekty, które przede wszystkim będą miały na celu rozwiązanie zdiagnozowanych problemów, niezbędnym jest wypracowywanie tych projektów wraz z mieszkańcami. Takie podejście do procedury projektowej pozwoli na zaktywizowanie społeczności lokalnej oraz rozpropagowanie wśród niej informacji na temat procesu rewitalizacji. Konieczne zatem wydaje się zainicjowanie procesu wypracowywania kolejnych projektów (zakończonego naborem wniosków), który będzie wspierany przez podmiot zarządzający i inne służby miejskie oraz Komitet Rewitalizacji, na początkowym etapie wdrażania LPR MB. Tworzenie projektu może się odbywać z wykorzystaniem różnych form konsultacji społecznych np.: spotkań, debat, warsztatów, spacerów studyjnych, wywiadów, z wykorzystaniem grup przedstawicielskich lub w formule zbierania pomysłów ustnych i pisemnych.

W związku z potrzebą wsparcia Wnioskodawców i Beneficjentów LPR MB przez władze miasta, proponuje się opracowanie odpowiedniej procedury przygotowywania projektów, która określi zakres wymagań wobec projektów i wnioskodawców oraz zakres wsparcia, które można przy przygotowywaniu projektów otrzymać ze strony Urzędu Miejskiego w Bieruniu.

Proponuje się, aby procedura obejmowała trzy etapy przygotowywania przedsięwzięć rewitalizacyjnych:

a) Inicjowanie przedsięwzięcia

Do zadań Pełnomocnika ds. Rewitalizacji oraz Komitetu Rewitalizacji należy inicjowanie projektów i zachęcanie potencjalnych Beneficjentów i Wnioskodawców do udziału w Programie. Podmiot zewnętrzny, w tym osoba prywatna może wystąpić z inicjatywą przedsięwzięcia, którą powinien przedstawić w formie pisemnej Pełnomocnikowi ds. Rewitalizacji. Następnie Pełnomocnik przekazuje ją Komitetowi, aby wydał w tej sprawie opinię.

b) Opracowanie zarysu projektu.

Po przedstawieniu inicjatywy przedsięwzięcia rewitalizacyjnego, jego pomysłodawca, z pomocą Komitetu Rewitalizacji i Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, w drodze analiz oraz konsultacji

²³ Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.

społecznych, opracowuje dokument „Zarys projektu”. Dokument ten może być także opracowany bez udziału Pełnomocnika i Komitetu, lecz w takim przypadku, inicjator powinien samodzielnie przeprowadzić odpowiednie analizy i proces konsultacji społecznych, a na końcu otrzymać finalną akceptację Pełnomocnika i Komitetu, w postaci wstępnej promesy wsparcia przedsięwzięcia przez Gminę. Niezbędne informacje, które musi zawierać dokument „Zarys projektu”, obejmują takie elementy, jak:

- nazwa projektu;
- wnioskodawca;
- kierownik projektu, zespół projektowy;
- cele projektu;
- ogólny zakres projektu;
- główne produkty i rezultaty projektu;
- przewidywane trudności w realizacji projektu;
- nawiązanie do spójności ze strategią i polityką Gminy Bieruń;
- formuła realizacji projektu;
- szacunkowe koszty realizacji projektu;
- źródła finansowania projektu;
- wstępny i ogólny harmonogram realizacji.

Burmistrz Bierunia, w oparciu o opinię Komitetu Rewitalizacji oraz Pełnomocnika ds. Rewitalizacji tworzy listę przedsięwzięć, których „Zarysy projektów” są zgodne z celami strategicznymi Gminy oraz które mogą liczyć na wsparcie organizacyjne Gminy. Pozwala to na rozpoczęcie etapu planowania projektu, a m.in. legitymizuje kierowanie środków na fazę przygotowawczą.

c) Planowanie projektu.

Planowaniem projektu zajmuje się kierownik projektu wraz z zespołem projektowym, przy wsparciu merytorycznym i organizacyjnym Pełnomocnika ds. Rewitalizacji. Przedsięwzięcia rewitalizacyjne inicjowane przez jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego oraz jednostki organizacyjne Gminy są planowane, a następnie wdrażane przez pracowników tych jednostek.

Na etapie planowania kierownik projektu wraz z zespołem projektowym poszerza założenia zarysu projektu o informacje szczegółowe obejmujące:

- zakres rzeczowy projektu;
- harmonogram projektu;
- zakres dopuszczalnych zmian w projekcie;
- plan komunikacji i promocji;
- budżet projektu z uwzględnieniem źródeł finansowania;
- określenie wstępnych ryzyk projektu.
- analizę kosztów i korzyści projektu;
- analizę wykonalności organizacyjnej i prawnej (w tym plan zarządzania zespołem oraz założenie dotyczące zarządzania i utrzymania efektów projektu).

Tego rodzaju informacje określone są w studium wykonalności przedsięwzięcia oraz – ewentualnie – w dokumentacji technicznej projektu, o ile jest wymagana.

W wyniku tych działań opracowana zostaje „Karta projektu rewitalizacyjnego”, będąca podstawą do ujęcia projektu w wykazie Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia oraz opracowywania wniosków o (do)finansowanie czy innych dokumentów wymaganych przez konkretną instytucję finansującą.

System monitoringu i oceny skuteczności działań i system wprowadzania modyfikacji w reakcji na zmiany w otoczeniu programu

Ocena Lokalnego Programu Rewitalizacji

Celem ewaluacji jest ocena jakości, skuteczności i spójności podejmowanych działań rewitalizacyjnych. Ocena udziela odpowiedzi na pytanie o celowość/trafność i wartość dodaną interwencji planowanej, przeprowadzanej lub zakończonej. Wyniki oceny należy wykorzystywać w celu jak najlepszego dopasowania realizowanych przedsięwzięć do rzeczywistych potrzeb oraz najbardziej efektywnego wydatkowania środków. Determinantą procesu ewaluacji jest dostępność danych i terminowość raportowania przez podmioty zaangażowane w system zarządzania LPR. W ramach oceny bada się sam Program oraz jego efekty długotrwałe, czyli oddziaływania. Wiąże się ona zatem ściśle z monitoringiem.

Każdy dokument, który stanowi podstawę do wyznaczenia kierunku działań oraz ich realizacji, podlega procesowi ewaluacji. Dotyczy to także Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia 2015-2020. Jego ewaluacja służyć ma poprawie jakości, efektywności i spójności wszystkich podejmowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Ocena pozwala na stwierdzenie celowości/trafności, ale także wartości dodanej działań: będących dopiero w planach, już realizowanych lub ukończonych. Istotą wyników oceny jest możliwość takiego doboru i dopasowania realizowanych przedsięwzięć, aby odpowiadały one w jak największym stopniu rzeczywistym potrzebom. Dodatkowo, ocena ta pomaga w efektywnym planowaniu i wydatkowaniu środków. Zatem, aby ewaluacja była jak najdokładniej przeprowadzona, niezbędnym jest udostępnienie wszystkich potrzebnych danych, a także raportów, sporządzanych terminowo, przekazanych przez wszystkie podmioty i jednostki biorące udział w systemie zarządzania Programem.

Ocena przed realizacją programu (ocena ex-ante)

Celem oceny *ex-ante* jest dostarczenie danych dla przygotowania (aktualizacji) Programu dzięki oparciu się na doświadczeniach z ubiegłych okresów programowania (wynikach oceny *ex-post*). Zakłada się, iż organizowanie kolejnych ocen *ex-ante* wiązać się będzie z aktualizacją Programu, wynikającą z kolejnych okresów programowania oraz należeć będzie do obowiązków Pełnomocnika ds. Rewitalizacji. Ocena projektu Lokalnego Programu Rewitalizacji należy także do kompetencji Komitetu Rewitalizacji, jeżeli został on powołany na tym etapie.

Poprzez zebranie danych potrzebnych do tych procesów oraz wsparcie się wynikami działań i doświadczeniami z poprzednich okresów programowania (czyli na podstawie oceny *ex-post*) możliwie jest lepsze dopasowanie działań do rzeczywistych potrzeb mieszkańców oraz wszystkich interesariuszy Programu.

Ocena na zakończenie Programu (ocena ex-post)

Celem oceny *ex-post* będzie określenie długotrwałych efektów wdrożenia LPR MB, w tym wielkości zaangażowanych środków, skuteczności i efektywności pomocy. Z ewaluacji końcowej wynikać powinny wskazania co do dalszych kierunków polityki rozwoju Bierunia, szczególnie w zakresie zdefiniowania czynników, które przyczyniły się do sukcesu lub niepowodzenia wdrażania LPR.

Za organizację procesu ewaluacji końcowej odpowiadać powinien Pełnomocnik ds. Rewitalizacji, działający z upoważnienia Burmistrza Miasta Bierunia oraz Rada Miejska, jako organ przyjmujący wyniki oceny. Oceny przeprowadzić powinni niezależni ewaluatorzy.

W przypadku stwierdzenia, w wyniku przeprowadzonej oceny stopnia realizacji LPR MB, że osiągnięto cele rewitalizacji w nim zawarte, Rada Miejska uchyli uchwałę w sprawie LPR w całości albo w części, z własnej inicjatywy albo na wniosek Burmistrza Miasta Bierunia.

W raporcie z oceny *ex-post* konieczne jest określenie, jakie były długotrwałe efekty w związku z realizacją LPR, jakie przeznaczono środki na działania i projekty, jaka jest efektywność i produktywność pomocy.

Ocena bieżąca (ocena on-going)

Niezależnie od prowadzenia powyżej wymienionych form ewaluacji, bieżącą ocenę LPR MB inicjować może także Komitet Rewitalizacji, wskazując Burmistrzowi Miasta Bierunia na taką

potrzebę. Przedmiotem oceny bieżącej jest efektywność stosowanych instrumentów i całego systemu wdrażania.

LPR MB podlega ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Burmistrza Bierunia (upoważnionego Pełnomocnika ds. Rewitalizacji) co najmniej raz na 3 lata. Ocena sporządzona przez Burmistrza podlega zaopiniowaniu przez Komitet Rewitalizacji oraz ogłoszeniu na stronie Gminy w Biuletynie Informacji Publicznej.

Dodatkowo podmioty/ jednostki wdrażające konkretne projekty, są zobowiązane w określonych przez Pełnomocnika ds. Rewitalizacji terminach do złożenia sprawozdania z postępów/ stopnia zaawansowania prac.

Kryteria oceny LPR MB

W praktyce ewaluacji polityk publicznych stosuje się następujące kryteria oceny:

- Trafność – w jakim stopniu cele LPR MB odpowiadają potrzebom i priorytetom na danym poziomie analizy, np. na poziomie obszaru rewitalizacji, miasta, regionu. Trafność jest głównym kryterium przy przeprowadzaniu oceny *ex-ante* i *mid-term*.
- Efektywność – pozwala ocenić stosunek poniesionych nakładów (zasobów finansowych, zasobów ludzkich i poświęconego czasu) do uzyskanych wyników i rezultatów.
- Skuteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia cele przedsięwzięcia, zdefiniowane na etapie programowania, zostały osiągnięte.
- Użyteczność – kryterium pozwalające ocenić, do jakiego stopnia oddziaływanie LPR odpowiada potrzebom grup docelowych.
- Trwałość – kryterium pozwalające ocenić, na ile można się spodziewać, że pozytywne zmiany wywołane oddziaływaniem LPR MB będą trwać po jego zakończeniu. Ma zastosowanie przy ocenie wartości w kategoriach jego użyteczności, w dłuższej perspektywie czasowej.

Monitoring celów i efektów rzeczowych LPR MB

Zapewnieniu realizacji celów kierunkowych i operacyjnych określonych w Programie oraz utrzymaniu zdolności do absorpcji środków w nim przewidzianych, służy monitoring. Dla jego prowadzenia niezbędne jest określenie wskaźników Programu, które umożliwiają mierzenie postępu realizacji celów oraz opracowanie oceny efektywności wdrażania w ujęciu rzeczowym i finansowym.

Jednym z celów monitoringu jest dostarczanie informacji o postępie realizacji i efektywności wdrażania – na poziomie pojedynczego projektu i całego Programu. W zależności od charakteru dostarczanych danych monitoring dzieli się na rzeczowy i finansowy.

Monitoring rzeczowy dostarcza danych obrazujących postęp we wdrażaniu LPR oraz umożliwiających ocenę jego wykonania w odniesieniu do ustalonych celów. Monitorowanie rzeczowe i finansowe odbywać się powinno na podstawie dostarczanych sprawozdań z realizacji rocznych i końcowych. Sprawozdawczość zakłada bieżący i okresowy przepływ informacji, co pozwala na weryfikację nieprawidłowości w procesie wdrażania i monitorowania.

Z monitoringiem powiązana jest sprawozdawczość, która obejmuje zbieranie informacji dotyczących wdrażania i realizacji LPR MB, wraz z uwzględnieniem celów i działań ujętych w postaci danych finansowych, liczbowych, wskaźników i innego rodzaju informacji. Przekazywane są one do odpowiednich podmiotów, w określonej wcześniej formie i terminach, na potrzeby monitorowania celów i efektów rzeczowych.

W założonym systemie zarządzania do podmiotów biorących udział w monitoringu zaliczyć należy w szczególności:

- w odniesieniu do monitoringu LPR:
 - Radę Miejską w Bieruniu,
 - Burmistrza Miasta Bierunia,
 - Komitet Rewitalizacji,
 - Pełnomocnika ds. Rewitalizacji,
 - Podmioty zarządzające projektami i beneficjentów LPR;

- w odniesieniu do monitoringu projektów ujętych w LPR:
 - Komitet Rewitalizacji,
 - Pełnomocnika ds. Rewitalizacji,
 - Podmioty zarządzające projektami i beneficjentów LPR;
- w odniesieniu do monitoringu projektów otrzymujących wsparcie w ramach środków RPO WŚ na lata 2014–2020:
 - instytucję zarządzającą,
 - komitet monitorujący.

Szczególna rola w procesie monitoringu przypada podmiotom zarządzającym projektami, które mają obowiązek monitorowania wdrażania poszczególnych ujętych w LPR MB projektów, w tym przygotowywania i przedkładania np. instytucji zarządzającej RPO WŚ sprawozdań z ich realizacji, w tym w ramach składania wniosków o płatność.

Na poziomie monitorowania głównymi podmiotami monitorującymi oraz dokonującymi oceny osiągnięcia założonych wskaźników są Komitet Rewitalizacji i Pełnomocnik ds. Rewitalizacji a w odniesieniu do osiągnięcia celów operacyjnych i kierunkowych rewitalizacji Burmistrz Miasta Bierunia.

Jednostki organizacyjne Urzędu Miejskiego lub jednostki organizacyjne Gminy będą brały bezpośredni udział w monitorowaniu projektów zgłoszonych i zarządzanych przez siebie, tak jak każdy podmiot zarządzający projektem ujętym w LPR MB.

Zbiór wskaźników monitorowania i ewaluacji LPR MB

Wskaźniki monitorowania przedstawione w Programie podzielono na kategorie:

- produktu,
- rezultatu,
- oddziaływania.

Wszystkie wskaźniki mierzone będą cyklicznie. Częstotliwość pomiaru wskaźników jest uzależniona od kategorii wskaźnika. Bazowym okresem, do którego porównywane są zmiany wskaźników, jest rok (lub jego ostatni kwartał) poprzedzający rok, w którym rozpoczęto wdrażanie LPR MB.

Częstotliwość pomiaru w zależności od kategorii wskaźników i przedmiotu sprawozdawczości przedstawia poniższa tabela.

Tab. 50. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników w okresie 2015–2020

Przedmiot sprawozdawczości	Wskaźniki produktu i rezultatu	Wskaźniki oddziaływania	Podmiot składający sprawozdanie	Podmiot Monitorujący
Projekt	Corocznie lub po zakończeniu projektu	-	Podmiot zarządzający projektem, Pełnomocnik ds. Rewitalizacji	Pełnomocnik ds. Rewitalizacji (wszystkie projekty); podmioty wynikające z systemu instytucji finansujących; Komitet Rewitalizacji
Cel kierunkowy	Corocznie	Co najmniej raz na 3 lata	Pełnomocnik ds. Rewitalizacji	Burmistrz Miasta Bierunia; Komitet Rewitalizacji
Program Rewitalizacji	Corocznie	co najmniej raz na 3 lata	Pełnomocnik ds. Rewitalizacji lub Burmistrz Miasta Bierunia	Rada Miejska; Komitet Rewitalizacji

Źródło: opracowanie własne.

Tab. 51. Wybrane wskaźniki produktu i rezultatu projektów LPR MB

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji
Wskaźniki produktu			
1.	Powierzchnia przygotowanych terenów inwestycyjnych	ha	Sprawozdanie podmiotu zarządzającego projektem
2.	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	
3.	Liczba wybudowanych lub przebudowanych jednostek wytwarzania energii elektrycznej z OZE	szt.	
4.	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	szt.	
5.	Liczba gospodarstw domowych z lepszą klasą zużycia energii	szt.	
6.	Liczba zmodernizowanych źródeł ciepła	szt.	

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji	
7	Powierzchnia użytkowa budynków poddanych termomodernizacji	m2		
8	Zmniejszenie rocznego zużycia energii pierwotnej w budynkach publicznych	kWh/rok		
9	Liczba zabytków nieruchomych objętych wsparciem	szt.		
10	Liczba instytucji kultury objętych wsparciem	szt.		
11	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem	os.		
12	Liczba osób długotrwale bezrobotnych objętych wsparciem	os.		
13	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem	os.		
14	Liczba osób biernych zawodowo objętych wsparciem	os.		
15	Liczba osób w wieku 50 lat i więcej objętych wsparciem	os.		
16	Liczba osób o niskich kwalifikacjach objętych wsparciem	os.		
17	Liczba utworzonych miejsc opieki nad dziećmi w wieku do 3 lat	szt.		
18	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw objętych usługami rozwojowymi	szt.		
19	Liczba wdrożonych programów zdrowotnych istotnych z punktu widzenia potrzeb zdrowotnych regionu, w tym pracodawców	szt.		
20	Liczba środowisk objętych programami aktywności lokalnej	szt.		
21	Liczba projektów zrealizowanych w pełni lub częściowo przez partnerów społecznych lub organizacje pozarządowe	szt.		
22	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym objętych wsparciem	os.		
23	Liczba wybudowanych/ przebudowanych/ wyremontowanych/ objętych innymi robotami budowlanymi obiektów, w których realizowane są usługi aktywizacji społeczno-zawodowej	szt.		
24	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha		
25	Liczba obiektów infrastruktury zlokalizowanych na rewitalizowanych obszarach	szt.		
26	Potencjał objętej wsparciem infrastruktury w zakresie opieki nad dziećmi lub infrastruktury edukacyjnej	os.		
27	Liczba wspartych obiektów infrastruktury kształcenia zawodowego	szt.		
Wskaźniki rezultatu bezpośredniego				
1.	Liczba inwestycji zlokalizowanych na przygotowanych terenach inwestycyjnych	szt.		Sprawozdanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji, opracowane na podstawie sprawozdań podmiotów zarządzających projektem
2.	Liczba MŚP zlokalizowanych na terenach inwestycyjnych	szt.		
3.	Liczba miejsc pracy utworzonych w MŚP	szt.		
4.	Stopień redukcji PM10	t/rok		
5.	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok		
6.	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	GJ/rok		
7	Wzrost oczekiwanej liczby odwiedzin w objętych wsparciem miejscach należących do dziedzictwa kulturalnego i naturalnego oraz stanowiących atrakcje turystyczne	odwiedziny/rok		
8.	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	os.		
9	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	os.		
10	Liczba utworzonych miejsc pracy w ramach udzielonych z EFS środków na podjęcie działalności gospodarczej	os.		
11	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	os.		
12	Liczba osób, które po opuszczeniu programu podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	os.		
13	Liczba osób pozostających bez pracy, które znalazły pracę lub poszukują pracy po opuszczeniu programu	os.		
14	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje lub nabyły kompetencje po opuszczeniu programu	os.		
15	Liczba mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw, które zrealizowały swój cel rozwojowy dzięki udziałowi w programie	os.		

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji
16	Liczba osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym poszukujących pracy, uczestniczących w kształceniu lub szkoleniu, zdobywających kwalifikacje, pracujących (łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek) po opuszczeniu programu	os.	
17	Liczba wspartych w programie miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu	Szt.	
18	Liczba osób korzystających ze wspartej infrastruktury	os.	
19	Ludność mieszkająca na obszarach objętych zintegrowanymi strategiami rozwoju obszarów miejskich	os.	

Źródło: opracowanie własne.

Zagregowanie wskaźników produktu i rezultatu poszczególnych projektów pozwoli na ocenę skuteczności Programu. Poza tym proponuje się następujący zestaw wskaźników całościowych, odnoszących się do wszystkich działań podejmowanych w procesie rewitalizacji realizacji. Wyróżniono przy tym wskaźniki rezultatów oraz wskaźniki oddziaływań Programu.

Tab. 52 Wskaźniki Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020

Lp.	Wskaźnik	Jednostka	Źródło informacji
Wskaźniki rezultatów			
1	Liczba projektów/inicjatyw kierowanych do mieszkańców/grup mieszkańców obszarów rewitalizacji z Mieście Bieruniu	szt.	Sprawozdanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji
2	Liczba zrealizowanych projektów rewitalizacyjnych	szt.	
3	Liczba zinstytucjonalizowanych partnerstw zawiązanych w celu realizacji projektów	szt.	
4	Liczba zaangażowanych podmiotów prywatnych i społecznych, które włączyły się w realizację LPR MB, angażując swoje zasoby kapitałowe, finansowe i organizacyjne	podmioty	
5	Liczba projektów, które uzyskały finansowanie spoza budżetu Gminy Bieruń	szt.	
6	Wysokość pozyskanych środków spoza budżetu Gminy Bieruń na realizację LPR	zł	
7	Wysokość wydatkowanych środków z budżetu Gminy Bieruń na realizację projektów rewitalizacyjnych i zarządzanie LPR MB	zł	
Wskaźniki oddziaływań			
1	Liczba mieszkańców zameldowanych na obszarze rewitalizacji w stosunku do 2015 r.	osoba	Urząd Miejski
2	Liczba podmiotów gospodarczych na 1 tys. mieszkańców	szt.	Urząd Miejski
3	Bezrobotni w liczbie osób w wieku produkcyjnym	odsetek	Powiatowy Urząd Pracy
4	Osoby korzystające z pomocy społecznej dotknięte ubóstwem	odsetek	MOPS
5	Liczba osób korzystających z realizacji projektów społecznych w obszarze rewitalizacji	osoba	Sprawozdanie Pełnomocnika ds. Rewitalizacji
6	Wzrost w stosunku do roku bazowego (2015) ilości imprez kulturalnych o zasięgu gminnym zorganizowanych na obszarze rewitalizacji w Bieruniu	szt.	
7	Ilość imprez kulturalnych, społecznych i sportowych z Obszaru Rewitalizacji, sprawozdania z których ukazały się w mediach tradycyjnych i elektronicznych rangi krajowej lub/i regionalnej	szt.	

Źródło: opracowanie własne.

Zmiany LPR i modyfikacje systemu wdrażania

W przypadku stwierdzenia, że LPR wymaga zmiany, Burmistrz Miasta Bierunia występuje do Rady Miejskiej w Bieruniu z wnioskiem o jego zmianę. Do wniosku załącza się opinię Komitetu Rewitalizacji.

Zmiana niniejszego Programu następuje w trybie, w jakim jest on uchwalany. Zmiany w LPR MB odpowiadają na potrzeby zmian, wynikające z ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu. Przede wszystkim stanowią reakcję na zmiany w otoczeniu Programu (w tym zmiany w obowiązującym systemie prawnym).

Spis tabel

Tab. 1. Struktura użytkowania terenu.....	27
Tab. 2. Tereny zieleni urządzonej i lasy w Bieruniu (2014 r.).....	32
Tab. 3. Tereny zieleni - wskaźniki (2014 r.)	33
Tab. 4. Obiekty wpisane do rejestru zabytków	36
Tab. 5. Obiekty zabytkowe w Bieruniu.....	37
Tab. 6. Zasoby mieszkaniowe	38
Tab. 7. Wspólnoty mieszkaniowe w Bieruniu.....	39
Tab. 8. Zaopatrzenie mieszkań w podstawowe instalacje (2013 r.).....	40
Tab. 9. Potrzeby remontowe w budynkach komunalnych	42
Tab. 10. Dodatki mieszkaniowe	43
Tab. 11. Przyznane dodatki mieszkaniowe wg własności lokalu.....	43
Tab. 12. Zaległości w opłatach za mieszkanie w zasobach gminnych.....	44
Tab. 13. Postępowania eksmisyjne (mieszkania komunalne)	45
Tab. 14. Dynamika liczby ludności w Bieruniu na tle innych jednostek terytorialnych.....	45
Tab. 15. Wskaźnik przyrostu naturalnego i saldo migracji.....	46
Tab. 16. Struktura wiekowa ludności - odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym.....	46
Tab. 17. Wskaźniki obciążenia demograficznego.....	46
Tab. 18. Powody przyznawania pomocy.....	48
Tab. 19. Korzystający z pomocy społecznej	49
Tab. 20. Stowarzyszenia i fundacje (łącznie) zarejestrowane w rejestrze REGON.....	50
Tab. 21. Fundacje i stowarzyszenia działające w Bieruniu.....	50
Tab. 22. Liczba przestępstw stwierdzonych w 2014 r.....	51
Tab. 23. Dynamika liczby przestępstw w Bieruniu.....	52
Tab. 24. Dynamika liczby wykroczeń w Bieruniu	52
Tab. 25. Dynamika przestępstw w najbardziej zagrożonych rejonach Bierunia.....	52
Tab. 26. Dynamika interwencji w najbardziej zagrożonych rejonach Bierunia.....	53
Tab. 27. Podmioty gospodarcze	53
Tab. 28. Struktura wielkościowa podmiotów gospodarczych.....	54
Tab. 29. Pracujący w podmiotach gospodarczych zatrudniających 10 i więcej osób.....	54
Tab. 30. Struktura branżowa podmiotów gospodarczych	55
Tab. 31. Pracujący wg wybranych sekcji PKD (2013 r.) w podmiotach zatrudniających powyżej 9 osób.....	56
Tab. 32. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wg płci ..	57
Tab. 33. Bezrobocie długotrwałe (powyżej 12 miesięcy).....	58
Tab. 34. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem gimnazjalnym i niższym.....	59
Tab. 35. Odsetek osób bezrobotnych z wykształceniem wyższym.....	59
Tab. 36. Struktura bezrobocia - wiek i wykształcenie bezrobotnych (wrzesień 2015 r.).....	60
Tab. 37. Struktura bezrobocia długotrwałego - wiek bezrobotnych (wrzesień 2015 r.).....	60
Tab. 38. Tereny i obiekty stanowiące potencjał miasta – wyniki konsultacji społecznych (ankiety).....	65
Tab. 39. Powierzchnia i ludność obszaru rewitalizacji	67

Tab. 40. Zestawienie zgłoszonych projektów na obszarze wyznaczonym do rewitalizacji – miejsce i termin realizacji	73
Tab. 41. Wskaźniki projektów wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do LPR.....	74
Tab. 42. Zestawienie zgłoszonych projektów na obszarach wspierających rewitalizacji – miejsce i termin realizacji	82
Tab. 43. Wskaźniki projektów na obszarach wspierających rewitalizacji wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do LPR	82
Tab. 44. Zestawienie zgłoszonych projektów poza obszarem rewitalizacji – miejsce i termin realizacji	83
Tab. 45. Wskaźniki projektów poza obszarem rewitalizacji wg zgłoszonych kart projektów, spełniających kryteria włączenia do LPR.....	84
Tab. 46. Spójność i komplementarność projektów	89
Tab. 47. Zestawienie ogólne szacunkowych kosztów przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia (zł).....	109
Tab. 48. Harmonogram realizacji przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia	110
Tab. 49. Szacunkowe koszty przedsięwzięć rewitalizacyjnych Bierunia (zł).....	113
Tab. 50. Częstotliwość sprawozdawczości z uwzględnieniem pomiaru wskaźników w okresie 2015–2020	133
Tab. 51. Wybrane wskaźniki produktu i rezultatu projektów LPR MB.....	133
Tab. 52 Wskaźniki Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Bierunia na lata 2015-2020	135

Spis rycin

Ryc. 1. Liczba ludności i gęstość zaludnienia.....	26
Ryc. 2. Struktura urbanistyczna Bierunia – waloryzacja	27
Ryc. 3. Wpływ działalności górnictwa na lata 2010-2020.....	31
Ryc. 4. Walory przyrodnicze i kulturowe Bierunia.....	34
Ryc. 5. Porównanie struktury wykorzystania energii i paliw w 1991 i 2014 roku w budynkach mieszkalnych.	41
Ryc. 6. Rozmieszczenie mieszkań komunalnych w Bieruniu.....	42
Ryc. 7. Zadłużenie mieszkań.....	44
Ryc. 8. Udział osób starszych w ludności	47
Ryc. 9. Liczba wskazań na pytanie w ankiecie - miejsca gdzie mieszkają ludzie starsi.....	47
Ryc. 10. Powody przyznawania pomocy w latach 2012-2014.....	48
Ryc. 11. Zasięg pomocy społecznej	49
Ryc. 12. Dynamika liczby zarejestrowanych bezrobotnych w Bieruniu w latach 2005-2014.....	57
Ryc. 13. Poziom bezrobocia	58
Ryc. 14. Bezrobocie długotrwałe	59
Ryc. 15 Ogólna ocena jakości życia w Bieruniu (ankiety)	64
Ryc. 16 Czy Bieruń rozwija się? (ankiety).....	64
Ryc. 17. Obszary rewitalizacji Miasta Bierunia.....	66
Ryc. 18. Obszary wspierające proces rewitalizacji w Bieruniu	77

Załączniki:

1. Raport z konsultacji społecznych
2. Załączniki graficzne:
 - 2.1. Załącznik 1. Wskazania uczestników ankiety – miejsca problemowe w Bieruniu.
 - 2.2. Załącznik 2. Wskazania uczestników ankiety – miejsca stanowiące potencjał Bierunia
 - 2.3. Załącznik 3. Wskazania uczestników grupowego wywiadu pogłębionego z legendą
3. Rodzaje projektów rewitalizacyjnych współfinansowanych z EFRR i EFS